

Universitetet
i Stavanger

FAKULTET FOR UTDANNINGSVITENSKAP OG HUMANIORA

MASTEROPPGAVE

Studieprogram: Master i spesialpedagogikk / M-SPEPED	Vårsemesteret, 2023
Forfatter: Kristine Byre	
Veileder: Hans Erik Bugge Medveileder: Tanu Biswas	
Tittel på masteroppgaven: Å skape symmetri i en asymmetrisk relasjon - <i>Barnehagelæreres refleksjoner over møtet med familier fra ulike kulturer, sett i et maktperspektiv</i> Engelsk tittel: To create symmetry in an asymmetric relation - <i>Preschool teachers reflections on meeting families of different cultures, understood in a perspective of power</i>	
Emneord: Kultur Flerkulturell Foreldresamarbeid Makt «Teachers' beliefs»	Antall ord: 24 157 Antall vedlegg/annet: 4 Stavanger, 31.5.2023 dato/år

Forord

Det var uventende hendelser i livet som gjorde at jeg endte opp med å forlate barnehagelæreryrket og søke meg inn på masterstudiet i spesialpedagogikk. Det har vært en spennende tid full av utfordringer, nysgjerrighet og inspirasjon, men det var også en tristhet i å vite at jeg nå beveget meg bort fra et yrke som jeg følte meg hjemme i. Etter to år på masterstudiet er jeg glad for å ha tatt det valget, da jeg har fått muligheten til å vokse, både som menneske og pedagog.

Etter å ha fått mulighet til å teste ut mine forsker-evner på dette prosjektet, bøyer jeg meg i støvet for alle forskerne som jobber med å skape kunnskap som vi trenger for å utvikle oss videre både som mennesker og som samfunn. Prosessen dette halvåret har vært spennende, slitsom, lærerik og til tider frustrerende. Noen dager har det følt som fingrene har løpt over tastaturet, mens andre dager har jeg stirret i skjermen og tenkt at dette kommer aldri til å gå. Heldigvis sitter jeg her nå med en ferdig tekst, og med en glede over å ha fått muligheten til å ta et dypdykk i et tema jeg har stor interesse for.

Et prosjekt som dette blir ikke til i et vakuum, og det er mange som har bidratt til at oppgaven har blitt slik den ser ut i dag. Først vil jeg takke deltakerne som var villige til å åpne seg for meg, stille seg sårbare og dele sine erfaringer og kunnskaper med meg. Jeg har stor respekt for dere alle seks, og er utrolig takknemlig for deres bidrag! De neste jeg vil takke er veilederen min Hans Erik Bugge og medveileder Tanu Biswas, som begge har forstått hva jeg ville og hvor jeg skulle med dette prosjektet, og noen ganger har dere til og med forstått det før jeg forsto det selv. Dere har gitt meg tid, støtte, gode råd og nyttige refleksjoner, og dere har vært svært viktige støttespillere for meg. Jeg vil også takke faren min Ove Magnus og hans kone Grete som tok seg tid til å språkvaske oppgaven for meg. En stor takk gis til Linn Terese som har vært en støttespiller helt fra jeg startet å lufte ideer til hva jeg ville skrive om, og helt til slutten med en siste korrekturlesing før innlevering. Helt til slutt vil jeg takke mannen min Jone, og mine to barn, Håkon og Vegard, som har vært tålmodige og forståelsesfulle når jeg kvelder og helger har forsvunnet inn på kontoret for å jobbe videre.

Kristine Byre

Stavanger, 31. mai 2023

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	1
Abstract	1
1. Innledning	3
1.1. <i>Formål og problemstilling</i>	4
1.2. <i>Definisjoner</i>	5
1.2.1. <i>Makt</i>	5
1.2.2. <i>Kultur</i>	6
1.3. <i>Avgrensing</i>	6
1.4. <i>Tidligere forskning</i>	7
2. Teoretiske perspektiver	8
2.1. <i>Kultur</i>	9
2.2. <i>Etnosentrisme og kulturel relativisme</i>	10
2.3. <i>Kulturforskjeller</i>	11
2.3.1. <i>Opplevelse av autoritet</i>	11
2.3.2 <i>Forståelsen av den andre</i>	12
2.3.3. <i>Hvordan forholde seg til regler</i>	13
2.4. <i>Foreldresamarbeid</i>	14
2.5. <i>Makt</i>	14
2.6. <i>«Teachers' beliefs»</i>	17
2.7. <i>Oppsummering</i>	19
3. Metode	20
3.1. <i>Kvalitativ metode</i>	20
3.2. <i>Vitenskapsfilosofisk bakgrunn</i>	21
3.3. <i>Intervju som metode</i>	22

3.4. Gjennomføring av intervjuene	23
3.5. Utvalg	24
3.6. Fra tale til tekst	25
3.7. Tematisk analyse	26
3.8. Reliabilitet, validitet og etikk	29
3.9. Oppsummering	32
4. Resultater	32
4.1. Foreldresamarbeid	32
4.1.1. Oppstart	33
4.1.2. Kommunikasjon	33
4.2. Kollegasamarbeid	34
4.3. Kultur	35
4.3.1. Barnehagelæreres rolle i møte med andre kulturer	35
4.3.2. Møtet mellom kulturer	36
4.4. Tillit	37
4.5. Barrierer for samarbeid	39
4.5.1. Fordommer	39
4.5.2. Usikkerhet	41
4.6. Oppsummering	41
5. Diskusjon	42
5.1 Forståelsen av den andre	42
5.1.1 Oppstarten som mulighet til økt forståelse	42
5.1.2 Kollegaenes betydning	44
5.1.3 Forstå hverandres følelsesuttrykk	45
5.2 Hvordan forholde seg til regler	47
5.2.1 Kontroll gjennom regler	47
5.2.2 Forventinger til foreldrene	49

5.2.3 Kunnskap og makt	50
5.2.4 Usikkerhet hos foreldre og ansatte	52
5.3 <i>Opplevelse av autoritet</i>	55
5.3.1 Opplevelse av status	55
5.3.2 Hvordan kjønn kan påvirke samarbeidet.....	58
5.4. <i>Oppsummering</i>	60
6. Hvordan forstå barnehagelæreres refleksjoner over møtet med familier fra ulike kulturer i et maktperspektiv?	62
7. Konklusjon	63
7.1. <i>Implikasjoner og videre forskning</i>	64
8. Referanser	65
Vedlegg 1: Sitater	i
Vedlegg 2: Intervjuguide	xi
Vedlegg 3: Vurdering fra SIKT	xiii
Vedlegg 4: Informasjonsskriv	xv

Sammendrag

Denne masteroppgaven er skrevet ut ifra problemstillingen «Hvordan kan barnehagelæreres refleksjoner over møtet med familier fra ulike kulturer forstås i et maktperspektiv?». Problemstillingen belyses gjennom forskningsspørsmålene 1: «Hvilke «beliefs» kommer til uttrykk i barnehagelærernes refleksjoner over flerkulturelt foreldresamarbeid?» og 2: «Hvordan kan man forstå barnehagelærernes «beliefs» i lys av kultur og makt?». Studien analyserer hva som ligger til grunn for barnehagelærernes refleksjoner, og belyser dette med utgangspunkt i kultur og makt.

Barnehagelærernes refleksjoner blir sortert inn i «beliefs» som handler om deres grunnleggende forståelse av verden. Oppgaven bygger på kulturteori som beskriver hvordan man kan forstå menneskers handlingsmønstre basert på kulturelle forskjeller. Videre bygger den på maktteori med utgangspunkt i makt som noe som finnes i relasjonen mellom mennesker, og som handlinger som påvirker handlinger. Makt er derfor ikke noe man har, men noe man gjør.

For å finne svar på problemstillingen, ble det gjennomført et kvalitativt forskningsprosjekt med intervju av 6 barnehagelærere som hadde erfaring med flerkulturelt foreldresamarbeid. Forskningsspørsmål 1 brukes for å finne hvilke «beliefs» barnehagelærerne viser gjennom sine refleksjoner, og forskningsspørsmål 2 bidrar til å undersøke hvordan man kan forstå deres «beliefs» i lys av makt og kultur.

Gjennom analysen av deres refleksjoner ble det funnet at barnehagelærere ønsker å jobbe for symmetri i det flerkulturelle foreldresamarbeidet. Deres «beliefs» og deres handlinger ga muligheter for å skape symmetri i samarbeidet, men det var også en risiko for å skape mer asymmetri i relasjonen til de flerkulturelle foreldrene.

Abstract

This master's thesis is based on the problem "How can kindergarten teachers' reflections on the meeting with families from different cultures be understood from a perspective of power?". The issue is discussed through research questions 1: "Which "beliefs" are expressed

in the kindergarten teachers' reflections on multicultural parent cooperation?" and 2: "How can one understand the kindergarten teachers' "beliefs" in the light of culture and power?". The study analyzes the kindergarten teachers' reflections and discuss this based on theories of culture and power.

The kindergarten teachers' reflections are sorted into beliefs, which are about their basic understanding of the world. The assignment is based on cultural theory, which describes how people's actions can be understood based on cultural differences. Furthermore, it is based on power theory that views power as something found in the relationship between people, and as actions that influence actions. Power is therefore not something you have, but something you do.

To find an answer to the problem, a qualitative research project was carried out with interviews of 6 kindergarten teachers who had experience of multicultural parent-teacher cooperation. Research question number 1 is used to find which "beliefs" the kindergarten teachers show through their reflections, and research question number 2 helps to investigate how one can understand their beliefs in the light of power and culture.

Through the analysis of their reflections, it was found that kindergarten teachers want to work for symmetry in the multicultural parent-teacher cooperation. Their beliefs and their actions gave opportunities to create symmetry in the collaboration, but there was also a risk of creating more asymmetry in the relationship with the multicultural parents.

1. Innledning

Barnehagene i Norge samarbeider hver dag med mennesker som kommer fra ulike steder i verden. Noen av disse er gjerne nyinnflyttede i Norge, og for dem kan barnehagen være et av de første møtene med norsk kultur. Barnehagene har et ansvar for å tilrettelegge for et foreldresamarbeid med god dialog med foreldrene (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 29). Måten barnehagelærerne tar imot foreldrene, og hvordan de går frem for å bygge opp en likeverdig kommunikasjon, er vesentlig for hvordan samarbeidet utvikler seg. For å få til et likeverdig samarbeid, må man ha symmetri i dialogen mellom hjem og barnehage (Aamodt, 2013, s. 20). For å kunne skape symmetri i dialogen med flerkulturelle familier, og videre skape et symmetrisk samarbeid, krever det at barnehagens ansatte har kunnskap om og forståelse for kulturer og kulturforskjeller. Samtidig bør de ha en reflekterende holdning til egen kultur. Slik kan man unngå stereotyper og internaliserte misoppfatninger man har både om andre og seg selv (Tatum, 2001, s. 53, i Milner, 2007, s. 388).

Barnehagelærerne kan sies å være nøkkelpersoner i arbeidet med å skape et symmetrisk samarbeid med flerkulturelle familier. Dette er fordi de har kunnskaper om barnehagen de jobber i, og er ansvarlige for å skape en praksis hvor foreldrene får rom og mulighet til å få innsikt i og påvirke barnehagens hverdag. Hvordan barnehagelæreren forstår og opplever det flerkulturelle foreldresamarbeidet kan derfor gi innsikt i hvordan deres forståelse, holdninger og verdier påvirker de valgene de tar, og hvordan de selv forstår det samarbeidet de er en viktig del av. I dette prosjektet er det derfor ønskelig å se nærmere på hvordan barnehagelærere reflekterer over egen rolle og egne opplevelser i møtet med flerkulturelle familier, og hvordan de opplever at de påvirker samarbeidet, dialogen og responsen til familiene de samarbeider med. Aamot (2013, s. 20) påpeker at skolen (og i forlengelse barnehagen) innehar en betydelig kulturell makt og må ha en bevissthet til eget maktforhold for å kunne skape et symmetrisk samarbeid med foreldre med annen kulturell bakgrunn. Hauge (2013, s. 236–238) utdyper Aamots uttalelser med å understreke at det må være en bevissthet fra skolen (og barnehagens) side om maktforholdet som finnes mellom skolen som institusjon og foreldrene, slik at man kan jobbe for å jobbe mot et symmetrisk samarbeid.

Den makten Aamot (2013, s. 20) skriver om, har barnehagen på bakgrunn av den institusjonen den er. Dette kan man se i lys av Foucaults (2020b, s. 21) forklaring om maktens mekanikk

hvor subjektet (her familien) må underkaste seg lovens makt (her barnehagen). Foreldrene må forholde seg til det barnehagen bestemmer. Han sier videre at dette er en snever forståelse av makt, og i denne oppgaven vil maktbegrepet være tettere knyttet opp en til annen påstand fra Foucault (1982, s. 788), hvor han sier at makt er handlinger som påvirker handlinger. Dette er en mer subtil form for makt, det er ikke en institusjon mot individet, men små eller større handlinger som påvirker hvordan man responderer eller handler videre. Barnehagelærernes refleksjoner viser noe om hvordan de forstår samspillet mellom dem og flerkulturelle foreldre, og om deres opplevelser av å påvirke foreldrene gjennom deres arbeid. Ut ifra deres refleksjoner kan det være mulig å tolke hvordan deres opplevelser kan være påvirket av maktens mekanikker. Er barnehagelærerens handlinger lite gjennomtenkte, kan konsekvensene mulig også oppleves som uventende, og det trenger ikke være til familiens beste. Barnehagelærerens kunnskaper og refleksjoner om kultur og kulturforskjeller kan slik ha en påvirkning på samarbeidet med foreldrene, og hvordan man påvirker dem gjennom handlinger, råd og beskjeder.

1.1. Formål og problemstilling

Opgavens formål er å få innsikt i barnehagelærernes refleksjoner over hvordan de selv påvirker samarbeidet med flerkulturelle familier, for deretter å analysere dette ut ifra et maktperspektiv. Det gjøres ved å ta utgangspunkt i Foucaults utsagn om «handling som påvirker handlinger». Problemstillingen i dette prosjektet er derfor som følger:

«Hvordan kan barnehagelæreres refleksjoner over møtet med familier fra ulike kulturer forstås i et maktperspektiv?»

Problemstillingen vil støttes opp ved hjelp av to forskningsspørsmål:

Forskningsspørsmål 1: «Hvilke «beliefs» kommer til uttrykk i barnehagelærernes refleksjoner over flerkulturelt foreldresamarbeid?». «Beliefs» kommer her fra forskningsfeltet om «teachers' beliefs» som handler om de grunnleggende eller eksistensielle forestillingene lærere og barnehagelærere har om arbeidet sitt (Pajares, 1992, s. 309). Forskningsspørsmål 1 besvares i kapittel 4, hvor deltakernes refleksjoner analyseres med utgangspunkt i «teacher's beliefs». Besvarelsen forankres i teori av Pajares (1992), som forklarer og diskuterer begrepet

«teachers' beliefs», og Hachfield med kollegaer (2011) som studerer «teachers' beliefs» med utgangspunkt i lærernes «beliefs» om det flerkulturelle arbeidet i skolen. De «beliefs» som kommer frem av analysen, vil være grunnlag for å besvare forskningsspørsmål 2.

Forskningsspørsmål 2: «Hvordan kan man forstå barnehagelærernes «beliefs» i lys av kultur og makt?». Dette forskningsspørsmålet henter frem de «beliefs» som analysen i kapittel 4 finner. Disse «beliefs» vil så diskuteres i lys av kulturforskjeller og maktteori. Her vil teoriene til Hofstede (2011) og Hampden-Turner og Trompenaars (2020) være et utgangspunkt for diskusjonen om kulturforskjeller, mens Foucaults (1980, 1982, 2020a, 2020b) teorier om hva makt kan være danner grunnlaget for diskusjonen av barnehagelærernes «beliefs» i et maktperspektiv. Forskningsspørsmål 2 vil besvares i kapittel 5 i denne oppgaven.

Forskningsspørsmål 1 og 2 vil sammen kunne bidra til å besvare oppgavens problemstilling. Ved å analysere barnehagelærernes «beliefs», for så å diskutere deres «beliefs» i lys av kultur og makt, vil oppgaven gi en tolkning av hvordan man kan forstå barnehagelærernes refleksjoner over møtet med familier fra andre kulturer i et maktperspektiv. Svaret på problemstillingen vil presenteres i kapittel 6.

1.2. Definisjoner

Denne oppgaven knyttes særlig opp mot to begreper, makt og kultur. Det vil derfor være nyttig å tydeliggjøre hva der her menes disse to begrepene.

1.2.1. Makt

Fredrik Engelstad (2013, s. 13) sier at som et minimum oppfattes makt som evnen til å frembringe endring i samfunnet, enten i liten eller stor grad. I konteksten til denne oppgaven kan dette knyttes til de endringene barnehagelæreren frembringer i samhandling med flerkulturelle foreldre. Her er Foucaults (1982, s. 788) utsagn om «handlinger som påvirker handlinger» relevant. Det man sier og gjør opptrer ikke i et vakuum, men vil ha konsekvenser. Makt er dermed en egenskap ved relasjonen mellom to mennesker, og denne egenskapen gjør at den ene parten kan påvirke handlingene til den andre. Ut ifra denne teorien finner man da makt i relasjonen mellom barnehagelæreren og foreldrene. Det vil alltid være en usymmetrisk maktrelasjon i et foreldresamarbeid, hvor makten er i barnehagens favør (Glaser,

2023, s. 58). De fleste barnehagelærerne i Norge tilhører den norske majoriteten i landet. I et flerkulturelt foreldresamarbeid, påvirkes symmetrien ytterligere mellom barnehagelæreren som en del av en majoritet, og foreldre som tilhører en minoritet. Dette kalles kulturell makt (Aamodt, 2013, s. 20). Majoriteten har gjennom sin tilgang til, og kunnskap om, de norske kulturelle uttrykksformene og ferdighetene som er gjeldene i det norske samfunnet (Eriksen & Sajjad, 2020, s. 88). Kombinasjonen av institusjonell og kulturell makt hos barnehagelærere overfor flerkulturelle familier, gjør det interessant å undersøke barnehagelærernes refleksjoner om samarbeidet med denne foreldregruppen.

1.2.2. Kultur

Hofstede (2011, s. 3) definerer kultur som «den kollektive programmeringen av sinnet som skiller seg fra medlemmene av en gruppe eller kategori fra mennesker av andre (grupper eller kategorier)» (forfatters oversettelse). Definisjonen viser at innenfor en kultur kan man finne særtrekk flere vil identifisere seg med. Dette betyr ikke at alle innenfor samme kultur er like, og vil handle og respondere likt med hverandre, men at man kan kjenne seg igjen i væremåter og handlingsmønstre som menneskene man deler kultur med har. Hampden-Turner og Trompenaars (2020, s. 27) sammenligner kultur med det å være en fisk i vann. Man lever i det, men man er ikke særlig bevisst på det før man er borte fra det. Dette kan meget mulig gjelde en del barnehagelærere i Norge hvis de ikke har brukt tid på å reflektere over og bli bevisst egen kultur. Faren da er at de bringer videre misinformasjon og stereotyper de ikke er bevisst de har om andre mennesker og seg selv (Milner, 2007, s. 394). I en barnehagekontekst kan dette komme til syne ved at man er ubevisst hvordan egen kultur påvirker de valg man tar i møtet med mennesker fra ulike kulturer, og at egne verdier kan være like kulturavhengige som foreldrenes verdier.

1.3. Avgrensing

Barnehagelærernes arbeid er i stor grad i direkte kontakt med barna på avdelingen. Kvaliteten på dette arbeidet kan påvirkes av kvaliteten på samarbeidet mellom foreldre og barnehage. I dette prosjektet er søkelyset på barnehagelæreres opplevelse og refleksjoner over samarbeid og kommunikasjon med flerkulturelle foreldre. Barnehagelærernes refleksjoner kan være til hjelp for å forstå hvordan barnehagen møter foreldre med annen kulturell bakgrunn enn

norsk, og hvordan de selv tenker at deres atferd, holdninger og kunnskaper påvirker samarbeidet.

1.4. Tidligere forskning

Dette delkapitlet presenterer forskning som er gjort på barnehagefeltet om temaene makt, foreldresamarbeid og flerkulturalitet. Einarsdóttir og Jónsdóttir (2019) har forsket på makt i foreldresamarbeidet i en islandsk barnehagekontekst. De finner at det er flere nivåer av makt, og en ujevn maktrelasjon, ikke bare mellom barnehage og foreldre, men også mellom foreldre. De finner at det er mangler i den demokratiske praksisen i barnehagen, og verken foreldre eller barnehagen ser foreldrenes involvering i det pedagogiske arbeidet som relevant. Lund (2018) har forsket på flyktningforeldres erfaringer med barnehagen. Hun finner at norske barnehager domineres av en praksis hvor norsk forelderskap er ansett som den beste måten å være forelder på, og at dette kan hemme flerkulturelle familiers mulighet for inkludering. Studien bygger på observasjon og samtaler med flyktningforeldre. Giæver (2020) har en studie som handler om hvordan ulike former for norsk tilhørighet kan påvirke inkludering og ekskludering i barnehagen. Hennes resultater tilsier at barnas posisjon i barnegruppen er avhengig av deres erfaringer knyttet til norsk kultur, og om de henvender seg til personalet med en sjanger de er familiære med.

Bergsland (2021) har brukt Bourdieus epistemologiske refleksivitetsegrep til å beskrive hvordan man utforsker refleksiv forskning av symbolske maktrelasjoner i en barnehagekontekst. Hun tar utgangspunkt i egen forskning om barnehagens møte med minoritetsforeldre. Hun knytter symbolsk maktutøvelse til majoritetens forestilling om hva som er det kompetente barnet, og sier det er en stillestående referanse som minoritetsforeldre måles opp mot. Forskjellene mellom majoritet og minoritet skilles med begrepene «normalt» og «ikke-normalt». Utøvelsen av symbolsk makt er måten majoriteten bekrefter og legitimerer forskjeller mellom minoritet og majoritet. Bergslands studie tar for seg både flerkulturelt foreldresamarbeid og makt, men holder seg utelukkende til Bourdieus perspektiver på symbolsk maktutøvelse.

Hoëm (1978, i Fandrem, 2011, s. 146–147) har undersøkt betydningen av hjem og skole sine sammenfallende interesser. Han har funnet at der det er sammenfall mellom verdiene og

interessene vil undervisningen oppleves som mer nyttig og engasjerende for barnet. Fandrem påpeker at denne undersøkelsen er overførbart til barnehagekonteksten. Der det ikke er samsvar mellom verdiene og interessene til hjem og skole, kan barnet oppleve læringssituasjoner som unyttig og lite engasjerende. Dette synliggjør viktigheten av å etablere et samarbeid med foreldrene, hvor man jobber for å finne en felles enighet om hvordan man skal støtte barnet i barnehagen. Fandrem (2011, s. 149–150) viser også til Bouakaz sin undersøkelse som finner at minoritetsspråklige foreldre og lærerne oppgir ulike grunner til hindringer for samarbeid. Der lærerne oppgir språk som et hinder, oppgir foreldrene mangel på kunnskap om utdanningssystemet. Dette viser at dersom lærerne (og videre barnehagelærerne) har forutinntatte holdninger til flerkulturelle foreldre, så er de selv et hinder for et godt samarbeid.

Tidligere forskning viser at det finnes en ujevn maktrelasjon i det flerkulturelle foreldresamarbeidet, og at den norske barnehagen domineres av en praksis hvor det norske blir fremhevet som et ideal, og den norske majoriteten bestemmer hva som er normalt og ikke-normalt. De flerkulturelle familienes mulighet til medvirkning i barnehagen er avhengig av å kjenne den norske kulturelle konteksten barnehagen er en del av, slik at de kan bruke dette for å bygge opp en relasjon og kunne kommunisere med de ansatte på lik linje med de norske familiene. Jo mer kunnskap familiene har om norsk kultur, og de verdiene som barnehagen og de ansatte jobber ut fra, jo lettere vil det være for familiene å ta del i barnehagens hverdag. Tidligere forskning forteller noe om norske barnehagers praksis rundt flerkulturelt foreldresamarbeid, og hvordan denne praksisen oppleves av flerkulturelle familier. Det som i mindre grad kommer frem av denne forskningen, er hvordan barnehagelærernes forståelse og refleksjoner over sin rolle og sine valg påvirker maktrelasjonen mellom dem og de flerkulturelle familiene. Dette gir grunnlag for problemstillingen som denne oppgaven bygger på.

2. Teoretiske perspektiver

Kultur slik begrepet er forstått i denne teksten, er noe som er med å forme hvordan man er som menneske. I 2.1. «Kultur» blir oppgavens forståelse av kultur gjennomgått. 2.2. «Etnosentrisme og kulturrelativisme» vil gjennomgå to begreper som kan være til hjelp for å

forstå barnehagelærernes blikk på ulike kulturer. 2.3. «Kulturteori» beskriver hvordan man kan forstå forskjeller mellom kulturer. 2.4. «Foreldresamarbeid» fremhever viktigheten av symmetri i et flerkulturelt foreldresamarbeid. 2.5. «Makt» gir en innføring i maktbegrepet slik det blir forstått i denne oppgaven. 2.6. «Teachers' beliefs» forklarer begrepet og hvordan det kan forstås i en flerkulturell kontekst.

2.1. Kultur

Kulturbegrepet er vidt, og det kan omhandle billedkunst, litteratur, musikk og annet slik som kulturlandskap og subkulturer (Eriksen & Sajjad, 2020, s. 34). I dette prosjektet snevres kulturbegrepet inn til å handle om kultur som noe som man formes inn i, gjennom oppvekt, omgivelser og inntrykk. I innledningen av denne oppgaven ble Hofstedes (2011, s. 3) definisjon hvor han kalte kultur for «den kollektive programmeringen av sinnet», presentert. Denne definisjonen viser til den type kultur denne oppgaven retter seg inn på, altså de kulturene som har oppstått mellom mennesker over tid. Eriksen og Sajjad (2020, s. 36) sier at generelt kan man tenke at det som man har lært er kulturelt, mens det som er medfødt er det naturlige. Dette er kanskje en forenkling av begrepet, men samtidig så viser det et skille og gir oss et utgangspunkt for hvor man kan lete når man vil undersøke kulturer.

Hampden-Turner og Trompenaars (2020, s. 7) setter kultur i sammenheng med problemløsning. De sier at kultur kommer fra en gruppe mennesker som løser problemer og forsoner seg med dilemmaer sammen. Hvilke problemer og dilemmaer som må løses er avhengig av hvor gruppen holder til og hvilke problemer som oppstår. En gruppe mennesker på savannen i Kenya vil ha andre problemer å løse enn mennesker som holder til i det kalde nord. Disse gruppene vil på grunn av dette utvikle ulike handlingsmønstre og væremåter for å håndtere de forholdene de lever under. Disse handlingene og væremåtene tar mennesker med seg når de flytter til nye steder med andre kulturer.

Økt globalisering og områder med krig og konflikter har gjort at mange mennesker flytter på seg (Eriksen & Sajjad, 2020, s. 23). I Norge er det stadig nye tilflyttere fra ulike steder i verden, og de tar med seg sin kultur hit hvor deres kultur møter den norske kulturen. For en del tilflyttere er barnehagen en av de første institusjonene hvor de kommer i nær kontakt med den norske kulturen. Barnehagens ansatte har derfor mulighet for å bidra til at familiene kan

integreres i det norske samfunnet. Integrering handler om å både ta vare på den kulturen man som tilflytter har med seg, samtidig som man blir en del av den nye kulturen man flytter til (Berry, 1997, s. 9). For å kunne få en god integrering er tilflyttere avhengig av at det skapes rom for dette, og her ligger barnehagens muligheter. Barnehagen kan skape rom for den kulturen familiene har med seg, samtidig som barnehagen deler den kunnskapen familiene trenger for å forstå og kunne ta del i den norske barnehagehverdagen. Skapes det ikke rom for familienes egne kulturer i barnehagen, vil barnehagen bidra til en assimileringstrategi (Berry, 1997, s. 9) hvor familiene kun får forholde seg til den norske kulturen, mens deres egen kultur blir ignorert.

2.2. Etnosentrisme og kulturrelativisme

Etnosentrisme handler om å se andres kultur gjennom brillene av sin egen kultur, og dermed se andre kulturer som en mindre god etterlikning enn kulturen man selv hører til (Eriksen & Sajjad, 2020, s. 48). I løpet av 1900-tallet bidro misjonsarbeidet til norske menigheter til at små lokalsamfunn i Norge ble kjent med verden utenfor. Bildet som ble skapt av omverdenen var strengt skjermet og redigert (Stugu, 2018, s. 51) og kan ha bidratt til en etnosentrisk forståelse av andre kulturer. I etnosentrismen ligger det fordommer mot «de andre» (Gullestad, 2002, s. 165), og slik forhøyer man egne verdier og levestiler over det som tilhører «de andre». Misjonærenes tro på at de dro ut i verden for å redde andre ved å lære dem misjonærenes tro og levesett, og historiene de tok med seg tilbake til bygdene om hvordan de reddet mennesker rundt om i verden, kan ha vært med på å forme nordmenns syn på andre kulturer. Fortsatt ser mange nordmenn innvandreres kultur som en dårligere etterlikning av deres egen (Eriksen & Sajjad, 2020, s. 48).

Motsetningen til etnosentrisme er kulturrelativisme. En kulturrelativistisk holdning er å se kulturer som relative, og forsøke å forstå dem ut i fra kulturen selv (Eriksen & Sajjad, 2020, s. 48). En kulturrelativist vil ikke kunne vurdere elementer i kulturer som bra eller mindre bra. De vil dermed vurdere alt som er knyttet til kultur som like bra, selv om det er handlinger som drap eller tortur, så lenge det er en kulturelt meningsfull handling. Verken ren etnosentrisme eller ren kulturrelativisme er mulige eller ønskelige holdninger (Eriksen & Sajjad, 2020, s. 48).

I barnehagen er det viktig at man er åpen for de ulike kulturene man møter, samtidig som man må ha rom for å ta egne moralske vurderinger når man har nok kunnskaper til å gjøre dette. Holder man på misjonærenes tro på at man skal hjelpe og redde mennesker fra andre kulturer, vil man sette seg selv i en posisjon hvor man anser seg selv som bedre, og vil skape en ujevn maktrelasjon til motparten. En åpen og nysgjerrig holdning til man har nok kunnskaper og forståelse til å gjøre gode vurderinger, bør derfor være en del av barnehagelærernes tilnærming.

2.3. Kulturforskjeller

Mange har forsket på kultur og kulturforskjeller (Hofstede, 2011, s. 3). Dette handler ikke om å forstå enkeltindivider, men å forstå kulturelt betingete livsoppfatninger og hvordan dette påvirker samarbeid og samhandling (Hampden-Turner & Trompenaars, 2020, s. 27–32). Kulturteori handler om de store linjene innenfor en kultur, og det vil alltid være individuelle variasjoner. Videre vil oppgaven undersøke kulturforskjeller som kan finnes under 2.2.1 «opplevelse av autoritet», 2.2.2 «forståelsen av den andre», og 2.2.3 «hvordan forholde seg til regler».

2.3.1. Opplevelse av autoritet

Hvordan man opplever autoriteter kan variere mellom kulturer. I noen kulturer vil det være mer ulikhet i samfunnet, og avstanden til de som utøver makt i samfunnet vil da være større (Hofstede, 2011, s. 9–10). Foreldre møter barnehagen gjennom de ansatte, og det er de ansatte som setter premissene for samarbeidet. Det gjør de gjennom sin institusjonelle makt (Nordahl, 2015, s. 64). I norsk kultur, hvor flat struktur, demokrati og samarbeid er viktige verdier, opplever ikke nødvendigvis de ansatte seg som utøvere av makt. Den norske kulturen er preget av kort avstand til makten, og folket anser seg i stor grad som likestilte. Alder og posisjon er i slike kulturer ikke avgjørende for å inneha makt (Hofstede, 2011, s. 9–10). I enkelte kulturer er status viktig, og høy status gir stor påvirkningskraft i samfunnet (Hampden-Turner & Trompenaars, 2020, s. 117–134). Mennesker fra kulturer hvor status er viktig, og avstanden til makten er stor, kan vurdere at barnehagelærere har autoritet og makt over dem. Det kan også være foreldre som anser sin status som høyere enn barnehagelærerne, og tilskriver seg selv å være i en maktposisjon i forhold til barnehagen. I møtet med norske

barnehagelærere som anser seg selv som likestilte med foreldrene, kan det da oppstå misforståelser eller konflikter med foreldrene.

Barnehagelærerens kjønn og alder kan også spille inn når det kommer til hvordan foreldrene tolker deres status (Hampden-Turner & Trompenaars, 2020, s. 117; Hofstede, 2011, s. 9). Det er kulturelle forskjeller ved hvordan man anser kjønnsroller. Noen kulturer anser kjønnene som relativt likestilte, mens andre kulturer har klare kjønnsroller (Hofstede, 2011, s. 12–13). I kulturer med faste kjønnsroller har menn og kvinner ulike oppgaver. I kulturer hvor menn og kvinner har ulike roller, har gjerne mannen større makt innad i familien når det kommer til økonomi og det å ta avgjørelser på vegne av familien (Hofstede, 2011, s. 12). Dette kan gi mannen en opplevelse av mer autoritet enn kvinnen. Samtidig har kvinnen større ansvar for barna, og det kan være dem som er mest involvert i barnehagehverdagen. Der barnehagelæreren er fra en kultur med likestilte kjønnsroller, kan det oppstå kommunikasjonsutfordringer i møte med foreldre fra kulturer med faste roller for menn og kvinner, hvis det forventes at begge foreldrene skal involvere seg likt i barnets barnehagehverdag. Her kan hun enten oppleve å kun få kommunisere med mor, eller at viktige avgjørelser må drøftes med far.

2.3.2 Forståelsen av den andre

Hvordan man forstår hverandre, påvirkes av den kulturelle konteksten man har tilhørighet til. Noen kulturer har et sterkt individfokus, mens andre kulturer setter gruppesamfunnet høyt (Hampden-Turner & Trompenaars, 2020, s. 63–82; Hofstede, 2011, s. 11–12). Med dette menes at i en individfokusert kultur tar man avgjørelser basert på egne preferanser, og man tar personlig ansvar for egne handlinger. I en gruppeorientert kultur er «vi-et» mer fremtredende, og problemstillinger tas med tilbake til gruppen for å finne en løsning hele gruppen kan stå bak. Med et barnehageperspektiv kan man se for seg at hvis barnehagelæreren kommer fra en individfokusert kultur og møter en forelder med en gruppefokusert kultur, så kan det for eksempel skje at barnehagelæreren tror de har kommet til enighet under foreldresamtalen, mens forelderen tenker at ingen avgjørelse er tatt før problemstillingen er tatt med hjem og blitt drøftet med resten av familien.

Måten man uttrykker følelser, kan også påvirkes av kultur. I enkelte kulturer kan det å vise sterke følelsesuttrykk være normen, mens i andre kulturer kan følelsesuttrykkene være mer nedtonede (Hampden-Turner & Trompenaars, 2020, s. 83–94). Mennesker fra en kultur hvor de er vant til å vise sterke følelser, kan oppleve mennesker fra mer følelsesnøytrale kulturer som kalde og upersonlige, mens motsatt kan mennesker fra affektive kulturer oppleves som voldsomme for mennesker med et mer følelsesnøytralt uttrykk. Dette kan gjøre det vanskeligere å forstå hverandre, og kan være en kilde til misforståelser. Et eksempel kan være at en forelder i barnehagen ønsker å gi beskjed om noe de ikke synes er greit, mens de blir oppfattet som sinte eller aggressive av personalet. Også kjønn kan påvirke hvordan følelser uttrykkes (Hofstede, 2011, s. 12–13). I kulturer hvor det er tydelige kjønnsroller kan dette komme til uttrykk ved at fedrene viser at de er sterke ved å ikke snakke om eller vise følelser, det er moren i huset sitt ansvar. Menn skal være ambisiøse, og jobben er svært viktig. Jenter kan vise følelser mens gutter skal sloss hvis de føler seg truet.

2.3.3. Hvordan forholde seg til regler

Et menneskes forhold til lover og regler kan være påvirket av kulturen personen tilhører. I enkelte kulturer oppleves det som svært viktig å følge gjeldende lover og regler, mens andre kulturer kan se på lover og regler mer som retningslinjer man kan velge å følge (Hampden-Turner & Trompenaars, 2020, s. 39–62). Norske barnehager har ofte et sett med regler som de forventer at foreldrene skal følge, og en regel nok mange kan kjenne igjen, er at barna skal være i barnehagen før kjernetiden begynner. Foreldre som anser barnehagens retningslinjer som et forslag, kan oppfatte regelen mer som en veiledning. Om barnet trenger å sove lenge den dagen, så kan det være at de tenker at det er greit å komme senere fordi det oppleves riktig i den bestemte situasjonen. Foreldre som er vant til klare regler og retningslinjer, kan derimot oppleve det som trygt og forutsigbart når barnehagen er tydelig på forventinger til foreldrene. Kultur kan også påvirke hvordan foreldre opplever det å møte usikkerhet (Hofstede, 2011, s. 10–11). I kulturer hvor usikkerhet anses som en naturlig del av livet, er det ikke så viktig med detaljert informasjon fra barnehagen. I kulturer hvor usikkerhet er noe man ønsker å unngå, vil det derimot være svært viktig med forutsigbarhet og at barnehagen tydelig kommuniserer sine regler, forventinger og planer til foreldrene.

2.4. Foreldresamarbeid

Barnehagen har som oppdrag å legge til rette for et nært samarbeid med hjemmet (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 29). Foreldregruppen man møter i barnehagen er en mangfoldig gruppe, hvor hver familie og hvert menneske har sine individuelle erfaringer som de tar med seg inn i barnehagen (Glaser, 2023, s. 136). Det at foreldresamarbeidet skal være i nært samarbeid med hjemmet, legger opp til at det skal være symmetri i samarbeidet. Foreldrene med sin individualitet og bakgrunn skal oppleve å bli sett og hørt av barnehagen. Et symmetrisk samarbeid innebærer en gjensidig respekt for hverandres synspunkter, og at man sammen finner løsninger som er akseptable for begge parter (Hauge, 2014, s. 236). Dette er ifølge Wolf (2019, s. 174–180) ikke alltid tilfelle, og foreldre som har annen kulturell kapital enn personalet, risikerer å havne i samspill som ikke er anerkjennende eller likeverdige. Med kulturell kapital mener Wolf de verdiene, kunnskapene og ressursene mennesket har. Det er alltid barnehagens ansvar å etablere et samarbeid med god dialog (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 29). Barnehagens ansatte må sørge for at foreldre med ulik kulturell kapital skal få samme mulighet til et symmetrisk samarbeid med barnehagen. Det krever at de ansatte har en reflektert holdning både til sin egen kultur, og til hvordan de møter familiens kultur. Barnehagelæreren må sørge for at foreldrene har den informasjonen de trenger og at det settes av tid til å bygge opp en symmetrisk relasjon mellom dem og barnehagen.

2.5. Makt

Innledningsvis ble det, i den grad det er mulig, forsøkt å beskrive hva makt er og kan være. I dette prosjektet vil maktbegrepet i stor grad dreie seg om hvordan man gjennom egne handlinger har mulighet til å påvirke andres handlinger, både bevisst og ubevisst. Dette vil påvirkes av barnehagelærer og familiens kultur, hvordan man forholder seg til autoriteter, og hvordan man opplever forholdet og samarbeidet mellom barnehagelærer og familie.

I barnehage og skole vil foreldrene oppleve at utdanningsinstitusjonen sitter med makten. Dette kalles institusjonell makt, og barnehagen og personalet blir tillagt makt på grunnlag av dens posisjon i samfunnet (Nordahl, 2015, s. 81). Barnehagen har også, som en del av sin konstitusjonelle makt, fått mandat til å definere omsorg, og hvilke omsorgskvaliteter som er viktige (Glaser, 2023, s. 55). Slik har barnehagen mulighet til å sette rammene for hva som er god omsorg for barna i barnehagen. Barnehagens institusjonelle makt kan ses i sammenheng

med det Foucault (2020b, s. 95–96) beskriver som en generell form for makt, den makten man finner mellom større instanser og individet. Denne formen for makt kan fremstå som undertrykkende ved at institusjonen, slik som barnehagen, lager retningslinjene, mens individet, i dette tilfelle foreldrene, underkaster seg og adlyder det som er bestemt. Foucault (1980, s. 119) er tydelig på at denne fremstillingen av makt mangler noe vesentlig, for hvis makten er utelukkende undertrykkende, så er det liten grunn for folk å adlyde. Det denne fremstillingen av makt mangler ifølge Foucault, er den produktive siden hvor man former kunnskap, skaper diskurser og produserer. I barnehagen kan dette handle om å skape regler og rutiner som gjør det tryggere og lettere for foreldre og barn å forholde seg til barnehagen, og å skape et miljø familiene opplever å få et utbytte av å delta i.

Foucault (2020a, s. 340–341) hevder at makt er ikke en enhet noen har, mens andre mangler. Makt er noe som skjer når et menneske gjør noe som påvirker et annet menneske, den eksisterer kun når noen har satt i gang en handling. Slik sett kan det sies at barnehagen ikke har institusjonell makt, men utøver institusjonell makt. Hvis barnehagen utøver institusjonell makt på en måte som holder foreldrene på avstand, stenges foreldrenes mulighet til påvirkning ut. Noe som kan føre til at foreldrene føler på avmakt (Nordahl, 2015, s. 64–65). Barnehagen skal, i tråd med rammeplanens føringer, legge til rette for at foreldrene kan medvirke til barnet barnehagehverdag, og barnehagen skal være i dialog med foreldrene på jevnlig basis (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 29). Slik kan barnehagen utøve institusjonell makt ved å lage planer og rutiner som inkluderer foreldrene og legge til rette for at foreldrene har mulighet til å bidra med sin kunnskap, sine bekymringer og sine verdier.

Makt trenger ikke handle om å skulle tvinge eller undertrykke andre mennesker. Foucault er opptatt av de mulighetene som ligger i maktrelasjoner, relasjonene og det formende makten har å tilby (Hammer, 2017, s. 69). Han beskriver makt som «handlinger som påvirker handlinger» (Foucault, 1982, s. 788), og han hevder at makten finnes over alt, og kommer fra alle steder (Foucault, 2020b, s. 104). I en barnehagekontekst kan Foucaults forståelse av makt bety at de handlingene man som ansatt gjør i møte med foreldrene, kan videre ha innvirkning på foreldrenes handlinger, men at også foreldrenes handlinger kan påvirke barnehagelærerens handlinger. Ut ifra Foucaults teori om makt, vil det være uklokt å kun vurdere barnehagelærerens rolle som maktutøvende overfor familiene de møter i sitt arbeide.

Da vil man miste av syne mange av de små maktmekanismene som skjer hele tiden og som påvirker valg som tas av både foreldre og ansatte.

I møtet mellom barnehager som en norsk institusjon, bygget på den norske majoritetens kulturelle rammer, og de flerkulturelle familier som inngår i en minoritet i landet, vil det være en ujevn maktbalanse. Majoriteten er de som definerer rammene for hva som er riktig, gyldig og viktig, og har slik et overtak (Eriksen & Sajjad, 2020, s. 88–89). Mennesker er i stor grad styrt av vaner, mønstre og strukturer, slik at man unngår å måtte bruke kapasitet på å overveie hver handling man utfører (Glaser, 2023, s. 194–195). I et samfunn vil det da være majoritetens vaner, mønstre og strukturer som er de gyldige og viktige. Slik kan man som minoritet oppleve utenforskap fordi man nødvendigvis ikke deler verdiene, vanene og kunnskapene som majoriteten forventer. Denne formen for makt kalles symbolmakt, og kan kjennetegnes på at majoriteten ikke verdsetter minoritetenes kvaliteter og kvalifikasjoner (Eriksen & Sajjad, 2020, s. 88–89). I dette ligger det også en kulturell makt, hvor majoritetens kultur vil ha en sterkere posisjon enn minoritetenes kultur (Aamodt, 2013, s. 20). I en barnehagekontekst kan dette gjenspeile seg hvis barnehagen tar for gitt at foreldrene skal forstå hvorfor man i barnehagen gjør som man gjør, og hvis barnehagen ikke anerkjenner foreldrenes handlinger som avviker av normen satt av den norske majoriteten. Maktbalansen blir da ujevn, og minoritetsfamilienes evner, kunnskaper og levesett blir nedvurdert i forhold til den norske majoriteten. Her kan tråden trekkes videre til etnosentrisme, hvor andres kultur blir sett som en dårligere utgave av den norske, og de flerkulturelle familienes levesett blir nedvurdert.

I en studie som omhandler majoritetens opplevelse av møtet med mennesker med ulik kulturell bakgrunn, vil det være relevant å vurdere maktrelasjoner knyttet til rase. Svært mange nordmenn er hvite i huden, men hvithet handler om mer enn mangel på melanin. Det er en politisk side knyttet til rase, hvor det er en maktrelasjon som heller i hvite menneskers favør (Beach & Lunneblad, 2011, s. 40). Milner (2007, s. 389) hevder at fargede mennesker skiller seg fra hvite mennesker ved at deres erfaringer er formet av deres rase, etnisitet og kulturelle arv. Som tidligere nevnt, er tilhørighet til en majoritet knyttet til det å ha symbolsk makt. Velger majoriteten å overse minoritetenes rase, i form av å fremheve en holdning om fargeblindhet, vil man også overse minoriteters opplevelser og virkelighet (Beach &

Lunneblad, 2011, s. 40; Milner, 2007, s. 392). Ignorerer man det faktum at enkelte menneskegrupper har opplevd å bli marginalisert, dominert eller trykket ned til fordel for den hvite majoriteten, ignorerer man også den makten man har utsatt minoriteter for (Milner, 2007, s. 389–391). Samtidig er ofte minoritetene svært bevisst denne maktubalansen, da de med minst makt ofte er mest bevisst dens eksistens (Milner, 2007, s. 391). Barnehagelærernes posisjon, som en del av den hvite majoriteten vil derfor være relevant når deres opplevelser diskuteres i et maktperspektiv.

Når denne oppgaven undersøker hvordan man kan forstå barnehagelærernes refleksjoner over møtet med familier fra ulike kulturer i et maktperspektiv, må man ta med i vurderingen den institusjonelle og kulturelle makten de har på grunnlag av hvem de er, og den rollen de har i barnehagen. Relasjonen mellom barnehagens ansatte og foreldrene vil i utgangspunktet være usymmetrisk, men barnehagelærerne har mulighet til å bruke sin makt til å skape mer symmetri i samarbeidet. Barnehagelærernes forståelse av egen rolle og handlinger vil da påvirke de valg de tar for å få dette til. På tross av en usymmetrisk maktrelasjon åpner Foucault for at makt kan fungere i flere retninger enn ovenfra (Hammer, 2017, s. 69). Her kan tråden trekkes tilbake til makt som handlinger som påvirker handlinger, uten at det er en bestemt maktinstans som står som utøver. I perspektivet «handling som påvirker handlinger» finner man at makt er noe som skjer i relasjonen mellom to parter, og da ofte gjennom kommunikasjon. Det betyr at også foreldrene kan være utøver av makt.

2.6. «Teachers' beliefs»

Denne oppgaven sikter seg inn på barnehagelæreres refleksjoner og opplevelser. Dette gir ikke en nøytral fremstilling av de faktiske situasjoner som skjer i barnehagen, men blir påvirket av barnehagelærernes holdninger, tro og forståelse. Samtidig gir det en innsikt i hvordan barnehagelærere oppfatter sin rolle i et samspill med foreldre fra andre kulturer enn barnehagelærerens egen. Oppmerksomhet mot barnehagelærerens perspektiv kan gi en innsikt om praksis, som man ikke vil kunne få på annet vis. Man får et metaperspektiv på lærerens rolle i et flerkulturelt foreldresamarbeid (Skott, 2015, s. 13). Barnehagelæreren har gjennom studiet og arbeidet sitt opparbeidet seg en god del kunnskap som er nødvendig i yrket. I tillegg til denne kunnskapen, er barnehagelærerens handlinger også påvirket av noe mer. På engelsk kalles det «teachers' beliefs», og dette begrepet vil bli brukt videre i teksten.

«teachers' beliefs» handler om lærerens forestillinger om utdanning. Det er knyttet både mot lærerens kunnskaper og opp mot lærerens følelser, og læreren er i mindre grad åpen for endring enn ved ren kunnskap (Pajares, 1992, s. 309–311). Det vil si at på samme måte som kultur er en kollektiv programmering av hjernen, er også «teachers' beliefs» noe som sitter som programmert i lærerens oppfattelse av verden. Det gjør at lærerens «beliefs» er vanskelig å endre på, og forteller noe grunnleggende om hvordan læreren forstår det som skjer på arbeidsplassen, og de valgene som tas der. Selv om «teachers' beliefs» er knyttet mot følelsesregisteret, så er den ikke ustabil på samme måte som følelsene kan være. Det er også et kognitivt aspekt til «teachers' beliefs», i tillegg til lærerens verdier og holdninger (Skott, 2015, s. 18). Dette gjør at «teachers' beliefs» holder seg relativt stabil, og det skal sterke opplevelser eller inntrykk til for å endre på den (Pajares, 1992, s. 311).

Hachfeld og kollegaer (2011, s. 986–988) har forsket på «teachers' beliefs» og kultur. De knytter «teachers' beliefs» til (ikke utelukkende) to grupper; multikulturalisme og egalitarisme. Disse to gruppene er ekstreme ytterpunkter, og alle lærere vil befinne seg et sted mellom disse. Multikulturell «belief» knytter Hachfeld og kollegaene til forståelsen av at fordi mennesker har vært involvert i forskjellige sosiokulturelle kontekster, vil de ha forskjellige forståelser og perspektiver. En barnehagelærer med en multikulturell «belief» vil ønske å knytte de forskjellige kulturene som er representert, inn i hverdagslivet i barnehagen. Egalitær «belief» fremhever viktigheten av å behandle alle mennesker likestilt. Dette kan gjøre at kulturelle bakgrunner ikke får oppmerksomhet, og barnehagelæreren som er mest opptatt av å fremheve likheter for å gi barna lik behandling. Denne tankegangen kan bidra til at man underkommuniserer ulikheter og konflikter, som videre kan gjøre at likhetstankegangen kan føre til større ulikhet (Wolf, 2019, s. 178).

Funnene til Hachfeld et al. (2011, s. 994) støtter ideen om at lærernes valg i klasserommet, eller barnehagelærernes valg i barnegruppa, er påvirket av deres kulturelle «belief». Dette kan videre påvirke hvordan barnehagelæreren bygger opp et foreldresamarbeid med flerkulturelle foreldre. Heller barnehagelæreren mot en multikulturell «belief», vil kultur være et naturlig tema på samtalene, mens en lærer som heller mer mot egalitær «belief» vil underkommunisere kultur, og la samtalene være preget av en likhetstankegang. Sett i sammenheng med Foucault (1982, s. 788) sine tanker om makt som handlinger som påvirker

handlinger, vil «teachers' beliefs» påvirke hvordan samspillet med foreldrene blir, og hvordan foreldrene forholder seg til barnehagen. Lærerens handlinger påvirker slik foreldrenes handlinger. Fordi lærerens handlinger ikke kommer ut av et vakuum, men blir påvirket av lærerens forståelse, kan tråden trekkes til kulturdefinisjonen som ble presentert i 1.2.2. Barnehagelærerens «beliefs» vil være formet av den kollektive programmeringen av sinnet og dermed av egen kultur. De valgene barnehagelæreren gjør kan da tenkes å være kulturelt betinget. Dette gir grunnlag til forskningsspørsmål 1 i denne oppgaven, som er «hvilke tanker har barnehagelærere om hvordan deres egen kultur påvirker møtet med mennesker med ulik kulturell bakgrunn?».

2.7. Oppsummering

Kultur, slik denne oppgaven bruker begrepet, dreier seg om den kollektive programmeringen av sinnet. Mennesker er formet inn i en kultur, påvirket av samfunnet og menneskene rundt, og de levetilstandene som finnes. Dette er varierende forhold rundt i verden, og derfor vil det også være kulturforskjeller mellom mennesker. Kulturteori kan være til hjelp for å forstå kulturforskjeller, og til å forstå hvordan en selv tar valg og handler under innflytelse av egen kultur. Slik kan man i et flerkulturelt foreldresamarbeid skape et møte mellom kulturer heller enn et møte mellom en majoritet og en minoritet. Kulturteori kan hjelpe barnehagelærerne til å forstå hvorfor noen foreldre behandler dem som en autoritet, selv om de selv forsøker å skape et symmetrisk samarbeid. Teorien kan også bidra til at barnehagelæreren kan tolke kulturelle uttrykk for følelser og forstå hvordan mennesker samhandler med andre mennesker. Slik kan kulturteori være en hjelp for barnehagelæreren i å forstå det som skjer i møtet med flerkulturelle familier.

Foreldrene i barnehagen har rett på å kunne medvirke til barnehagehverdagen. For å få dette til, må barnehagelæreren jobbe for å bygge opp et mest mulig symmetrisk samarbeid. Bevissthet rundt kulturforskjeller og makten som ligger i relasjonen mellom barnehagelærer og foreldrene, kan være til hjelp for å gjøre tiltak for å gjøre samarbeidet mer symmetrisk. Barnehagelærerne som er blitt intervjuet, har i lys av sin rolle, og som en del av majoritetskulturen, en betydelig institusjonell og kulturell makt. Makt er noe som skjer i relasjonen mellom mennesker, men den institusjonelle og kulturelle makten setter barnehagelæreren i en maktposisjon over foreldrene. Hvis makt er handlinger som påvirker

handlinger, vil da barnehagelærerens handlinger ha store muligheter til å påvirke foreldrenes handlinger. Barnehagelærerne styrer gjennom sin makt den tilgang foreldrene har til barnehagen og barnehagens hverdag.

Oppgaven handler om barnehagelæreres refleksjoner, og gjennom å studere «teachers'beliefs» er det mulig å forstå mer om hva som ligger i barnehagelærernes refleksjoner. «Teachers'beliefs» handler om barnehagelærernes forestilling om utdanning, og videre barnehagehverdagen. Begrepene multikulturell «belief» og egalitær «belief» ble presentert for å belyse hvordan barnehagelærerens valg i det flerkulturelle arbeidet er farget av deres «belief» når det kommer til flerkulturelt arbeid. I neste kapittel vil fremgangsmåtene som er valgt for å få innsikt i barnehagelærernes «beliefs», bli presentert.

3. Metode

Dette kapitlet vil redegjøre for de metodiske valg som er tatt i dette prosjektet, og de begrunnelsene som ligger bak valgene. I 3.1. «Kvalitativ metode» vil grunnlag for valg av metode bli gjennomgått. 3.2. «Vitenskapsfilosofisk bakgrunn» presenterer den vitenskapsfilosofiske bakgrunnen for oppgaven, basert på hermeneutikk og fenomenologi. 3.3. «Intervju som metode» argumenterer for grunnlaget for å velge intervju som datainnsamlingsmetode. Videre blir gjennomføringen av intervjuene beskrevet i 3.4. «Gjennomføring av intervjuene». I 3.5. «Utvalg» vil utvalget av intervjupersoner bli beskrevet, mens 3.6. «Fra tale til tekst» kort tar for seg transkripsjon. 3.7. «Tematisk analyse» viser hvordan tematisk analyse har blitt brukt i analyseprosessen av prosjektet. 3.8. «Reliabilitet, validitet og etikk» beskriver de hensyn og tilpasninger som er gjort for å skape et mest mulig pålitelig, gyldig og etisk prosjekt.

3.1. Kvalitativ metode

Problemstillingen i dette prosjektet «hvordan kan barnehagelæreres refleksjoner over møtet med familier fra ulike kulturer forstås i et maktperspektiv?» søker barnehagelæreres opplevelser og tanker. Gjennom en kvalitativ tilnærming til problemstillingen kan man få en forståelse for sosiale fenomener, og man kommer i tett kontakt med deltakerne (Thagaard, 2018, s. 15). Kvalitativ forskning handler om å rette oppmerksomheten mot de kulturelle,

dagligdagse og situerte aspektene ved det å være menneske (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 30). Dette åpner for at man kan få tilgang til informasjon man ellers ikke ville hatt mulighet til å studere. Man søker innsikt heller enn objektive funn (Brottveit, 2018, s. 65–68). Problemstillingen er ute etter barnehagelærernes perspektiv på egne opplevelser. Et kvalitativt forskningsintervju gir forskeren mulighet til å undersøke barnehagelæreres oppfatninger, opplevelser og refleksjoner over temaet flerkulturelt foreldresamarbeid, og på dette grunnlaget er intervju valgt som metode.

3.2. Vitenskapsfilosofisk bakgrunn

Dette prosjektet er inspirert av en hermeneutisk og fenomenologisk idétradisjon. Både fenomenologien og hermeneutikken har tydelige likhetstrekk, men de skiller seg fra hverandre ved at hermeneutikken bygger på teksttolkning, mens fenomenologien er opptatt av menneskets livsverden, forståelse og opplevelse (Dahlberg, 2019, s. 31; Kvale & Brinkmann, 2015, s. 44–45). Likheten mellom hermeneutikk og fenomenologi er blant annet at man utforsker meningen av et bestemt fenomen (Thagaard, 2018, s. 36–38), på samme måte som denne oppgaven utforsker fenomenet «det flerkulturelle foreldresamarbeidet» gjennom deltakernes blikk.

Oppgaven er forankret i hermeneutikken ved at den søker å fortolke barnehagelærernes uttalelser gjennom å se etter en dypere mening enn det som først kommer frem. I hermeneutikken er det nettopp det å fortolke folks handlinger for å finne et dypere meningsinnhold som er viktig (Thagaard, 2018, s. 37). En viktig del av hermeneutikken er forforståelse. Det vil si at man alltid forstår noe i lys av egen bakgrunn og egne forutsetninger (Gilje & Grimen, 2001, s. 145–153). Dette prosjektet vil dermed være påvirket av forfatterens egen forforståelse. I hermeneutikken vil konteksten være et viktig element (Gilje & Grimen, 2001, s. 152). For å forstå førskolelærernes uttalelser, må man forstå den konteksten den er gitt i. Her er intervjusituasjonen relevant. Måten intervjuet er bygget opp på, spørsmålene som er stilt, og hvordan de opplever kommunikasjonen med intervjueren kan påvirke de svarene de gir. En annen intervjuer kunne derfor fått andre svar. Den hermeneutiske sirkelen kombinerer forforståelsen, konteksten og materialet som skal tolkes (Gilje & Grimen, 2001, s. 153). I fortolkningsprosessen beveger forskeren seg mellom helhet og enkeltdeler, og undersøker hvordan de henger sammen. Dette er en god beskrivelse av prosessen i dette

prosjektet, hvor vekslingen mellom helhet og enkeltdeler i tolkningen av intervjuene preget arbeidet.

Den fenomenologiske forankringen i prosjektet er at, i likhet med hermeneutikken, søker dette prosjektet å forstå et sosialt fenomen (det flerkulturelle foreldresamarbeidet) gjennom deltakernes egne perspektiver. Oppgaven tar, i likhet med hermeneutikken, utgangspunkt i at virkeligheten er den deltakerne oppfatter (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 45). Det er deltakernes refleksjoner og forståelse av egne holdninger og opplevelser som er relevant for denne oppgavens problemstilling, på samme måte som fenomenologiske studier utforsker hvilke meninger mennesker tillegger egne erfaringer av et bestemt fenomen (Thagaard, 2018, s. 36). I fenomenologien er livsverden et sentralt begrep. Livsverden handler om menneskets erfaringer med verden og menneskets relasjon til verden (Dahlberg, 2019, s. 32). Prosjektet bruker slik fenomenologiens interesse for menneskers livsverden til å lære mer om barnehagelærernes opplevelser og hvordan de forstår og tolker sine opplevelser med flerkulturelt foreldresamarbeid. Deltakernes erfaringer, og deres tolkninger av situasjoner som de har opplevd, har blitt brukt som grunnlag for analysen. På denne måten har datamaterialet blitt preget av den mening deltakerne har tillagt sine erfaringer, slik fenomenologiske studier er ute etter å gjøre. Her kan man trekke tråden til «teachers' beliefs» som ble beskrevet i 2.6. Pajares (1992, s. 314) sier at for å undersøke «teachers' beliefs», må man tolke det ut i fra det mennesket sier, slik det kvalitative intervjuet i dette prosjektet gir mulighet til. For å finne ut hva førskolelærere sier og deres forståelse av et flerkulturelt foreldresamarbeid, vil det være nyttig å bruke et kvalitativt forskningsintervju som metode.

3.3. Intervju som metode

I fenomenologien søker man virkeligheten slik deltakerne oppfatter den (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 45). For å få innsikt i deltakernes virkelighetsoppfattelse, ble et semistrukturert livsverdenintervju valgt som metode. Begrepet livsverden henviser her til den fenomenologiske interessen for menneskets erfaringer og forståelse av egne opplevelser, og denne intervjuformen benyttes når man skal forstå hverdagslige tema ut i fra deltakerens forståelse (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 46). Et fenomenologisk livsverdenintervju er et intervju hvor samtalen bygger på bestemte temaer eller hovedspørsmål som er satt på forhånd, samtidig som man har mulighet til å stille oppfølgingsspørsmål eller tilpasse

spørsmålene underveis i intervjuet (Dalen, 2013, s. 26). Intervjuet plasserer seg slik mellom det å ha en åpen samtale og det å ha en lukket spørsmålsrekke (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 46). I dette prosjektet ga denne intervjustilen mulighet til å be deltakerne utdype uttalelser som fremsto som særlig interessante. Dette åpnet for å kunne følge deltakerne i de temaene som var viktig for dem å snakke om, og det ble større bredde i materialet enn tidligere forutsett.

Et semistrukturert livsverdenintervju skal ha en intervjuguide utarbeidet i forkant (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 162). Intervjuguiden ble bygget opp basert på tre tema. Disse temaene var «egen opplevelse av kultur», «erfaringer med flerkulturelt foreldresamarbeid» og «egen rolle i møte med andre kulturer». Innenfor hvert tema var det formulert mellom tre og fem spørsmål for å belyse temaet. I intervjuguiden til dette prosjektet ble spørsmålene formulert med åpne spørsmål som ikke skulle lede deltakerne til et bestemt svar, men forsøkte å få tak i deres perspektiver om tema. Intervjuguiden opplevdes som åpen nok til at deltakerne tok opp varierte refleksjoner og erfaringer, og ved flere anledninger ble det stilt oppfølgings spørsmål. Et eksempel på dette er spørsmålet i intervjuguiden «har du opplevd at din kulturelle bakgrunn påvirker samarbeidet ditt med foreldre som kommer fra en annen kultur enn deg?» (med oppfølgings spørsmål «kan du fortelle mer om dette?»), hvor svaret til deltakeren «Emilie» er at hun opplever at det å selv komme fra en annen kultur enn norsk, gir henne en større forståelse for foreldrenes opplevelse. Her ble det da stilt oppfølgings spørsmål om hvordan hun opplevde foreldrene responderte på dette, og hvor svaret hennes ga informasjon om hennes opplevelse av foreldres frykt for barnevern, som videre har blitt en del av denne oppgavens besvarelse.

3.4. Gjennomføring av intervjuene

Intervjuene startet med noen spørsmål om deltakeren og deres erfaringer fra barnehage. Dette ble gjort for å skape en trygg atmosfære hvor deltakeren føler seg vel (Dalen, 2013, s. 27). Deltakerne fikk tid til å svare på hvert spørsmål, og det ble ofte stilt oppfølgings spørsmål, eller spørsmål om de kunne utdype det de fortalte. Til slutt ble deltakerne spurt om det var noe mer de ønsket å fortelle om temaet for intervjuet. Dette ga dem en mulighet til å gi informasjon de ikke fikk fortalt under de tidligere spørsmålene. Intervjuene ble tatt opp på lydbånd. Dette ga frihet til å gå dypere inn i de problemstillingene deltakerne tok opp, og sikret

at informasjon ikke gikk tapt. Ved å bruke lydopptak ble det unngått de distraksjonene notatskriving medbringer, og det var derfor ikke nødvendig å konsentrere seg om å både lytte og notere samtidig i intervjuet (Thagaard, 2018, s. 112–113).

3.5. Utvalg

I dette prosjektet var det planlagt å intervjuer førskolelærere om deres erfaringer knyttet til flerkulturelt foreldresamarbeid. I følge Kvale og Brinkmann (2015, s. 148) er det vanlig i intervjuundersøkelser å ha 15+-10 intervjuer. Dette er avhengig av ressursene tilgjengelige i prosjektet, slik som tid. I dette prosjektet ble det valgt å ha seks deltakere for å få et spenn i erfaringer og refleksjoner. For å få tak i deltakere, ble styrere i barnehager i fire kommuner i Rogaland kontaktet på e-post. I e-posten ble prosjektet beskrevet, og et informasjonsbrev ble vedlagt. Styrerne ble spurt om de kunne se om det var noen førskolelærere hos dem som kunne tenke seg å delta.

For å få tak i nok deltakere ble det dratt nytte av egen interseksjonalitet, som handler om sammenhengen mellom de forskjellige delene av vår identitet (Reyes, 2020, s. 221). Jeg er norsk, kvinne, jeg er en mor som har hatt barn i barnehage, og jeg er barnehagelærer. Av disse identitetene kom særlig tre av dem frem når jeg søkte etter deltakere. Norskheten min viste igjen i bruken av det norske språket, og jeg har et typisk norsk, kvinnelig navn. At jeg var barnehagelærer valgte jeg å skrive i e-posten, i håp om at det kunne oppleves tryggere å snakke med noen som forstår den rollen og de utfordringene man møter på i arbeidet.

Etter å ha sendt ut forespørsel til barnehagene, kom det svar fra fire førskolelærere som ønsket å delta. Det ble avtalt intervjuer med dem, men det var fortsatt behov for å få flere deltakere. Snøballmetoden ble benyttet for å få en femte deltaker. Snøballmetoden er når man kontakter personer direkte som har de kvalifikasjonene man trenger, og spør dem om de kjenner noen som kunne ønske å delta i prosjektet (Thagaard, 2018, s. 56). Den sjettede deltakeren tok kontakt på e-post etter et par uker, etter å ha fått informasjon om prosjektet fra sin leder. Deltakerne kommer fra alle de fire kommunene som ble kontaktet.

I analysen ble hver deltaker tildelt en bokstavkode: A, B, C, D, E og F, og for lesbarhetens skyld har hver deltaker blitt tildelt et tilfeldig navn hvor deres bokstavkode er første bokstav. Her er en kort presentasjon av deltakerne:

Tabell 1

Anne	Utdannet førskolelærer, jobbet som barnehagelærer siden 2008. Norsk, men har bodd to år i andre europeiske land. Flere års erfaring med flerkulturelle familier.
Beate	Utdannet førskolelærer, jobbet som barnehagelærer siden 2008. Norsk. Flere års erfaring med flerkulturelle familier.
Cecilie	Utdannet barnehagelærer. 8 års erfaring fra barnehage. Master i spesialpedagogikk. Norsk. Flere års erfaring med flerkulturelle familier.
Dina	Utdannet barnevernspedagog med etterutdanning i barnehage- og småbarnspedagogikk. Master i barnehagevitenskap. 11 års erfaring fra barnehage. Norsk. Flere års erfaring med flerkulturelle familier.
Emilie	Utdannet barnehagelærer i et skandinavisk land. Ett års erfaring i fra barnehage i Norge. Har jobbet i barnehage i et annet skandinavisk land. Født i et annet Europeisk land. Ett års erfaring med møte mellom norsk barnehage og flerkulturelle familier.
Frida	Utdannet førskolelærer, jobbet 13 år i barnehage. Norsk. Flere års erfaring med flerkulturelle familier.

3.6. Fra tale til tekst

Etter intervjuene ble gjennomført, ble de transkribert. Transkripsjon er prosessen hvor intervjuene gjøres om fra muntlig til skriftlig form (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 137). Dette gir en begrenset rekonstruksjon av intervjusamtalene, hvor tonefall, kroppsspråk og andre nonverbale gester ikke kommer med (Thagaard, 2018, s. 111–113). Dette er derfor viktig å ta med i intervjunotatene under intervjuet, slik at man får en mest mulig riktig rekonstruksjon av intervjuet. Selv om transkripsjon skal være en ordrett, skriftlig gjengivelse av det muntlige intervjuet, vil valg av stil, tegnsetting og hvordan den som transkriberer oppfatter det som blir sagt, kunne påvirke gjengivelsen av intervjuet. I dette prosjektet valgte jeg å selv gjøre transkriberingen. Dette ga rom for å skrive ned refleksjoner som ble gjort under transkribering. I prosessen med å gjøre tale om til tekst, er det noen valg som må tas, særlig når det kommer til ordrett talespråkstil eller skriftspråkstil (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 208–211). Kvale og Brinkmann (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 208) sier at for å velge rett

transkriberingsstil, må man stille seg spørsmålet om hva som er en nyttig transkripsjon for egen forskning. Fordi det var innholdssiden av intervjuene som var mest relevant, ble det i dette tilfelle valgt å bruke skriftspråkstil. Transkripsjonen ble gjort ordrett på bokmål, noe som gjorde det lettere å finne meningsinnholdet når intervjuene skulle analyseres, og når meningsinnholdet i uttalelsene videre skulle formidles til leserne av denne oppgaven.

3.7. Tematisk analyse

I dette prosjektet ble tematisk analyse brukt som analysestrategi. Tematisk analyse er en metode som brukes for å identifisere, analysere og rapportere mønstre som finnes i et datamateriale (Braun & Clarke, 2006, s. 79). Valget falt på tematisk analyse fordi det er en fleksibel strategi hvor man kan velge mellom fremgangsmåter og strategier, samtidig som det er viktig at man er konsekvent i de valgene man tar (Braun & Clarke, 2006, s. 83). Utgangspunktet for analysen var å knytte «teachers' beliefs» opp mot de mønstre som ble funnet i materialet.

Tidlig i analysen måtte det bestemmes hvorvidt analysen skulle være induktiv eller deduktiv. Braun og Clarke (2006, s. 83) forklarer induktiv analyse som den kodingsprosessen man gjør når man ikke baserer kodene på forhåndsbestemte koder eller forskerens forforståelse. En deduktiv tilnærming er når temaene er forankret i annen teori (Thagaard, 2018, s. 154). Postholm og Jacobsen (2018, s. 102) argumenterer for at det ikke er mulig å ha en ren induktiv eller deduktiv tilnærming. Dette fordi forskeren ikke kan forholde seg kun til teori, samtidig som forskeren også bringer med seg sin egen subjektive, individuelle teori inn i forskningen. De presenterer derfor tilnærmingen abduksjon. En abduktiv tilnærming er en kombinasjon av induktiv og abduktiv analyse, og den pendler mellom teori, forskerens perspektiv og det innsamlede datamaterialet. I dette prosjektet bygget analysen presentert i kapittel 4 på en induktiv analysestrategi. Dette er fordi kategoriene ble skapt ut ifra det innsamlede datamaterialet. I kapittel 5 bygges diskusjonen på teorien om kulturforskjeller som ble presentert i kapittel 2.3. «Kulturforskjeller». Denne strategien ble bygget på en deduktiv metode fordi den er formet ut fra teori. Til sammen kan metoden i prosjektet ses som en abduktiv metode, da både induktiv og deduktiv analysestrategi preget arbeidet.

Etter valget om å gjennomføre en abduktiv tematisk analyse var tatt, var neste steg i analyseprosessen å bli kjent med datamaterialet (Braun & Clarke, 2006, s. 87). Her ble intervjuene transkribert, gjennomlest og ideer ble notert ned. Da alle intervjuene var transkribert og gjennomlest, begynte prosessen med å finne koder som passet til datamaterialet. Datamaterialet ble kodet i programmet NVIVO. Noe som ga mulighet for å få et tydelig overblikk over de forskjellige kodene. Dette var en prosess hvor kodene ble endret gjentatte ganger, og hvor koder ble slått sammen og delt opp flere ganger i løpet av prosessen. Etter at kodene var valgt, og materialet var sortert inn i ulike koder, var neste trinn å finne tema på tvers av kodene (Braun & Clarke, 2006, s. 89–91). Temaene ble valgt ut fra de mest fremtredende kodene, og de gjenspeilte bredden i materialet. Thagaard (2018, s. 172) mener at temaene må ha utfyllende beskrivelser fra alle deltakerne. Dette er ikke Braun og Clarke (2006, s. 82) enige i. De hevder at det er viktigere at temaene sier noe meningsfullt som kan belyse problemstillingen heller enn at det er basert på en kvantitativ mengde uttalelser. I denne analysen ble kodene utarbeidet ut ifra mønster som pekte seg ut på tvers av intervjuene. Alle temaene kan ikke finnes igjen i hvert enkelt intervju, men hvert tema har flere dataelementer som temaet bygger på. Temaene som ble valgt viser bredden i deltakernes refleksjoner, og fremhever deres refleksjoner og forståelse - deres «teachers`beliefs» om hvert tema.

Besvarelsen baserer seg på to forskningsspørsmål som sammen bidrar til å besvare problemstillingen: 1. «Hvilke «beliefs» kommer til uttrykk i barnehagelærernes refleksjoner over flerkulturelt foreldresamarbeid?» og 2. «Hvordan kan man forstå barnehagelærernes «beliefs» i lys av kultur og makt?». Forskningsspørsmål 1. besvares i kapittel 4. Tabell 2 viser oppbyggingen av temaene og underkodene som analysen bygger på, og viser hvordan kapittel 4 er bygget opp for å svare på forskningsspørsmål 1.

Tabell 2

Tema	Underkoder	Kapittel
Foreldresamarbeid		4.1.
	<i>Oppstart</i>	4.1.1.
	<i>Kommunikasjon</i>	4.1.2.
Kollegasamarbeid		4.2.
Kultur		4.3.
	<i>Barnehagelæreres rolle i møte med andre kulturer</i>	4.3.1.
	<i>Møtet mellom kulturer</i>	4.3.2.
Tillit		4.4.
Barrierer for samarbeid		4.5.
	<i>Fordommer</i>	4.5.1.
	<i>Usikkerhet</i>	4.5.2.

I kapittel 5 blir de «beliefs» som ble funnet i kapittel 4 tatt med videre for å besvare forskningsspørsmål 2. I kapittel fem blir de kategoriene som ble presentert i 2.3 «Kulturforskjeller» brukt som en tredelt ramme for å diskutere barnehagelærernes «beliefs» i lys av makt og kultur. Oppbyggingen av kapittel 5. presenteres i tabell 3.

Tabell 3

Kategori	Underkapittel	Kapittel
Forståelsen av den andre		5.1.
	<i>Oppstarten som mulighet til økt forståelse</i>	5.1.1.
	<i>Kollegaenes betydning</i>	5.1.2.
	<i>Forstå hverandres følelsesuttrykk</i>	5.1.3
Hvordan forholde seg til regler		5.2.
	<i>Kontroll gjennom regler</i>	5.2.1.
	<i>Forventinger til foreldrene</i>	5.2.2.
	<i>Kunnskap og makt</i>	5.2.3.
	<i>Usikkerhet hos foreldre og ansatte</i>	5.2.4.
Opplevelse av autoritet		5.3.
	<i>Opplevelse av status</i>	5.3.1.
	<i>Hvordan kjønn kan påvirke samarbeidet</i>	5.3.2.

3.8. Reliabilitet, validitet og etikk

Reliabilitet, validitet og etikk handler om de hensyn som må tas gjennom hele forskningsprosessen for å få et pålitelig, gyldig og etisk forskningsresultat. I kvalitativ forskning handler reliabilitet om forskningsresultatenes konsistens og troverdighet (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 276). Det er en gjennomgang av hvordan datamaterialet er samlet inn, behandlet og analysert i 3.3 «Intervju som metode», 3.4 «Gjennomføring av intervjuene», 3.5 «Utvalg», 3.6 «Fra tale til tekst» og 3.7 «Tematisk analyse», som beskriver forskningsprosessen og de valgene som er tatt. Dette vil være med på å styrke prosjektets reliabilitet, da reliabilitet handler om gjennomføringen av forskningen, og om den er gjort på en pålitelig og tillitsvekkende måte (Thagaard, 2018, s. 187). Postholm og Jacobsen (2018, s. 224) skriver at dette krever synlighet i forskningsprosessen, samt at forskeren selv reflekterer over sin påvirkning på prosjektet.

Forskerens rolle og forskerens integritet har direkte påvirkning på kvaliteten av den forskningen som blir gjort (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 275–276). Hvem jeg er, vil ha påvirkning på det arbeidet som blir gjort i dette prosjektet. Eriksen og Sajjad (2020, s. 89)

skriver at det ikke er en tilfeldighet at de som norske nordmenn skriver en bok om kulturer. På samme måte er det ikke tilfeldig at jeg som norsk skriver et masterprosjekt om flerkulturelt foreldresamarbeid. Dette handler om at jeg som nordmann har et symbolsk overtak når det kommer til å snakke om relasjonene mellom majoritets- og minoritetskulturer. Jeg må være svært bevisst på hvordan jeg omtaler og fremstiller minoriteter, slik at jeg ikke bidrar til stigmatisering. Dette løses ved at det ikke er historier om minoriteter som er i søkelyset i denne oppgaven, men tankene, følelsene og opplevelsene til deltakerne. Historier de forteller om foreldre vil være mindre interessante, mens tankene til deltakerne om hvordan de selv håndterte situasjonene er gjenstand for analyse. Synlighet og refleksjon om egen posisjon i samfunnet kan derfor være med å styrke reliabiliteten i prosjektet.

Validitet handler om gyldigheten til de tolkninger som blir gjort i dette prosjektet (Thagaard, 2018, s. 189). Arbeidet med validitet gjennomsyrrer hele prosessen i prosjektet, og handler om å undersøke feilkildene (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 279). I dette prosjektet undersøkes feilkildene ved å vurdere alternative tolkninger til de tolkningene som blir presentert. Validitet handler også om å ikke tillegge mer til uttalelsene enn det som blir sagt. Man må som forsker stille spørsmål ved om tolkningene man gjør er gyldige i forhold til virkeligheten man studerer (Thagaard, 2018, s. 189). I denne oppgaven legges alle sitater det henvises til i et eget vedlegg (Vedlegg 1), slik at leseren kan se hva deltakerne faktisk har sagt i de tilfellene uttalelsene er kortet ned, eller ikke gjengis som et direkte sitat. Dette er gjort for å sikre at sitatene som brukes fremstår som gyldige, og slik kan det styrke oppgavens pålitelighet. Validitet handler også om metoden som er valgt, bidrar til å svare på oppgavens problemstilling (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 276). Forskningsintervjuet er i denne oppgaven vurdert som en adekvat metode for å få tilgang til barnehagelærernes «beliefs» om flerkulturelt foreldresamarbeid.

I ethvert forskningsprosjekt er det etiske hensyn som må tas. Dette prosjektet forholder seg til «forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora» (NESH 2021). I tillegg er det etiske hensyn og overveielser som har vært nødvendig å ta underveis. Et samtykke til å være med på et forskningsprosjekt skal være frivillig, informert og utvetydig (NESH 2021, s. 18). Prosjektet har fått godkjenning av SIKT (Vedlegg 3), med vurdering om at det er lovlig grunnlag til å behandle personopplysninger så lenge taushetsplikt overholdes. Innsamlede personopplysninger slettes når prosjektet er avsluttet. Det ble sendt med et informasjonsbrev

som var godkjent av SIKT (Vedlegg 4) til alle deltakerne i forkant av deltakelsen. I tillegg startet hvert intervju med muntlig informasjon om prosjektet, og samtykkeerklæring ble underskrevet før lydopptak og intervjuet ble satt i gang. For å sikre frivillighet ble deltakerne oppsøkt via en leder eller et annet mellomledd, og kun med forespørsel én gang. Konfidensialitet ble ivaretatt ved at all informasjon om deltakerne ble oppbevart innelåst (samtykkeskjemaene og e-postadresser) og kryptert (lydfiler), adskilt fra resten av materialet. Slik ble det sikret at uvedkomne ikke kunne få tilgang til personlig informasjon. Arbeidet med innsamlet materiale har foregått på en privat maskin med kryptert harddisk, maskinen er passordbeskyttet og det er kun jeg som har tilgang til maskinen.

Prosjektet kan ha konsekvenser for deltakerne hvis de blir kjent igjen i den skrevne rapporten, og deltakerne ble lovet anonymitet. For å sikre anonymitet må forbindelsen mellom person og informasjon fjernes slik at det ikke er mulig å spore det tilbake til deltakeren (NESH 2021, s. 23). Unike kjennetegn som navn, kommunen de tilhører, begreper som er knyttet til spesifikke barnehager, alder, oppvekststed og annet som kan være med å identifisere dem har blitt tatt bort fra oppgaven.

Å velge intervju som metode bragte noen etiske utfordringer med seg. Intervjuene omhandlet en majoritetsgruppe (meg som intervjuer og barnehagelærerne) som samtalte om samarbeidet med minoriteter. Risikoen var blant annet at språket kunne bli stigmatiserende, at man kan satt grupper av mennesker i ufordelaktig lys, eller at konkrete eksempler kunne bli brukt for å generalisere grupper av mennesker som ikke fikk bli sitert i denne rapporten. Det ble da en fare for stigmatisering i fremstillingen av minoriteter (Dalen, 2013, s. 19). I intervjuene ble det nevnt eksempler på opplevelser deltakerne har hatt i møte med mennesker med en annen kulturell bakgrunn enn seg selv. Det var viktig å være bevisst på at dette er enkelterfaringer som beskrev kun den konkrete opplevelsen, uten at det sa noe som helst om en større gruppe mennesker. Det innsamlede datamaterialet viste kun deltakernes forståelse og refleksjoner om egne opplevelser, og ikke hva som faktisk hendte i det aktuelle øyeblikket.

3.9. Oppsummering

For å få en forståelse av barnehagelærernes perspektiv på det flerkulturelle foreldresamarbeidet ble det valgt å bruke en kvalitativ metode i dette prosjektet. Prosjektet baserer seg på en hermeneutisk og fenomenologisk fremgangsmåte for å finne en dypere mening i barnehagelærernes refleksjoner, og for å undersøke meningen barnehagelærerne legger i temaet «flerkulturelt foreldresamarbeid». For å få tilgang til deltakernes perspektiver ble det valgt å bruke et semistrukturert livsverdenintervju. Denne intervjuformen er basert på fenomenologiens nysgjerrighet over menneskers forståelse av eget liv og erfaringer. Det ble valgt å intervju seks barnehagelærere, for å få ulike perspektiver på oppgavens tema. Deltakernes beskrivelser ble transkribert ordrett, for deretter å analyseres og kodes med hjelp av programmet Nvivo. Resultatene av analysen kommer frem i kapittel 4 «Resultater». For å sikre reliabilitet har kapitlet hatt en beskrivelse av prosessen og valgene som er tatt underveis. For å sikre validitet inneholder analysen alternative tolkninger av deltakernes refleksjoner. Etikken er ivaretatt gjennom å følge NESH sine retningslinjer. I tillegg er det vurdert hvilke hensyn som må tas når to majoriteter reflekterer rundt møtet med en minoritetsgruppe.

4. Resultater

Problemstillingen i dette prosjektet tar for seg barnehagelærernes refleksjoner over møtet med familier fra andre kulturer. Dette kapitlet vil gjennomgå det som kom frem i analysen av temaene presentert i tabell 2 i 3.7. «Tematisk analyse», og analysen knytter deltakernes refleksjoner opp mot «teachers beliefs».

4.1. Foreldresamarbeid

I et intervju som handler om foreldresamarbeid, er det naturlig at det er et tema som gjennomsyrrer det innsamlede datamaterialet. Foreldresamarbeid ble allikevel en egen kategori fordi det viste seg i materialet at det var særlig to elementer som pekte seg ut i arbeidet med foreldresamarbeid. Det ene var viktigheten av grunnlaget som man skaper i oppstarten, og det andre var kommunikasjon med foreldrene.

4.1.1. Oppstart

Viktigheten av oppstarten i barnehagen forklarer «Beate» når hun sier «Jeg tenker relasjonsarbeidet er viktig, veldig viktig i starten» (Vedlegg 1, Del A). Utsagnet kan gi inntrykk av at etableringen av en relasjon oppleves som der man har størst påvirkning på hvordan relasjonen vil bli. Flere deltakere refererte til en oppstartssamtale de hadde med foreldrene i forkant av oppstart eller i løpet av familiens første dager i barnehagen (Vedlegg 1, Del A). De mente at oppstartssamtalen var en arena hvor de kunne etablere kontakt med foreldrene, og hvor det kunne være tryggere for foreldrene å åpne seg om familiesituasjonen og bakgrunnen deres. Her var det rom for å stille spørsmål om hvordan familiene har det hjemme, hva som er viktig for foreldrene når det kommer til barnets hverdag i barnehagen, og hva foreldrene ønsket å vite om barnehagen. Det kom også frem en bevissthet rundt at det er barnehagens ansvar å legge til rette for at samarbeidet skal etableres, også når det kan være utfordrende: «Men når det er sagt, så er det ikke foreldrene sitt ansvar. Jeg tenker at det er jo her vi må være på og om de ikke er imøtekommende i de første møtene, så må vi jobbe ekstra for at de skal bli det, hva kan vi gjøre, og vi må tenke litt annerledes» («Beate», Vedlegg 1, Del A). Deltakernes interesse for familienes bakgrunn og familieliv kan være rotet i en multikulturell «belief», hvor de ser viktigheten av menneskers ulike perspektiver (Hachfeld et al., 2011, s. 987).

4.1.2. Kommunikasjon

I datamaterialet kommer det frem at flere deltakere opplever en forskjell i hvordan de kommuniserer med norske foreldre og foreldre som har en annen språklig bakgrunn. «Emilie» forklarer denne forskjellen slik: «Jeg føler noen ganger at min rolle er en annen i forhold til de familiene enn de norske, for de norske familiene vet allerede ganske mye om hvordan samfunnet fungerer, mens de familiene med annen bakgrunn, der føler jeg at min rolle blir litt mer, litt mer basic, at jeg bare prøver å formidle litt sånn generelle ting ja, og at det kanskje blir og litt mer av en rådgiver noen ganger» (Vedlegg 1, Del A). «Emilies» beskrivelse av sin rolle som rådgiver for flerkulturelle familier, kan hentyde til en egalitær «belief», hvor barnehagen skal lære familien å bli en del av majoritetskulturen. Samtidig fremhever den egalitære «belief» en likhetstankegang, hvor alle skal behandles likt (Hachfeld et al., 2011, s. 987). Ved å gi råd til foreldrene kan «Emilie» tilrettelegge for mer likhet i foreldregruppa.

«Dina» beskriver hvordan hun finner det utfordrende når hun må snakke sakte og tydelig til foreldrene, fordi hun er redd for å oppleves som om hun ikke respekterer dem når hun ikke snakker til dem på samme måte som med norske foreldre (Vedlegg 1, Del A). Samtidig er det viktig for henne at hun blir forstått av foreldrene, og hun beskriver hvordan hun prøver å balansere kommunikasjonen med å bruke humor med foreldrene når hun glemmer seg og snakker for fort for dem. Dette kan også ha en egalitær «belief» som ligger til grunn, da hun ønsker å behandle begge foreldregrupper likt. Mens «Emilie» er opptatt av å gi de flerkulturelle foreldrene kunnskapene de trenger for å kunne delta i foreldresamarbeidet på like vilkår som de norske, er «Dina» opptatt av å forsøke å snakke med flerkulturelle foreldre på likt vis som med norske foreldre. Begge to viser at de er opptatt av å gi foreldrene like vilkår for deltakelse i samarbeidet, men har ulike vinklinger på hvordan de skal få dette til.

Samtidig som deltakerne forteller at de kan oppleve deler av kommunikasjonen med flerkulturelle foreldre som utfordrende, forteller de også om hvor viktig det er at de er nysgjerrige på familiene og menneskene de er i kontakt med: «Vær nysgjerrig [...] du må jo vise virkelig at du er interessert - at jeg bryr meg» («Anne», Vedlegg 1, Del A). Det å stille foreldrene spørsmål om hjemmesituasjon, om deres opplevelse av barnehagen og andre tema som kan være aktuelle, er ifølge «Anne» viktig for å vise interesse og kommunisere at deres mening har betydning for barnehagen. Anne viser her tendenser til en multikulturell «belief», hvor hun anser familienes kultur og livsstil som en berikelse for barnehagen. «Frida» understreker viktigheten med kommunikasjon når hun sier «med kommunikasjon og grunnleggende interesse så går det meste veldig greit» (Vedlegg 1, Del A).

4.2. Kollegasamarbeid

Deltakerne forteller om hvor viktig det er for dem å kunne drøfte problemstillingene som oppstår med kollegaer. «Cecilie» beskriver arbeidsplassen sin som at de har «veldig godt klima for å drøfte teori og praksis og lett å spørre «hvordan gjør du det?»» (Vedlegg 1, Del B). På en slik arbeidsplass er det rom for å lære av hverandre, og opplever man utfordringer i et foreldresamarbeid, er det mulig å drøfte det med kollegaer for å kunne finne de rette grepene for å styrke samarbeidet. Slik drar «Cecilie» nytte av egne og kollegaers «beliefs» for å ta en avgjørelse. Fordi «beliefs» ikke lett forandres, og fordi en barnehagelærer vil ta sine valg basert på sine «beliefs» (Pajares, 1992, s. 311), vil trolig «Cecilies» tolkning av de rådene hun

får, og de valgene hun tar i etterkant, være formet av egne «beliefs». «Emilie» opplevde at korona-pandemien har endret barnehagen fra en arbeidsplass hvor man delte mye til en mer lukket arbeidsplass hvor man ikke utveksler erfaringer på tvers av avdelinger. Dette opplevdes som et hinder også for foreldresamarbeidet, da opplysninger ikke fulgte barnet fra liten til stor avdeling (Vedlegg 1, Del B). Her opplever hun et skifte i praksis i barnehagen basert på en større hendelse. «Beliefs» endrer seg oftest gjennom omdannelse heller enn fornuft (Pajares, 1992), og tiltakene som måtte gjennomføres i pandemien kan ha ført til en omdannelse av de «beliefs» om samarbeid som fantes i barnehagen «Emilie» jobber i. For Emilie kan dette synes å være en utfordring: «Det har ikke vært så mye råd kanskje og hjelp i starten fra andre, [...] i begynnelsen følte jeg ikke at kulturen var så veldig åpen, og at jeg [ikke] kunne forvente meg så mye, både konstruktivt og ikke-konstruktivt.»

4.3. Kultur

På samme måte som det er logisk at foreldresamarbeid blir mye omtalt i et intervju om flerkulturelt foreldresamarbeid, er det også logisk at temaet kultur blir nevnt hyppig. I datamaterialet kom det fram mange refleksjoner som deltakerne hadde om sin rolle i møte med andre kulturer, og refleksjoner rundt møtet mellom to kulturer.

4.3.1. Barnehagelæreres rolle i møte med andre kulturer

Deltakerne reflekterte i intervjusituasjonen rundt egen kultur. Noen hadde vokst opp med kun norske mennesker rundt seg, mens andre hadde vokst opp i strøk hvor det bodde folk med ulike kulturelle bakgrunner. «Beate» forteller at fordi hun vokste opp med lite kjennskap til andre kulturer, så følte hun i starten av karrieren en avstand til mennesker med annen kulturell bakgrunn enn henne. Det skjedde en endring i løpet av studiet og i starten av yrket: «Dette her er med å se det litt fra alle mulige perspektiver har nok vært min læringsreise [...] Ja, du må virkelig snu om, og dette her med å bli kjent, og ønsket om å bli kjent med andre kulturer» (Vedlegg 1, Del C). «Beates» bruk av begrepet «læringsreise», kan være en beskrivelse av et skifte i hennes «belief», hvor hun gikk fra å oppleve avstand til mennesker med en annen kulturell bakgrunn, til nysgjerrighet og en mer multikulturell «belief». «Dina» beskriver en opplevelse hvor hun ønsker å inkludere familiens kultur, men møter motstand fra barnets far (Vedlegg 1, Del C). Hun beskriver barnets far som veldig irritert, og at han kun ønsket at barna skulle bli norske. «Dinas» vanskelige følelser her kan være rotet i hennes

multikulturelle «belief», hvor hun ønsker å skape rom for familiens kultur, men opplever det som utfordrende når hennes «belief» ikke rommer at det ikke er ønskelig fra denne farens side.

«Emilie» kommer selv fra en annen europeisk kultur, og tenker at det kan gjøre at hun forstår bedre foreldre som også kommer fra en annen kultur enn norsk. Hun forteller at «jeg vet hvordan det er å være i en annen kultur enn den jeg har selv. Og at jeg på en måte føler at det gjør det lettere for meg å samarbeide med de foreldrene fordi jeg føler at jeg kanskje skjønner litt mer hvordan de føler seg» (Vedlegg 1, Del C). Hun beskriver hvordan hun opplever at de norske barnehagelærerne er strengere med foreldrene, ønsker at foreldrene skal forme seg etter barnehagens regler, og de har en tydelig idé om hvordan ting skal være, mens hun selv ønsker å forstå mer om hva som oppleves annerledes for foreldrene og hva de er vant til. «Emilie» viser her hvordan hun opplever det utfordrende at hennes «beliefs» om praksis i barnehagen skjærer seg i møte med kollegaenes «beliefs». Balansen mellom barnehagens regler og retningslinjer og foreldrenes forventinger kan være utfordrende. Det «Emilie» kanskje indikerer at hennes «belief» kan være å ikke holde for fast i barnehagens regler, men åpne opp for foreldrenes innspill, slik at de kan oppleve seg sett og møtt av barnehagen på sine premisser. Samtidig påpeker «Anne» at det er enkelte ting tilflyttende foreldre må lære av barnehagen. Hun sier man må «avklare hvordan det er å være i norske barnehager, fordi [foreldrene] gjerne kommer fra kulturer der de ikke er ute når det er regn eller sånt, dette med å ha riktige klær» (Vedlegg 1, Del C). Hennes uttalelser kan syne en egalitær «belief» på dette området, hvor noen ting må være likt for norske og flerkulturelle familier.

4.3.2. Møtet mellom kulturer

Barnehagelærernes refleksjoner viser at de forsøker å være bevisste på at det man gjerne tar for gitt, ikke er åpenbart for folk som ikke har samme kjennskap til den kulturen hvor dette har oppstått. «Frida» forteller at «gjerne ting som de møter i barnehagen [som de ikke] er ikke vant med å gjøre selv [...] ting som vi tar som en selvfølge er ikke en selvfølge for andre» (Vedlegg 1, Del C). «Frida» gjenspeiler her en multikulturell «belief», hvor hun viser forståelse for de ulike familienes opplevelse av å møte barnehagen. For å forstå hva familier trenger av barnehagen, kan det være nødvendig at barnehagelærerne forsøker å ta foreldrenes perspektiv. Mye av barnehagehverdagen er implisitt, og det trengs en forståelse for hvordan

det kan oppleves å møte forventninger som man ikke vet hva er. Samtidig forteller deltakerne at de opplever foreldre som svarer «ja» uten at de nødvendigvis har forstått det de svarer på. Grunnen til dette tenker «Cecilie» at kan være «fordi vi skal ikke stille spørsmål til dem som er en slags autoritetsperson eller [har en] ekspertrolle i barnehagen» (Vedlegg 1, Del C). «Dina» mener at «det er jo ingen som vil føle seg dum og tape ansikt, men jeg har i hvert fall lært at i mange kulturer så [...] sier de ja, for man skal si ja og smile. [...] Så er det veldig vanskelig å forklare at jeg vil at du skal si hva du tenker, for det er jo vår kultur» (Vedlegg 1, Del C). Deltakernes uttalelser kan forstås både som basert på en multikulturell «belief», hvor de forsøker å forstå foreldrene, men også en egalitær «belief» der de uttrykker ønske om at foreldrene skal kommunisere med dem på deres premisser. Den multikulturelle «belief» anerkjenner de ulike perspektivene og uttrykksformene mennesker kan ha, mens den egalitære «belief» søker likhet mellom menneskene (Hachfeld et al., 2011, s. 987).

Utfordringene kan oppleves som større for barnehagelærerne når de opplever at de har svært forskjellige verdier enn foreldrene de skal samarbeide med. «Frida» opplever «at verdisynet er såpass forskjellig på enkelte områder at det kan være vanskelig å tilpasse seg» (Vedlegg 1, Del C), mens «Dina» forteller om en situasjon hvor hennes og barnehagens verdier gjør at hun ikke kan gjøre det en far ønsker: «Jeg hadde og en far som syntes at jenta hans lekte for mye med guttene. Og [...] jeg visste ikke helt. Det går jo helt på tvers av våre verdier liksom, så det, det kjente jeg at jeg kunne ikke [...] møte ham på det. Det var jo helt umulig» (Vedlegg 1, Del C). «Emilie» forteller hvordan de forsøker å akseptere foreldrenes synspunkter, men trenger at foreldrene er samarbeidsvillige slik at barnet deres kan få det mest mulig likt som de andre barna. «Dina» beskriver hvordan hun opplever å bli behandlet annerledes på grunn av kjønnet sitt: «jeg har jo hatt muslimske menn som jeg merker ikke vil stå for nær meg og da kjenner jeg at det krasjer litt, jeg gjør jo det» (Vedlegg 1, Del C). «Frida», «Dina» og «Emilie» viser alle at her kan deres blikk på situasjonen være farget av en egalitær «belief». Særlig «Emilie» fremhever likhetstankegangen når hun løfter frem «mest mulig likt» som en verdi i barnehagen.

4.4. Tillit

Deltakerne forteller at det er viktig å bygge opp foreldrenes tillit til dem. De forteller om hvordan de går frem for å bygge tillit, og hvordan de tolker at de har foreldrenes tillit, men

også om hindringer de opplever står i veien for å oppnå foreldrenes tillit. Flere nevner at det er viktig for dem at foreldrene føler seg respektert av dem (Vedlegg 1, Del D). For å få til dette forklarer «Beate» at hun forsøker å «bygge gode relasjoner fra starten av, [...] ha tid til dem, og så tenker jeg og dette her med at jeg [...] etter hvert da er deres representant - tale deres sak, at jeg tar det videre og veileder dem og prøver å trygge dem på at de har en viktig stemme her som må ut og fram» (Vedlegg 1, Del D). «Beates» fokus på foreldrenes stemme, kan vise en multikulturell «belief», hvor hun ønsker å skape et rom i barnehagen for foreldrenes verdier, perspektiver og kultur. Den samme type «belief» viser «Dina» når hun forteller at det er viktig å vise interesse for familien, og hun sier hun «stiller det spørsmålet, hva er viktig for dere? Er det noe som er viktig i forhold til deres kultur, religion?» (Vedlegg 1, Del D). Slik viser hun hvordan hun ønsker å skape tillit hos foreldrene til at hun vil deres og barnets beste. Deltakerne er enige om at man kan lese foreldrenes atferd for å få innsikt i om tilliten er sterk. «Cecilie» beskriver det slik: «Det at du blir oppsøkt flere ganger for å få flere råd, for eksempel, eller at de plutselig står lengre i garderoben og snakker, eller at de plutselig forteller at farfar kommer neste uke. Fordi da vi snakket om at dere har de noe å glede seg til, og vi vet hva som skjer [...]. Sånne små ting som det tenker jeg vil si noe om det foreldresamarbeidet fungerer fint» (Vedlegg 1, Del D). Når de ser at foreldrene stopper oftere opp for å prate og deler mer om hjemmelivet, kan det være et tegn på at de har klart å bygge opp foreldrenes tillit til dem.

«Anne» forteller hvordan hun måtte gå frem for å bevise sin kompetanse for å få foreldrenes tillit. Hun opplevde et barn som strevde i barnegruppa, men opplevde at foreldrene ikke trodde henne da hun tok opp problemstillingen. Gjennom systematisk kartlegging over flere måneder, kunne hun vise foreldrene at det ikke var synsing, men at hun brukte sin kompetanse for å vurdere hva som var det beste for barnet. Ved å følge denne fremgangsmåten opplevde hun at hun fikk større tillit av foreldrene (Vedlegg 1, Del D). «Annes» beskrivelse av egen fremgangsmåte, kan beskrive et ønske om å møte foreldrene på deres premisser. Slik kan det være en multikulturell «belief» som ligger bak. Hun anerkjenner at for foreldrene er ikke hun en autoritetsperson som man følger blindt, men hun beskriver tiltak som kan møte foreldrene med utgangspunkt i deres kulturelle kontekst. «Frida» har også opplevd at foreldrene mangler tillit til hennes kompetanse: «Altså de har ikke tiltro til utdanningen vår, at vi passer på en måte ungene, og at det er vanskelig å på en måte og ha respekt for at vi kan litt om det» (Vedlegg 1, Del D). Mangel på tillit fra foreldrene kan være et

hinder for samarbeid, og flere deltakere forteller om foreldre som ikke har hatt tillit til barnehagen av frykt for å bli meldt til barnevernet. «Frida» beskriver familier som «på en måte tror at alt dreier seg om barnevern og det er veldig vanskelig og veldig vondt, for det er jo ikke det. Der de nesten ikke tør å komme med informasjon til oss, for de tror at vi informerer barnevernet fordi de har hørt fra familier eller media at sånn er det. Og så blir de skremt» (Vedlegg 1, Del D). «Emilie» og «Beate» (Vedlegg 1, Del D) har liknende refleksjoner rundt foreldrenes frykt for barnevernet. Mangel på tillit til barnehagen både på grunn av nedvurdering av de ansattes kompetanse eller frykt for hvordan informasjonen de gir blir ivaretatt, er begge mulige hinder for å kunne bygge opp tillit hos foreldrene.

4.5. Barrierer for samarbeid

I datamaterialet kommer det frem flere elementer som deltakerne opplever kan være til hinder for et symmetrisk samarbeid med flerkulturelle familier. For å kunne skape et velfungerende samarbeid vil det å identifisere barrierene som står i veien for samarbeidet, være viktig. Ved å kjenne barrierene for samarbeid har man mulighet til å gjøre noe med dem, slik at det er færrest mulig hinder for å skape et fruktbart samarbeid med familiene man møter i barnehagen.

4.5.1. Fordommer

«Beate» som har vokst opp i et miljø bestående utelukkende av norsk-ættede mennesker, forteller om studietiden at «jeg opplevde nok at det var litt fordommer, og at [...] det skapte en avstand da, så jeg måtte bruke litt tid på en måte. Ikke akkurat reversere de tankene mine, men og kanskje dette her er med å se det litt fra alle mulige perspektiver» (Vedlegg 1, Del E). Hun brukte slik studietiden til å utforske holdninger og fordommer, fordi hun så hvordan dette skapte en avstand til mennesker. Hun viser slik prosessen som hun var i, hvor det kan ha skjedd endringer i hennes «beliefs». «Cecilie» forteller om fordommer hun har møtt av kollegaer: «jeg husker vi hadde en ansatt som sa at det var så kjekt å ha mange fra Asia for de holdt alltid ungene hjemme når det regnet, for de likte ikke at ungene var ute» (Vedlegg 1, Del E). Tillegger man personer egenskaper utelukkende basert på opprinnelsessted, vil det være fordomsfullt. Også hoderisting og kommentarer om foreldres valg nevner «Cecilie»: «den der holdningen, med litt sånn hoderisting og oppgitthet over foreldre som sender med for eksempel pommes frites i matpakken. Så er det jo det å ikke være med på "ja, det er jo håpløst at de sender med

den pomes friten” istedenfor å tenke “her er det foreldre som er kanskje redd for at barnet ikke får i seg nok mat i barnehagen og tenker på hun som sitter med den stakkars tørre skiven“» (Vedlegg 1, Del E). Hoderisting over det som er annerledes, kan være tegn på en egalitær «belief». Egalitær «belief» er ikke i utgangspunktet fordomsfullt (Hachfeld et al., 2011, s. 994), men søken etter likhet kan noen ganger ende med å være fordomsfullt slik det kommer frem i dette eksemplet.

«Dina» understreker at for å vite noe om en families kultur, så er den beste måten å spørre familien. Hun sier «det at du må snakke med folk [er viktig], det er så utrolig lett å på en måte Google på nettet, så tror du at du vet noe om en kultur». Selv om man kan få mye informasjon om ulike kulturer på internett, så vil man ikke vite hva som faktisk blir praktisert i den enkelte familie hvis man ikke spør dem. Uten rett informasjon kan det være lett å velge å handle ut fra egne forestillinger. Som «Dina» beskriver: «man har sykt mye fordommer. Det tror jeg jeg har lært liksom. Ikke bare mot kultur, men man lager seg jo noen forestillinger» (Vedlegg 1, Del E). «Cecilie» forteller om hoderisting fra kollegaer fordi en familie forventet at vannet barnet skulle drikke måtte kokes. Hun opplevde at kollegaene så på det som en bestilling, mens hun tenkte at dette kunne ha med kvaliteten på drikkevannet der familien kom fra (Vedlegg 1, Del E). Igjen viser hoderisting over forskjeller et eksempel på når en egalitær «belief» kan ende opp med å være fordomsfull. Hvis man gjør som flere deltakere har påpekt, ville kanskje den beste måten å finne ut grunnen til at vannet måtte kokes, være å spørre familien.

De ansattes holdninger kan enten være en barriere for samarbeid eller en mulighet for samarbeid. Hvis den ansattes holdninger er preget av fordommer, vil det kunne skape barrierer, men hvis den ansattes holdning er et ønske om å bli kjent med det ukjente, kan det være en grobunn for et godt foreldresamarbeid. «Beate» forteller at det ikke er uvanlig med uttalelser fra ansatte som klager over barn som mangler klær, og at dette kan smitte i personalgruppa (Vedlegg 1, Del E). Hun reflekterer over hvordan de ansattes holdninger påvirker samarbeidet: «Verdisynet du har på andre mennesker, og hvor du selv er i dette med holdninger, og at du og er bevisst din egen rolle her, at du skal alltid prøve å tenke det beste om andre, i motsetning til å tenke at det skal skapes en avstand nå, at du [...] får fordommene frem da».

4.5.2. Usikkerhet

Et par deltakere forteller om hvordan de opplever at foreldrenes usikkerhet kan føre til at foreldrene ikke tør å stille krav til barnehagen. «Beate» forklarer «det tenker jeg handler igjen om dette her med den der kritiske sansen. “Vi har ikke lov å mene noe” [...] “Vår stemme er ikke viktig inn her, for vi er så heldige som har fått dette tilbudet”» (Vedlegg 1, Del E). «Emilie» forteller at hun opplever noen foreldre som litt redde for hva som forventes i barnehagen, og nevner som eksempel at «de ser det liksom som skole, så [...] barnet er alltid i barnehagen. De føler at det er feil hvis de har barna hjemme» (Vedlegg 1, Del E). Det er mulig at «Beate» og «Emilies» refleksjoner viser en noe egalitær «belief» om hvordan foreldresamarbeidet skal være. De beskriver foreldre som ikke tørr kreve noe, men samtidig så kan det ligge en viss forventning bak disse refleksjonene om at foreldre skal kreve noe fra barnehagen, fordi det er det norske foreldre gjør.

På samme måte som foreldrene opplever usikkerhet, kan også de ansatte oppleve usikkerhet i samarbeidet med foreldre fra andre kulturer. «Cecilie» forteller om en situasjon hun opplevde som utfordrende, og reflekterer slik: «Vet ikke hvordan vi kunne, vi kunne garantert håndtert det bedre [...] men ingen av oss hadde vært i den situasjonen før» (Vedlegg 1, Del E). «Dina» forteller om usikkerheten hun følte på da hun måtte håndtere en situasjon som hun følte brøt med det som kanskje var hennes «belief». Hun bruker ord som «jeg visste ikke» og «jeg kunne ikke» for å beskrive sin opplevelse av situasjonen, og en opplevelse av å ikke håndtere situasjonen på en god måte.

4.6. Oppsummering

Forskningsspørsmål 1 spør «Hvilke «beliefs» kommer til uttrykk i barnehagelærernes refleksjoner over flerkulturelt foreldresamarbeid?». Analysen viser at deltakernes refleksjoner er forankret i både egalitære og multikulturelle beliefs, noe som samsvarer med Hachfield og kollegaers (2011) forskning. Deltakerne viser i sin søken av forståelse og innsikt i familienes kulturer, at det er en multikulturell komponent i deres «beliefs». Samtidig vises det også et ønske om å hjelpe foreldrene til å bli mer lik resten av familiene i barnehagen, ved å gi dem råd, beskjeder og retningslinjer slik at de kan delta i barnehagen på lik linje med norske

foreldre, noe som kan tyde på at det også er et egalitært element til deres «beliefs». Deltakerne gir inntrykk av at de forsøker å balansere sin nysgjerrighet og åpenhet til ulike kulturer, med et ønske om å forme foreldre inn i den rollen som forventes i en barnehage. De beskriver også hendelser som har vært med å forme egne «beliefs», og som oppleves som viktig for den praksisen de har i dag. «Teachers beliefs» er noe som sitter godt fast i barnehagelæreren, og deltakerne beskriver hvor utfordrende det kan oppleves når deres «beliefs» viker fra foreldrenes verdier. Deltakernes multikulturelle og egalitære beliefs tas med videre i kapittel 5, hvor forskningsspørsmål 2 «hvordan kan man forstå barnehagelærernes «beliefs» i lys av kultur og makt?» belyses.

5. Diskusjon

I kapittel 4 ble resultatene fra intervjuene som er gjennomført i dette prosjektet presentert, og analysen viste at barnehagelærernes «beliefs» hadde innvirkning på de valg de tar i et flerkulturelt foreldresamarbeid. Særlig kom det frem at barnehagelærerne både viser tendenser til egalitær «belief» og multikulturell «belief». I 2.3. «Kulturforskjeller» ble kulturteori presentert i lys av tre overskrifter, «Forståelsen av den andre», «Hvordan forholde seg til regler» og «Opplevelse av autoritet». Disse overskriftene hentes frem igjen i dette kapitlet, og brukes som ramme for å diskutere de «beliefs» som kom frem i kapittel 4 i lys av kultur og makt.

5.1 Forståelsen av den andre

I en barnehage vil det være viktig for foreldrene å bli forstått av de ansatte i barnehagen, og for de ansatte å bli forstått av foreldrene. Gjennom kulturteoriens og maktens blikk vil dette delkapitlet ta for seg deltakernes erfaringer med å forsøke å forstå og bli forstått av foreldrene de samarbeider med.

5.1.1 Oppstarten som mulighet til økt forståelse

Deltakerne forteller om hvordan de bruker oppstartssamtalen til å få kunnskap om familiens bakgrunn og familiesituasjon (Vedlegg 1, Del A). Deres multikulturelle «belief» viser et ønske om å forstå familiens kultur, liv og verdier. Gjennom oppstartssamtalen kan de få informasjon om familiedynamikk, og om familiene har en kultur som er mer individorientert

eller gruppeorientert. Kunnskap om hvordan familiedynamikken er, kan være til hjelp for barnehagelærerne til å forstå hvordan de ulike familiene samhandler innad i familien, og videre hvordan familiene tar avgjørelser (Hofstede, 2011, s. 11–12). Gjennom oppstartssamtalen og andre samtaler med familiene i oppstarten, forteller deltakerne at de ønsker å legge til rette for et samarbeid med foreldrene hvor det er rom for dialog.

I lys av institusjonell makt (Nordahl, 2015, s. 64), har barnehagelærerne og barnehagen som institusjon mulighet til å styre hvordan oppstarten i barnehagen legges opp. Deltakernes refleksjoner kan forstås som at de ønsker å utøve en produktiv makt med mål om å forme en oppstart hvor foreldrene skal ha rom for å dele informasjon om sin hverdag og sitt liv med barnehagen. Ved å trekke inn Foucaults perspektiv på makt som handlinger som påvirker handlinger (Foucault, 1982, s. 788), kan det tolkes som at barnehagelærernes handlinger og valg, direkte kan påvirke hvilke muligheter til handlinger som foreldrene har. Imidlertid er det ingen garanti for at barnehagelærernes handlinger og valg får den responsen fra foreldrene som de er ute etter.

Hvis responsen fra foreldrene ikke er den som er forventet eller ønsket, er det ifølge «Beate» fortsatt barnehagens ansvar å ordne dette: «Men når det er sagt, så er det ikke foreldrene sitt ansvar. Jeg tenker at det er jo her vi må være på og om de ikke er imøtekommende i de første møtene, så må vi jobbe ekstra for at de skal bli det, hva kan vi gjøre, og vi må tenke litt annerledes» (Vedlegg 1, Del A). Her viser «Beate» hvordan barnehagelæreren kan bruke sin makt til å fortsette å forsøke å bedre foreldrenes relasjon til barnehagen. Hun foreslår å endre sine handlinger for å igjen påvirke foreldrene til å endre sine handlinger, og slik har hun mulighet til å påvirke relasjonen til foreldrene positivt.

«Anne» reflekterer over hvor viktig det er å vise nysgjerrighet, og stille foreldrene spørsmål slik at de kan fortelle om sin hjemmesituasjon (Vedlegg 1, Del B). Dette kommer fra et ønske om å vise interesse og omsorg for familiene hun samarbeider med. Dette kan vise hvordan hennes multikulturelle «belief» påvirker det fokuset hun har i foreldresamarbeidet. Makt, slik den er beskrevet i denne oppgaven, er en aktiv handling. Å være den lyttende part i samspillet med foreldrene kan også være en aktiv handling hvor det skjer en maktutøvelse. Makten som ligger i å være den lyttende part mens foreldrene forteller om deres familieliv, handler om at

foreldrene åpner seg og utleverer intime opplysninger om seg selv, mens barnehagelæreren holder på sin profesjonalitet (Engelstad, 2013, s. 46). På denne måten vil maktutøvelsen være å ikke vise sårbarhet, samtidig som man forventer det av foreldrene. Likevel har foreldrene mulighet til å sile ut hvilke opplysninger de gir til barnehagen, og de kan ta litt styring over den informasjonen de velger å dele med barnehagelæreren. Når barnehagelærere spør foreldre om familieliv og det som ligger innenfor den private sfære, kan det være lurt å reflektere over hvordan dette oppleves av foreldrene. Det er mulig at det å vise noe sårbarhet tilbake til foreldrene kan være med på å balansere symmetrien i noen grad.

En alternativ tolkning av deltakernes refleksjoner om tilvenning, er at de tar sine valg ut ifra de føringene som er gitt dem av rammeplanen. Rammeplanen sier at barnehagen i oppstarten skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for trygghet og bygge relasjoner til de ansatte. Barnehagen har ansvar for å legge til rette for samarbeid og dialog med foreldrene (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 29–33). Selv om rammeplanen stiller krav til barnehagens ansvar for foreldresamarbeid og tilvenning, går den ikke i detalj om hvordan dette skal gjennomføres. Dette er valg barnehagen og dens ansatte må ta for å nå målet fra rammeplanen om at det skal etableres et nært samarbeid med hjemmet. Barnehagen og de ansatte står derfor fritt til å velge de fremgangsmåtene de mener er riktige for å nå dette målet. Ut fra intervjuene kan man se at de bruker sine kunnskaper og erfaringer for å jobbe i retning av rammeplanens mål. Basert på dette, kan fortsatt argumentasjonen i forrige avsnitt anses som en relevant tolkning av deltakernes refleksjoner.

5.1.2 Kollegaenes betydning

Deltakerne beskriver hvor viktig de opplever det er å ha støtte i kollegaene, og noen de kan diskutere hvordan de skal arbeide med flerkulturelt foreldresamarbeid med. «Frida» beskriver hvordan de har utviklet en kultur i barnehagen hvor de tar problemstillinger med tilbake til kollegiet, hvor de i fellesskap kan finne løsninger på de problemstillingene som oppstår. (Vedlegg 1, Del B). Det kan her virke som de har utviklet en gruppeorientert kultur innad i barnehagen. I motsatt ende finner vi «Emilies» beskrivelse av å oppleve å i større grad stå alene med sine problemstillinger (Vedlegg 1, Del B). «Emilies» uttalelser kan gi inntrykk av en arbeidsplass som er mer individfokustert, noe som er vanlig i nordiske kulturer (Hofstede, 2011, s. 12).

Foucault (2020b, s. 106) hevder at ingen makt utøves uten hensikt og mål. Hvis målet er å få til et mest mulig symmetrisk samarbeid med foreldrene, kan «Fridas» beskrivelse forstås som en kultur hvor makten fordeles i kollegiet for å finne de beste fremgangsmåtene for å nå målet. I «Emilies» tilfelle, kan det i så måte tolkes som at hun står mer alene med makten til å avklare mål og velge fremgangsmåter. «Emilie» vil ut ifra denne tolkningen ha større muligheter til å utøve makt enn «Frida», men «Frida» gir inntrykk av å være mer komfortabel med sin situasjon enn «Emilie».

Det kan være vanskelig å stå alene når man utøver makt, særlig hvis man opplever å ikke ha de kunnskapene man trenger for å ta de riktige avgjørelsene. «Emilie» forteller at hun er relativt ny i yrket, og har kanskje ikke de erfaringene og kunnskapene som skal til for å ta de mest gunstige avgjørelsene. Selv om hun har egne «beliefs» som ligger til grunn for de valgene hun tar, er hun kanskje ikke helt trygg på egne kunnskaper og egen magesfølelse. Derimot fremstår det som «Frida» opplever trygghet i å fordele makten utover i kollegiet, slik at hun kan dra nytte av kollegaene sine, og på den måten utøve makt gjennom å ta avgjørelser basert på en større bredde av «beliefs», kunnskaper og erfaringer. Dette gir ingen garanti for at «Frida» vil utøve sin makt på en måte som alltid gagnar foreldre og barnehage, men det gir henne mulighet til å basere avgjørelser på erfaringer utover sine egne.

En annen måte å forstå «Emilies» situasjon på, er at kollegaene ikke har forstått hennes behov for støtte i arbeidet. I så tilfelle kan det være kommunikasjon heller enn kulturen innad i barnehagen som gjør at hun føler seg alene i å ta avgjørelser. Samtidig forteller «Emilie» at hun ikke opplever å bli hørt når hun kommer med innspill til kollegaene, noe som kan tyde på at kulturen i barnehagen påvirker hennes opplevelser og erfaringer. Dette kan være grunnen til at hun synes det er vanskelig å stole på egne «beliefs».

5.1.3 Forstå hverandres følelsesuttrykk

«Dinas» beskrivelse av en far som blir irritert når hun viser interesse for familiens kultur (Vedlegg 1, Del C) kan handle om kulturelle måter å uttrykke følelser på. «Dina» med sin norske bakgrunn kommer fra en kultur hvor normen er et mer nøytralt følelsesuttrykk (Hampden-Turner & Trompenaars, 2020, s. 84). I møtet med en far hun opplever som «veldig

irritert», kan hennes kulturelle forutsetninger for å lese andres følelser spille inn. Er denne faren fra en kultur som viser mer affekt, kan «Dina» oppleve ham som mer irritert enn det han selv opplever å formidle. Dette kan påvirke kommunikasjonen mellom de to samtalepartnerne. Det er en fare for at partene kan misforstå hverandres følelsesuttrykk. Dinas reaksjon kan være styrt av en egalitær «belief», hvor hun har visse forventinger til, og ønske om likhet i uttrykksform mellom henne og foreldre. Samtidig viser hun også en multikulturell «belief» hvor hun ønsker å bli kjent med familiens kultur for å lage plass til deres kultur i barnehagen. «Dinas» «belief» kan da påvirke hennes handlinger i situasjonen, og videre hvordan hun opplever responsen hun får. Ut ifra «Dinas» opplevelse av denne situasjonen påvirker trolig «Dina» og faren hverandre. Hvis vi baserer oss på Foucaults teori, der han sier at makt finnes alle steder og går alle veier (Foucault, 2020b, s. 104), vil makt også finnes i dette samspillet. Her opplever «Dina» å påvirke faren med sin forespørsel om familiens kultur, men hun beskriver å få motstand fra far. Foucault bekrefter maktens tilstedeværelse i denne situasjonen når han skriver at «der hvor det er makt, er det motstand» (Foucault, 2020b, s. 106).

«Dinas» opplevelse av å møte motstand fra denne faren, viser også maktens gjensidighet. Opplevelsen av hennes makt i møtet med farens makt. Farens mulige maktutøvelse i dette tilfellet ligger i hans «nei». «Dinas» beskrivelse viser et forsøk å påvirke faren, men faren trenger ikke følge hennes innspill. Han kan gjøre hva han vil, samtidig som han blir påvirket av «Dinas» forslag. «Dina» ville ikke opplevd motstand, om hun ikke hadde spurt om informasjon om hans kultur. «Dinas» mål med sin maktutøvelse i denne refleksjonen virker å være inkludering av familiens kultur i barnehagehverdagen, basert på en multikulturell «belief». Samtidig som ønsket om likhet i kommunikasjonsform basert på en egalitær «belief» påvirker hvordan hun velger å kommunisere med barnets far. Farens mål kan ha vært å holde fast på sitt ønske om at barna skulle bli norske. Makt er mest effektiv hvis den blir akseptert av aktørene i samspillet (Engelstad, 2013, s. 44). Farens motstand til «Dinas» makt, kan slik gi «Dina» en opplevelse av svekket makt. Selv om «Dina» kan føle at hennes makt er svekket, har hun fortsatt sin institusjonelle og kulturelle makt. Denne kan hun bruke til å ta nye valg for å gjøre endringer i relasjonen mellom henne og den aktuelle faren.

Oppgavens premisser og innsamlede data gjør at man ikke vet hva som faktisk skjedde i situasjonen mellom «Dina» og barnets far. Datamaterialet forteller kun hvordan «Dina» beskriver sin opplevelse av situasjonen. Forrige avsnitt foreslo en tolkning av situasjonen hvor det er mulig at «Dina» og faren kommer fra to kulturer med ulike følelsesuttrykk. En annen mulig forklaring er at de kommer fra kulturer med liknende følelsesuttrykk, men at farens følelser var sterke og at han forsøkte å uttrykke dette. Med kun «Dinas» beskrivelse av situasjonen, er dette noe man ikke kan vite sikkert. Ulik kulturell kapital hos «Dina» og faren, kan ha innvirkning på kommunikasjonen mellom dem. Wolf (2019, s. 180) finner i sin forskning at der foreldre og barnehage har ulik kulturell kapital, er det en risiko for at ulikheten fører til at foreldrene ikke blir forstått, og får mindre tilgang til å delta i et samspill med barnehagen. Ulikheten mellom «Dina» og faren kan i så tilfelle ha skapt et hinder for dialogen mellom dem. Ut fra et akkulturasjonsteoretisk blikk kan «Dinas» refleksjon forstås som hennes ønske om å bidra til integrering av en familie, gjennom å lage plass til familiens kultur i barnehagen. Slik hun oppfattet faren i dette tilfellet, kan være et uttrykk for et ønske om assimilering.

5.2 Hvordan forholde seg til regler

Kulturteori forteller om kulturelle forskjeller når det kommer til hvordan man oppfatter regler. Regler kan oppfattes som retningslinjer man følger hvis det passer til den konkrete situasjonen, eller regler kan anses som udiskuterbare holdepunkter man følger til punkt og prikke. Når barnehageansattes forståelse av regler, bryter med hvordan foreldrene oppfatter regler, kan det bli misforståelser eller utydelig kommunikasjon i samarbeidet.

5.2.1 Kontroll gjennom regler

«Emilie» beskriver en kultur i barnehagen hvor hun opplever at forventinger til at foreldrene skal følge barnehagens regler er viktig for de ansatte (Vedlegg 1, del C). Selv ønsker hun å tilpasse reglene til familiene hun møter i arbeidet. Her kan det virke som «Emilie» opplever at hennes kulturelle «belief» om hvordan man forholder seg til regler, bryter med de andre ansatte i barnehagens «belief». Det kan se ut som hennes «belief» er av en multikulturell art, hvor hun ønsker å skape rom for ulike verdier og kulturer i barnehagen, mens kollegaene kan ha en «belief» som er av en mer egalitær art. Lund (2022, s. 209) har en studie som finner at norske barnehager domineres av praksiser som setter norsk foreldreskap over andre måter å være forelder på. Dette viser at norske barnehager kan være preget av en etnosentrisk

forståelse av kultur. «Emilie» opplever at barnehagen setter regler for hvordan foreldrene skal forholde seg til barnehagen. Sett i sammenheng med Lunds studie, kan det tyde på at «Emilie» opplever at barnehagen møter foreldrene med en etnosentrisk holdning. I denne holdningen ligger det en forventning om at foreldrene skal lære av barnehagen hvordan foreldresamarbeidet skal være og hvordan foreldrene skal opptre i møte med barnehagen. Det kan virke som «Emilie» ønsker å åpne døren for at de flerkulturelle familiene i større grad skal kunne være med å påvirke barnehagehverdagen, noe som igjen kan tyde på at hun baserer ønsket på en multikulturell «belief». Barnehagelærerne har makt i form av sin rolle, og i møtet mellom barnehagelærerne og foreldrene er det nettopp barnehagelærerne som kan definere selve grunnlaget for samarbeidet. Valget mellom å legge opp til et foreldresamarbeid preget av likhet, eller et foreldresamarbeid preget av utforskning av kultur, vil prege hvordan foreldrene tar del i samarbeidet.

«Emilies» beskrivelser av sin arbeidsplass, kan gi inntrykk av barnehagelærere som ønsker å ha kontroll over situasjonen ut ifra sine forestillinger av hva som er det riktige å gjøre. Jo mer makt de utøver mot foreldrene, jo mindre rom er det for foreldrene å påvirke situasjonen, og foreldrenes makt reduseres. Selv om Foucault sier at makt finnes alle steder, og går i alle retninger (Foucault, 2020b, s. 104), betyr ikke det at maktbalansen er symmetrisk. For stor utøvelse av makt fra barnehagens side i et foreldresamarbeid kan føre til at foreldrene opplever avmakt (Nordahl, 2015, s. 64–65). Når foreldrene opplever å være i en underlegen posisjon, er det ikke uvanlig at de godtar de gjeldene maktforholdene de må forholde seg til (Engelstad, 2013, s. 79). At foreldrene kan synes å akseptere barnehagens regler er ikke det samme som at de opplever dem som riktige for dem. I et slik tilfelle er det fare for at ikke foreldrenes rett til medvirkning i barnehagen bli ivaretatt (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 29). Foreldre som kommer fra en kultur hvor regler er til for å følges, kan føle trygghet i forutsigbarheten de innebærer (Hampden-Turner & Trompenaars, 2020, s. 41–43). Imidlertid kan foreldre som kommer fra en kultur hvor regler oppleves mer som frie retningslinjer, oppleve stress når barnehagen forventer at alle reglene de setter skal følges. Barnehagen har mulighet til å bruke sin makt for å sikre at begge disse foreldregruppene opplever å kunne medvirke i foreldresamarbeidet.

En alternativ forståelse av «Emilies» opplevelse av rammene barnehagen setter for foreldresamarbeidet, kan være at barnehagen lager regler for at foreldrene skal føle seg trygge på hva som forventes av dem i barnehagen. Det er mulig at barnehagens ansatte frykter at mangelen på regler kan oppfattes kaotisk for foreldre som ikke er kjent med den norske barnehagekonteksten, og at reglene er en måte å hjelpe foreldrene til å forstå hvordan barnehagen fungerer. Utfordringen her er at for mange regler kan være til hinder for foreldrenes mulighet til å medvirke til barnehagens hverdag.

5.2.2 Forventinger til foreldrene

Beskrivelser av ansatte som forventer at foreldrene skal følge de normene og reglene satt av barnehagen, finner man også igjen i «Cecilies» fortelling om ansatte som rister på hodet av foreldre som krever kokt vann til barnet (Vedlegg 1, Del E). «Cecilie» beskriver ansatte som er oppgitt fordi foreldre har forventinger utover det de selv mener er et tilbud barnehagen skal gi. «Beate» forteller om liknende opplevelser hvor hun beskriver ansatte som oppgitte over mangel på klær hos barna (Vedlegg 1, Del E). Begge disse eksemplene kan gi inntrykk av at noen norske barnehager har en kultur hvor regler og normer er viktig, og det er en forventning om at både ansatte og foreldre skal forholde seg til dette. Imidlertid kan det være vanskelig for foreldrene å navigere mellom normer, regler og uskrevne forventinger som de kan møte i barnehagen. «Beate» og «Cecilies» refleksjoner viser at dette er oppførsel de reagerer på. Det kan være et tegn på at dette er en oppførsel som strider mot deres egen multikulturelle «belief». Flerkulturelle foreldre oppgir at de mangler kunnskap om skolesystemet (Fandrem, 2011, s. 150), og det er stor sannsynlighet for at det samme gjelder barnehage. «Annes» refleksjoner viser en forståelse for dette når hun sier at enkelte foreldre trenger å lære om riktig påkledning siden de ikke nødvendigvis er vant til å være ute i regn (Vedlegg 1, Del C). En egalitær «belief» kan ligge til grunn til forsøket for å skape like vilkår for deltakelse for både flerkulturelle og norske foreldre. Gjennom å gi informasjon kan barnehagelærerne sørge for å gi foreldrene den kunnskapen som trengs for at de skal vite hva som er forventet av dem. Samtidig gir det ingen garanti for at foreldrene handler slik barnehagen forventer.

Foreldre med en kulturell bakgrunn som tilsier at regler er retningslinjer de kan velge å følge hvis det passer situasjonen (Hampden-Turner & Trompenaars, 2020, s. 41–43), vil trolig ikke forholde seg til reglene slik de ansatte forventer. I et maktperspektiv kan «Cecilie» og

«Beates» beskrivelser av barnehageansattes oppgitthet over foreldrenes brudd på deres normer og regler, kunne tilsi at de opplever motstand mot deres institusjonelle og kulturelle makt (Nordahl, 2015, s. 64; Aamodt, 2013, s. 20). De ansatte beskrives som om de har forventinger til at foreldrene skal handle ut ifra satte normer, og da kan foreldrenes brudd med disse normene oppleves som motstand. «Cecilie» og «Beates» beskrivelser av de ansattes oppgitthet og klaging over flerkulturelle foreldres handlinger, gir inntrykk av å ikke oppnå ønsket effekt. Foucault (1982, s. 788) sier at makt kun skjer når man handler, eller bruker den aktivt. De ansatte, ut fra deltakernes beskrivelser, gjør ikke noe aktivt for å påvirke foreldrenes handlinger, de klager heller når foreldrene ikke er til stede. Hvis makt kun er handlinger, og ikke noe man har eller eier, vil de ansatte være maktesløse til de selv gjør aktive tiltak for å endre situasjonen og slik tar i bruk sin institusjonelle og kulturelle makt.

En alternativ tolkning av «Beate» og «Cecilies» opplevelser er at de ansatte som klager, egentlig er usikre på hvordan de skal håndtere situasjonen. Mangel på kunnskap om arbeid med flerkulturelle familier kan skape en utrygghet hos barnehagepersonalet (Glaser, 2023, s. 139), som gjør at de uttrykker misnøye, men ikke gjør noe aktivt for å håndtere situasjonen. Mangel på kunnskap og forståelse for foreldrenes handlinger, i kombinasjon med å ikke gjøre en aktiv innsats for å endre situasjonen, kan være til hinder for et symmetrisk samarbeid. Foreldrene vet ikke hvorfor de ansatte er misfornøyde, og de ansatte vet ikke hvordan de skal ta opp problemstillingen med foreldrene.

5.2.3 Kunnskap og makt

Foreldre med flerkulturell bakgrunn ønsker mer informasjon om skole og barnehage (Fandrem, 2011, s. 150), og «Emilie» beskriver at hun bruker sine kommunikasjonsmuligheter til å formidle kunnskap om samfunnet og hva som forventes av foreldrene (Vedlegg 1, Del B). Hun sammenlikner kommunikasjonen med den hun har med norskspråklige, hvor hun forventer at de i større grad kjenner konteksten i barnehagen og derfor kan bruke kommunikasjonsmulighetene til andre tema. Gjennom å gi foreldrene informasjon om barnehagen, kan hennes handling tolkes som respekt for at noen foreldre har et behov for klarhet og struktur, slik man kan kjenne igjen i kulturer med høy usikkerhetsungåelse (Hofstede, 2011, s. 10). Hennes «beliefs» kan her enten være basert på et ønske om å skape

en likhet mellom norske og flerkulturelle foreldre, eller en forståelse for familiens kulturelle forhold til usikkerhet.

Palludan (2010, s. 131–140) oppdaget i sin forskning at pedagoger i danske barnehager endrer tone alt etter som de snakker med et barn med dansk bakgrunn, eller et flerkulturelt barn. I samhandling med danske barn finner hun at pedagogene benytter seg i større grad av det hun kaller en «utvekslingstone», hvor det er gjensidig dialog. I samhandling med flerkulturelle barn oppdager hun at pedagogene benytter seg mer av en undervisningstone, hvor pedagogene styrer samtalen, og er opptatt av å gi informasjon eller sjekke hva barnet har forstått. Denne kommunikasjonen går i større grad én vei, og barnet har færre påvirkningsmuligheter. Palludans forskning viser også at det samme samspillsmønsteret kan finnes igjen i samspillet mellom barnehagen og foreldrene (Glaser, 2023, s. 144). Kanskje er dette man ser i «Emilies» forklaring om hvordan hun opplever at samtaletema endrer seg alt etter om hun samtaler med norske foreldre eller flerkulturelle foreldre (Vedlegg 1, Del A). I samtale med norske foreldre sier hun at hun kan ta mer for gitt at de kjenner til barnehagen som institusjon, og hva det innebærer å være forelder til et barnehagebarn, mens med flerkulturelle foreldre tenker hun det er viktig at de får nok informasjon til å forstå barnets hverdag i barnehagen. Dette kan være basert på en egalitær «belief» hvor hun ønsker å gi flerkulturelle foreldre like muligheter for deltakelse. Likevel gir forskjellen i utvekslingstone det motsatte utfallet, hvor det skapes mer asymmetri i samarbeidet med flerkulturelle foreldre enn med norske foreldre. Samtidig er det i følge Fandrem (2011, s. 150) nettopp mer informasjon de flerkulturelle foreldrene ønsker, og det «Emilies» uttalelser kan gi inntrykk av at dette er det hun ønsker å oppnå.

De valgene barnehagelæreren gjør når det gjelder form på kommunikasjon med foreldrene, er en form for maktutøvelse. Med utgangspunkt i Foucaults beskrivelse av handlinger som påvirker handlinger, vil barnehagelærerens valg av kommunikasjonstone påvirke tilgangen foreldrene har til å medvirke i barnehagens hverdag. Velger barnehagelæreren en undervisningstone i møte med flerkulturelle foreldre hvor dialogen i stor grad går en vei, kan det være en maktutøvelse som begrenser foreldrenes tilgang til barnehagen. En egalitær «belief» hvor man ønsker å skape likhet ved å gi mye informasjon til flerkulturelle foreldre, kan også gjenspeile et mangelsyn på flerkulturelle foreldre. De må gis informasjon fordi de

mangler den kunnskapen som trengs for å delta i foreldresamarbeidet og barnehagehverdagen, uten at det foreldrene har av kunnskap for sin kultur og oppvekst blir sett på som verdifull. En «belief» hvor flerkulturelles foreldres kompetanse ses på som mangelfull, kan føre til handlinger som begrenser foreldrenes innflytelse på barnehagen, og er slik en makthandling som bidrar til å skape et asymmetrisk samarbeid.

Med bakgrunn i «Emilies» beskrivelser, kan det virke som de norske foreldrene har større påvirkningsmuligheter når det legges opp til mer symmetri dialogen, enn det som er tilfellet for de flerkulturelle foreldrene. For øvrig kan «Emilies» forklaring om hvordan hun forsøker å gi råd og kunnskap til foreldrene, også forstås som et ønske om å gi foreldrene tilgang til barnehagehverdagen gjennom økte kunnskaper om barnehage og det norske samfunnet. Dette ønsket bekreftes av de andre deltakerne når de forteller om de forskjellige fremgangsmåtene de bruker for å forstå foreldrene, og sikre at foreldrene har forstått dem (Vedlegg 1, Del A).

Det er mulig at situasjonen slik «Emilie» beskriver den, kan oppstå hvis det er foreldrene selv som etterspør en større mengde informasjon. I et slikt tilfelle, er det å gi foreldrene mye informasjon om barnehagen, en måte å møte dem på deres ønsker. Hvis de flerkulturelle foreldrene bruker mye av tiden de har med de ansatte i barnehagen til å be om informasjon om barnehagen, vil det redusere tid til annen kommunikasjon. «Emilie» beskriver ikke hvorfor hun mener at informasjonsutveksling tar så mye av samarbeidet. Dette blir derfor bare antakelser.

5.2.4 Usikkerhet hos foreldre og ansatte

Kulturteori skiller mellom hvilken grad av usikkerhet forskjellige kulturer aksepterer (Hofstede, 2011, s. 10–11). I datamaterialet reflekterer deltakerne over situasjoner hvor de selv har følt seg usikker og over hva som kan få flerkulturelle foreldre til å føle på usikkerhet. Foreldre som har behov for forutsigbarhet, kan føle trygghet ved å få mye informasjon fra barnehagen. Mangler foreldrene den informasjonen de trenger for å vite hvordan de skal forholde seg til barnehagen, kan det oppleves som utrygt. «Emilies» refleksjoner over hvordan hun opplever at foreldre er redde for å holde barnet hjemme fra barnehagen (Vedlegg 1, Del E), kan fortelle noe om hennes opplevelse av utrygge foreldre. I kulturer hvor det er høy grad

av usikkerhetsunngåelse, vil det å ikke ha nok kjennskap til forventninger fra barnehagen kunne skape stress. Hvordan «Emilie» selv håndterer usikkerhet, kan farge hennes tolkning av foreldrenes usikkerhet. Hennes «beliefs» vil da både påvirke hvordan hun forstår foreldrene, og hvilke tiltak hun velger å gjøre for å trygge dem. Er «Emilie» selv vant med å måtte leve med usikkerhet, vil kanskje foreldrenes behov for forutsigbarhet peke seg ut for henne. Har hun selv et stort behov for forutsigbarhet og lite usikkerhet, kan det være naturlig for henne å tilby det samme til foreldrene uavhengig av hvordan hun opplever at de håndterer dette. Emilies kultur og «beliefs» kan slik påvirke de valg hun tar på foreldrenes vegne. De valg hun tar på vegne av foreldrene vil være en makthandling som påvirker deres opplevelse av symmetri i samarbeidet med barnehagen.

Barnehagen har mulighet til å lage regler og retningslinjer som skaper et forutsigbart og trygt miljø for foreldre, barn og ansatte. Utøver ikke barnehagen sin institusjonelle makt, vil foreldrene mangle den informasjonen de trenger for å fungere i en norsk barnehagekontekst. Mangel på informasjon kan gi foreldrene en opplevelse av avmakt (Engelstad, 2013, s. 77), fordi de ikke har de kunnskapene som trengs for å gå inn i et samarbeid med barnehagen. Opplever foreldrene avmakt i foreldresamarbeidet, vil det være vanskelig, om ikke umulig, for dem å bli en likeverdig part i foreldresamarbeidet. Foucault hevder at makt er en forutsetning for å kunne forme subjektet (som i dette tilfelle vil være foreldrene) (Engelstad, 2013, s. 45). Barnehagen har mulighet til å utøve sin institusjonelle makt slik at de hjelper flerkulturelle foreldre til å kunne få et symmetrisk samarbeid med barnehagen. Barnehagen må da hjelpe foreldrene ved å gi dem den informasjonen de trenger, og skape rom slik at foreldrenes bidrag får en naturlig plass i barnehagehverdagen, på lik linje med de norske foreldrene. Derimot kan spenningsfeltet mellom å gi nok informasjon og å gi flerkulturelle foreldre de samme mulighetene for gjensidighet i kommunikasjonen, være vanskelig å balansere for barnehagelærerne. Man må derfor være i tett dialog med foreldrene, og ha tydelig skriftlig informasjon tilgjengelig på familiens morsmål for å sikre at informasjonen blir mottatt. Deltakerne foreslår også bruk av tolk for å sikre at informasjonen blir forstått (Vedlegg 1, Del A). Slik kan foreldrene oppleve trygghet i møte med barnehagens rammer, og man har mulighet til å bruke foreldresamtalene til mer enn informasjonsutveksling.

I avsnittet over, tolkes barnehagelærernes forståelse av foreldrenes usikkerhet som et uttrykk for at foreldrene kan ha manglende kunnskap om barnehagen. Usikkerheten barnehagelærerne tenker foreldrene har, kan også komme av en redsel for barnehagens sanksjoner hvis de ikke følger barnehagens retningslinjer. «Emilie», «Beate» og «Frida» (Vedlegg 1, Del D) reflekterer over frykten enkelte foreldre kan ha for å bli meldt til barnevernet. Hvis foreldrene er redde for at brudd med barnehagens regler fører til at de blir meldt til barnevernet, kan det gi en opplevelse av å være underlegne barnehagen, og at de må følge barnehagens regler uavhengig av hva de selv mener er riktig. Foreldrene kan da oppleve barnehagens makt som disiplinær, hvor målet er å kue foreldrene til å følge barnehagens vilje (Hammer, 2017, s. 61–66). I disse tilfellene vil det være viktig å trygge foreldrene, og lære dem om hvordan barnehagens samarbeid med foreldre fungerer.

«Cecilie» beskriver en situasjon hvor hun opplevde å føle seg usikker på hvordan hun skulle forholde seg til en utfordring knyttet til barnet som preget samarbeidet med en flerkulturell familie (Vedlegg 1, Del E). Nordiske land har generelt en høy toleranse for usikkerhet (Hofstede, 2011, s. 11), men det betyr ikke at man aldri føler på usikkerhet, eller opplever det som ubehagelig. Francis Bacon sa i sin tid at «kunnskap er makt» (Engelstad, 2013, s. 55). I «Cecilies» tilfelle kan mangel på kunnskap om den aktuelle problemstillingen ha ført til en opplevelse av avmakt i situasjonen. Mangel på erfaring, og mangel på kunnskap om det spesifikke temaet, gjorde at hun opplevde å ikke håndtere situasjonen slik hun helst skulle ønske. «Cecilie» konkluderer med at de «kunne garantert håndtert det bedre» (Vedlegg 1, Del E). Dette forteller videre at noen handlinger ble utført fra barnehagens side, som har hatt en påvirkning på foreldrenes respons og handlinger, slik Foucault beskriver at makt som handlinger som påvirker handlinger (1982, s. 786).

Siden «Cecilie» opplever at samarbeidet kunne blitt utført på en bedre måte, kan det tenkes at foreldrenes respons og handlingene deres, ikke ga det utfallet hun ønsket eller forventet. Hennes handlinger kan ha påvirket foreldrenes handlinger i en retning hun ikke forutså, fordi hun ifølge hennes egen refleksjon manglet de kunnskapene hun trengte i dette spesifikke tilfellet. Mangel på kunnskap kan i så tilfelle ha ført til handlinger som skapte mer asymmetri i foreldresamarbeidet. «Cecilies» usikkerhet kan forstås ut fra hennes «beliefs». Det kan virke som «Cecilie» har en multikulturell «belief», hvor hun ønsker å ta imot familiens kultur.

Mangelen på kunnskap gjør likevel situasjonen vanskelig, for hun vet ikke hvordan hun skal gå frem for å ivareta familiens interesser samtidig som hun jobber for barnets beste.

«Cecilie» sier at hun manglet den kunnskapen hun trengte i den aktuelle situasjonen. Det er også mulig at de valgene hun tok, var basert på egen kulturell forståelse uten nok kunnskap om den kulturelle konteksten bak foreldrenes valg. Som Hampden-Turner og Trompenaars sier: «Kultur er måten en gruppe mennesker løser problemer og forsoner dilemmaer (forfatters oversettelse)» (2020, s. 7). Måten «Cecilie» går frem for å løse utfordringer er derfor ikke tilfeldig, men påvirket av hennes egen kultur. En pedagog med en annen kulturell bakgrunn enn «Cecilie» kunne tatt andre avgjørelser, og forstått situasjonen på en annen måte enn det «Cecilie» gjorde.

5.3 Opplevelse av autoritet

Begrepene makt og autoritet går hånd i hånd. Den som har autoritet, vil være i en posisjon hvor den kan utøve makt over andre. Foucault (2020b, s. 105) sier at makten kommer nedenfra. Med det mener han at det ikke er en binær motsetning mellom den som utøver makt og den som blir utsatt for makt. Makten gis til autoriteten ved at de som utsettes for makten aksepterer den, og følger den retningen maktutøveren tilsier. Autoritet er derfor ikke noe fast. Man har autoritet fordi andre mennesker forstår og behandler en som en autoritet. I dette delkapitlet vil barnehagelærernes autoritet utforskes i lys av hvordan de opplever at deres autoritet blir akseptert.

5.3.1 Opplevelse av status

Deltakerne forteller både om opplevelser hvor de må bevise sin kompetanse for foreldrene og slik bygge opp sin autoritet, og om tilfeller hvor de opplever at foreldre unngår å sette krav til barnehagen. Det kan fremstå som de forstår dette som at det handler om deres autoritet i lys av deres rolle i barnehagen. I enkelte kulturer vil status gis ut ifra hvem man er basert på posisjon i samfunnet, alder, kjønn og utdanning. Andre kulturer kan gi status basert på hva man har oppnådd i livet (Hampden-Turner & Trompenaars, 2020, s. 117–134). Når «Anne» (Vedlegg 1, Del C) forteller om en opplevelse av å måtte gå systematisk frem for å overbevise noen flerkulturelle foreldre om hennes kompetanse, kan det tyde på at hun opplever et behov for å hevde sin status basert på hva hun har oppnådd i yrket. Hun opplever ikke at foreldrene

gir henne respekt basert på tittel eller utdanning, men de må se hennes utøvelse av kompetanse for å ha tillit til henne. Også «Frida» opplever at hennes kompetanse ikke blir respektert av enkelte flerkulturelle foreldre (Vedlegg 1, Del D). Både «Anne» og «Frida» sine refleksjoner om egen kompetanse i møte med foreldre, kan gi inntrykk av deres «belief». Det er mulig deres «belief» tilsier at foreldrene skal se deres måte å forstå barnet på samme måte som de selv gjør, og når dette ikke skjer skaper det frustrasjoner. Fordi det fremstår som et ønske eller en forventning om lik forståelse av situasjonen, kan det tenkes at deres «belief» er av en egalitær art.

Når barnehagelærernes status i lys av den rollen de har i barnehagen ikke blir anerkjent, kan det påvirke hvordan de utøver makt. Barnehagelærere bruker i stor grad ord, enten muntlig eller skriftlig, for å utøve institusjonell makt. Mangler respekten for deres rolle i institusjonen, vil de kunne oppleve at deres råd ikke blir fulgt opp av foreldrene. Slik vil det også kunne redusere deres mulighet til å påvirke og veilede foreldrene. Barnehagelærerne kan da føle på avmakt, eller som «Anne» beskriver, ønske å bevise sin kompetanse, slik at de kan bygge opp sin status basert på sine det de har oppnådd i karrieren. Selv om barnehagelærere kan føle en avmakt, tar det ikke bort det faktum at de fortsatt har mulighet til å utøve både institusjonell og kulturell makt. Denne er integrert i deres rolle og i det å være en del av majoritetskulturen. «Anne» forteller om hvordan hun bruker sin makt som fagperson for å kunne styrke samarbeidet. Eksempler som dette underbygger Foucaults påstand om at makten er over alt, og går i alle retninger (2020b, s. 104).

Barnehagelærerne har mulighet til å påvirke foreldrenes handlinger ved å bevise sin kompetanse og ved å vise hvorfor man bør følge de rådene de gir. Foreldrene kan på sin side påvirke barnehagelærernes handlinger ved å ikke følge deres anbefalinger. «Anne» bekrefter dette når hun forteller at hun endret sin strategi til å gå systematisk frem for å bevise sin kompetanse. Hun ville kanskje ikke gjort dette hvis foreldrene fra starten av behandlet henne som en autoritet og tok hennes ekspertise for gitt.

«Anne» og «Frida» opplever å ikke bli respektert i lys av sin stilling i barnehagen. Det ble i avsnittet over argumentert med at det kan være fordi foreldrene har et kulturelt syn på status som noe man tilegner seg gjennom oppnåelse. En alternativ forståelse kan være at de

opplever deltakernes utdanning, stilling, alder og/ eller kjønn som lavere status enn den statusen foreldrene selv opplever å ha. Hvis dette er tilfelle, kan det være vanskelig å sette seg i respekt hos foreldrene. I kulturer hvor status er basert på hvem man er som person, kan det være utfordrende å endre sin posisjon i det opplevde hierarkiet (Hampden-Turner & Trompenaars, 2020, s. 117–134).

Deltakerne har også erfaringer med at det å bli gitt autoritet basert på sin tittel og rolle i barnehagen, kan ha noen utfordringer. Både «Dina» og «Cecilie» reflekterer over opplevelser hvor foreldre svarer «ja» uten å nødvendigvis være klar over hva de svarer på (Vedlegg 1, Del C). «Cecilie» tenker at grunnen til at enkelte foreldre svarer «ja», eller unngår å kritisere barnehagen, er fordi de opplever de ansatte som autoriteter. Foreldre som har en kulturell bakgrunn hvor det er stor avstand mellom dem og autoritetene, kan ha en forventning om at autoritetene (i dette tilfellet barnehagelærerne) bestemmer hva som skal skje (Hofstede, 2011, s. 9).

Barnehagelærerne som har en norsk kulturell bakgrunn, kan ha en forventning om at de i større grad har en symmetrisk relasjon med de flerkulturelle foreldrene enn det foreldrene selv opplever. «Dina» påpeker dette når hun sier «så er det veldig vanskelig å forklare at jeg vil at du skal si hva du tenker, for det er jo vår kultur» (Vedlegg 1, Del C). «Dina» virker til å oppleve at foreldrene holder igjen av respekt for hennes posisjon, men dette er ikke noe hun ønsker. Hun ønsker å vite foreldrenes meninger og tanker slik at hun kan tilpasse arbeidet sitt til dem. Hun gir inntrykk av å ville gå inn i foreldresamarbeidet med en innstilling om at man sammen skal drøfte hva som er riktig for barnet, heller enn at foreldrene skal fortelles hva som skal gjøres. «Dinas» ønske om å skape mest mulig likhet i samarbeidet kan komme av en egalitær «belief», og den fremgangsmåten hun kjenner til, er at begge parter i dialogen åpner seg for hverandre, slik hun er vant til i sin kultur. Hennes egalitære «belief» handler slik om å skape likhet gjennom hennes kulturelle væremåte, heller enn å tilpasse fremgangsmåten sin til foreldrenes kultur.

Glaser (2023, s. 58) fremhever at det er viktig at man erkjenner at man har makt som fagperson, og at det alltid vil være en asymmetrisk maktrelasjon i et foreldresamarbeid. Dersom barnehagelærerne ikke er bevisst dette, er det fare for at de ikke oppfatter at

foreldrene holder igjen sine meninger, fordi de opplever barnehagelærerne som autoriteter som ikke skal utfordres. Det kan være med å øke maktubalansen i foreldresamarbeidet. Barnehagelærerne kan da ta avgjørelser som de tror er i enighet med foreldrene, mens foreldrene ikke tør stille spørsmål med barnehagelærernes uttalelser. Barnehagelærernes uvitenhet om maktubalansen mellom dem kan da være til hinder for foreldrenes mulighet til medvirkning.

En annen forståelse av hvorfor enkelte flerkulturelle foreldre sier «ja» uten å ha forstått det som sies, kan være fordi de anser de ansatte som «eksperter» innen deres felt. Det er da ikke deres rolle å utfordre dem. Dette finnes igjen i kulturteori, hvor kulturer med stor avstand til makten forventer at de underordnede kun gjør det de blir bedt om, og utfordrer ikke autoriteter (Hofstede, 2011, s. 9.) Det kan som «Dina» sier (Vedlegg 1, Del C) også ha med stolthet å gjøre, at de ikke ønsker å tape ansikt. Foreldrene later i så tilfelle som de har forstått fordi de opplever det som flaut å måtte innrømme at de ikke vet hva de ansatte i barnehagen snakker om.

5.3.2 Hvordan kjønn kan påvirke samarbeidet

«Dina» forteller om sin opplevelse av å måtte holde avstand til enkelte fedre med flerkulturell bakgrunn (Vedlegg 1, Del C). «Dina» sin norsk-kulturelle bakgrunn tilsier at det er liten forskjell mellom hvordan de behandler kvinner og menn (Hofstede, 2011, s. 12). For «Dina» vil det da kunne oppleves som en selvfølgelighet å behandle menn og kvinner likt.

I enkelte kulturer er det tydeligere sosiale rolleforskjeller mellom menn og kvinner (Hofstede, 2011, s. 12). «Dina» beskriver at møtet mellom hennes kulturelle forståelse av kjønn og de fedrene som forventer avstand til henne, gir henne en følelse av at det «krasjer litt» (Vedlegg 1, Del C). «Dina» utdyper denne følelsen når hun forteller om hvor vanskelig hun opplevde en situasjon med en far som ikke ville at barnehagen skulle la datteren leke med guttene (Vedlegg 1, Del C). Hun beskriver det som en opplevelse av å bli krevd noe av som går på tvers av hennes og barnehagens verdier. Det kan tyde på at dette er noe som går på tvers av hennes egalitære «beliefs» om likhet mellom kvinner og menn. I tillegg til å gå på tvers av «Dina» og barnehagens verdier, går dette kravet også på tvers av rammeplanens føringer, hvor likestilling uavhengig av kjønn er en uttrykt verdi (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 10).

Rammeplanen for barnehager er skrevet ut fra en norsk kulturell kontekst, og «Dina» som har en norsk kulturell bakgrunn, vil kunne dele mange av de verdiene som finnes i rammeplanen. Fedrene i «Dinas» eksempler vil, på bakgrunn av å ha med seg en annen kulturell kontekst, ikke nødvendigvis dele «Dina» og rammeplanens verdier. De kan derfor ønske at det skal være forskjell på hvordan barnehagen forholder seg til jenter og gutter.

I «Dinas» første tilfelle forteller hun om fedre som vil holde avstand til henne. I et maktperspektiv, kan det virke som hun opplever å få sin autoritet utfordret på grunn av kjønnet sitt. Fedrene tar kontrollen ved å bestemme avstand til henne, og det kan påvirke hvordan hun samhandler med dem. Kanskje blir hun usikker, kanskje blir hun provosert, kanskje blir hun likegyldig, men uansett hvilken følelse opplevelsen gir henne, vil det kunne bidra til at hun endrer handlingsmønster. Det blir derfor en maktutøvelse fra fedrenes side, da deres handlinger påvirker «Dinas» handlinger. Samtidig har fortsatt «Dina» sin institusjonelle og kulturelle makt. Hun har mulighet til å bruke denne til å påvirke det som skjer i relasjonen til fedrene. De valgene hun tar ved å enten vise aksept, eller gi dem motstand på ønsket om å holde avstand, kan påvirke hvordan de velger å forholde seg til henne og barnehagen. Opplever de «Dinas» oppførsel som respektfull eller respektløs, vil det kunne ha innvirkning på det fremtidige samarbeidet med «Dina» og i forlengelse - barnehagen. Maktens effekt påvirkes av relasjonen mellom utøverne (Engelstad, 2013, s. 53–55). Dette betyr at relasjonen mellom «Dina» og fedrene påvirker effekten av makten som både hun og fedrene utøver.

«Dina» kan oppleve fedrenes avstand som mangel på respekt, mens fedrene kan holde avstand fordi de ønsker å vise henne respekt. Misforståelser som dette kan være med å svekke relasjonen mellom dem, og i forlengelse kan det minske effekten av makten som de forsøker å utøve. En avklaring mellom «Dina» og fedrene om hvorfor de handler slik de gjør, kan styrke relasjonen og slik gjøre maktutøvelser mer effektive.

I «Dinas» andre eksempel, hvor hun beskriver en far som ønsker at datteren ikke skal leke med guttene, kan «Dinas» respons anses som en maktutøvelse. Faren kommer med en forespørsel som kan bygge på hans kulturelle verdier, men «Dina» opplever et krav som går mot hennes, barnehagens og rammeplanens verdier, og hennes egne «beliefs». Hun forteller at det var

umulig å møte faren på hans forespørsel, og dermed ble det valgt å fortsette å la jenta leke med guttene. Det var kanskje et valg «Dina» måtte ta, da rammeplanens føringer står sterkt i barnehagen, men det kan likevel anses som en maktutøvelse. Hennes valg vil i dette tilfelle ha innvirkning på farens videre handlinger. Faren må da ta et valg om han aksepterer «Dinas» avgjørelse, eller om han må ta andre grep for å få igjennom sin vilje. «Dinas» fortelling viser hvordan hun har brukt sin institusjonelle og kulturelle makt til å si «nei» til far, og dermed innskrenket hans mulighet til å påvirke barnehagehverdagen (Nordahl, 2015, s. 63–64). Samtidig er det kanskje ikke rom for å slippe til verdier som bryter i for stor grad med barnehagens verdier. Eriksen og Sajjad (2020, s. 49) konkluderer med at man må forstå motpartens kulturelle uttrykk før man bedømmer det. Først når man forstår det som før var fremmed, kan man mene noe, og eventuelt ta avstand fra det. Man må altså finne ut hvorfor foreldrene ber om eller krever det de gjør, og når man forstår hva som ligger bak, kan man ta avgjørelser basert på den kunnskapen. Da tar man avgjørelser basert på kunnskap og kan utøve makt på et informert grunnlag.

En alternativ måte å forstå «Dinas» opplevelse av faren som ikke ville at datteren skal leke med gutter, er at «Dina» oppfattet forespørselen som et krav, og at det kunne oppleves som en maktutøvelse mot barnehagen. I så tilfelle vil hennes respons kunne forstås som et forsøk på å posisjonere seg i forhold til barnets far og markere at hun har styringen på situasjonen. Derimot tilsier måten hun uttaler seg på, med ord som «kunne ikke», og «det var jo helt umulig», at hun hadde et ønske om å møte ham på det han ba om. Problemet for «Dina» var at ønsket hans stred mot kulturelle verdier hos «Dina» som hun satte høyt.

5.4. Oppsummering

Barnehagelærernes multikulturelle «beliefs» viser en nysgjerrighet til flerkulturelle foreldres liv og kultur. Denne nysgjerrigheten påvirker de valgene barnehagelærerne lar for å skape symmetri i foreldresamarbeidet. Samtidig kan denne nysgjerrigheten bidra til asymmetri i relasjonen til flerkulturelle foreldre, når barnehagelærerne ber om informasjon om familiens bakgrunn og kultur. Det er makt i å være den spørrende part, og det er en sårbarhet i det å være den part som forventes at skal dele det som kan oppleves som privat. Barnehagelærernes multikulturelle «beliefs» gjør at de forsøker å forstå flerkulturelle foreldres handlinger og væremåte ut ifra deres kulturelle forutsetninger. Ved å bli kjent med

familiens kulturelle bakgrunn, kan barnehagelærerne legge til rette for at familiens kultur blir anerkjent og respektert i barnehagen. Slik kan de forsøke å utjevne noe av den kulturelle maktubalansen som finnes i relasjonen, slik at det kan bli større grad av symmetri i samarbeidet.

Barnehagelærernes egalitære «beliefs» handler om finne likheter, og å skape likhet mellom dem selv, norske foreldre og flerkulturelle foreldre. En egalitær «belief» kan derfor handle om å skape symmetri i samarbeidet gjennom å behandle alle likt. En del av barnehagelærernes egalitære «belief» handler om å gi alle foreldre den samme informasjonen slik at vilkårene for deltakelse utjevnes. Ønsket om å skape like vilkår for deltakelse kan derimot skape asymmetri, når mye av samarbeidet med flerkulturelle foreldre handler om å gi informasjon, mens norske foreldre får bruke sin tid på dialog med de ansatte. Ønsket om å skape likhet kan slik bidra til mer symmetri i samarbeidet med norske foreldre, enn med flerkulturelle foreldre. Barnehagelærernes handlinger, i form av hvordan de kommuniserer med de ulike foreldregruppene, er derfor en makthandling som påvirker symmetrien i foreldresamarbeidet. I den egalitære «belief» ligger det både muligheter for å skape symmetri i det flerkulturelle foreldresamarbeidet, og risiko for å forsterke en asymmetrisk relasjon. Klarer man å jobbe for likhet uten å begrense foreldrenes mulighet for deltakelse, kan en egalitær «belief» bidra til et symmetrisk foreldresamarbeid.

Forskningsspørsmål 2 stiller spørsmålet «hvordan kan man forstå barnehagelærernes «beliefs» i lys av kultur og makt?». I dette kapitlet er det vist hvordan barnehagelæreres multikulturelle «belief» og barnehagelæreres egalitære «beliefs» påvirker hvordan de utøver sin institusjonelle og kulturelle makt. Begge former for «beliefs» gir mulighet for å skape symmetri eller asymmetri i et flerkulturelt foreldresamarbeid. Det krever derfor at barnehagelærere har en reflektert holdning til hvordan deres handlinger kan påvirke flerkulturelle foreldrenes muligheter for et symmetrisk samarbeid.

6. Hvordan forstå barnehagelæreres refleksjoner over møtet med familier fra ulike kulturer i et maktperspektiv?

Problemstillingen i denne oppgaven spør «Hvordan kan barnehagelæreres refleksjoner over møtet med familier fra ulike kulturer forstås i et maktperspektiv?». Barnehagelærernes refleksjoner har i analysen blitt vist å basere seg på deres «beliefs». Analysen tilsier at det er særlig to «beliefs» som kommer til uttrykk; egalitære «beliefs» og multikulturelle «beliefs». De valg barnehagelærerne tar i et flerkulturelt foreldresamarbeid preges av deres «beliefs», og har en innvirkning på hvordan de utøver sin institusjonelle og kulturelle makt. Hver handling barnehagelærerne gjør, og hvert valg de tar i det flerkulturelle foreldresamarbeidet er en makthandling. Hver makthandling kan bidra til å skape symmetri eller asymmetri i foreldresamarbeidet. Barnehagelærerne viser et ønske om å skape symmetri i det flerkulturelle foreldresamarbeidet, og utøver makt i form av å utføre handlinger som påvirker de flerkulturelle foreldrenes muligheter til å delta i samarbeidet. De handlingene barnehagelærerne velger, er en maktutøvelse som kan bidra til symmetri eller asymmetri i samarbeidet. Både en egalitær «belief» og en multikulturell «belief» har et ønske om symmetri som ligger til grunn, men utløser ulike handlingsmønstre for å oppnå denne symmetrien. Begge typer «beliefs» har også en risiko for å skape asymmetri i foreldresamarbeidet.

I innledningen blir Hampden- Turner og Trompenaars (2020, s. 27) sammenlikning mellom kultur og det å være en fisk i vann. På samme måte som fisken ikke merker vannet før den er ute av det, merker ikke menneskene kulturen før de flytter seg bort fra den. Barnehagelærernes refleksjoner viser at det mangler en bevissthet om den kulturelle makten de besitter, og hvordan den kan påvirke symmetrien i samarbeidet. Så lenge man arbeider i egen kultur, kan det være vanskelig å merke kulturens påvirkning på seg selv, og derfor også den makten man har gjennom den. Barnehagelærernes refleksjoner viser en interesse for å skape symmetri i samarbeidet, men gjenspeiler ikke en forståelse over at det at de har makt gjennom å være en del av majoritetskulturen, og slik kan bidra til mer asymmetri i foreldresamarbeidet. Deltakernes refleksjoner viser at de både har egalitære og multikulturelle «beliefs» som ligger til grunn for de valgene de tar for å skape et symmetrisk samarbeid, men mangelen på bevissthet rundt egen kulturell makt, kan bidra til å styrke asymmetrien i maktrelasjonen. Funnene i dette prosjektet viser at på tross av et ønske om

symmetri i det flerkulturelle foreldresamarbeidet, gjenspeiler barnehagelærernes refleksjoner at det er en usymmetrisk maktrelasjon mellom dem og de flerkulturelle foreldrene. Barnehagelæreren trenger å være bevisst sin kultur, sine «beliefs» og sin makt for å kunne ta valg som bidrar til å skape symmetri i det flerkulturelle foreldresamarbeidet.

7. Konklusjon

Oppgavens problemstilling stiller spørsmålet «Hvordan kan barnehagelæreres refleksjoner over møtet med familier fra ulike kulturer forstås i et maktperspektiv?». Oppgavens maktperspektiv baserer seg i stor grad på Foucaults forståelse av makt, i tillegg til å belyse den kulturelle makten som ligger i det å være en del av en majoritetskultur, og den institusjonelle makten som kan knyttes til rollen som barnehagelærer. Oppgavens kulturperspektiv baserer seg på forståelsen av kultur som den kollektive programmeringen av sinnet. Gjennom denne forståelsen av kultur kommer det frem at kultur er ulike måter å forstå verden rundt seg på.

I det flerkulturelle foreldresamarbeidet er barnehagelærerne nøkkelpersoner i arbeidet med å skape et symmetrisk samarbeid. Dette er fordi de er i en posisjon hvor de har mulighet til å utøve kulturell og institusjonell makt overfor foreldrene. Barnehagelærerne forsøker å skape symmetri i det som i utgangspunktet er en asymmetrisk relasjon. Barnehagelærernes forståelse av kultur – både egen kultur og foreldrenes kultur, kan ha innvirkning på hvordan de velger å utøve makt i relasjonen til flerkulturelle foreldre. Makt er til stede i alle relasjoner, og alle handlinger en barnehagelærer gjør i et foreldresamarbeid, er en makthandling. Barnehagelæreren kan bidra til å skape mer symmetri i samarbeidet, eller mer asymmetri. Barnehagelæreren «beliefs» vil påvirke de valg som tas, og de handlinger som gjøres i foreldresamarbeidet. Derfor vil barnehagelæreren «beliefs» påvirke hvordan de handler for å skape symmetri. Oppgaven utforsker barnehagelæreren «beliefs» for å få et innblikk i hva som ligger til grunn for de valg de tar når de forsøker å skape symmetri i det flerkulturelle foreldresamarbeidet.

Studien er begrenset til kun å omhandle barnehagelærernes perspektiv og er farget av den forståelsen de har ønsket å dele med dette prosjektet. Det er en begrenset mengde deltakere, og resultatene er ikke overførbare til å gjelde alle barnehagelærere i Rogaland, ei heller Norge.

Studien gir en begrenset innsikt i hvordan man kan forstå barnehagelæreres refleksjoner over flerkulturelt foreldresamarbeid, men den kan likevel være en nyttig inspirasjon til refleksjonen rundt kultur, makt og flerkulturelt foreldresamarbeid i barnehagene.

7.1. Implikasjoner og videre forskning

Resultatene av dette prosjektet viser at for å gjøre det flerkulturelle foreldresamarbeidet mer symmetrisk, vil det være viktig at barnehagelærerne er bevisst både på hvordan deres kultur påvirker de valg de tar, og på hvordan makt har innvirkning på relasjonen til foreldrene. En metode for å få mer kunnskap om barnehagelærernes forståelse av sin egen rolle i det flerkulturelle foreldresamarbeidet, kan være å gjennomføre en etnografisk studie hvor forskeren er i direkte kontakt med barnehagelærere på deres arbeidsplass. En kombinasjon mellom observasjon og intervju kunne åpnet for muligheten til å studere det barnehagelærerne gjør i et flerkulturelt foreldresamarbeid, for så å reflektere rundt det som er observert sammen med dem. Intervjuer av foreldrene om deres opplevelse av samarbeidet vil kunne åpne for en sammenlikning av barnehagelærerens perspektiv og foreldrenes perspektiv på samme hendelse. En slik studie ville dratt nytte av en kvalitativ tilnærming hvor det tas videoopptak av samarbeidet, og lydopptak av intervjuene. Det er imidlertid viktig at en slik studie er bevisst de etiske hensynene som må tas når en situasjon som kan være sårbar for en eller flere parter dokumenteres på et slikt vis.

8. Referanser

- Beach, D., & Lunneblad, J. (2011). Ethnographic investigations of issues of race in Scandinavian education research. *Ethnography and education*, 6(1), 29–43.
- Bergsland, M. D. (2021). Refleksivitet i empirisk kvalitativ forskning på symbolske maktrelasjoner. *Norsk pedagogisk tidskrift*, 105(1), 42–54.
- Berry, J. W. (1997). Immigration, acculturation, and adaptation. *Applied psychology*, 46(1), 5–34.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Brottveit, G. (2018). Om forskningsdesign. I G. Brottveit (Red.), *Vitenskapsteori og kvalitative forskningsmetoder* (s. 62–73). Gyldendal.
- Dahlberg, K. (2019). Den fenomenologiska livsvärlden. I S. Rosberg, H. Dahlberg, S. Ellingsen, & B. Martinsen (Red.), *Fenomenologi i praktiken: Fenomenologisk forskning i ett skandinaviskt perspektiv* (s. 27–51). Liber.
- Dalen, M. (2013). *Intervju som forskningsmetode: En kvalitativ tilnærming* (2. utg.). Universitetsforlaget.
- Den Nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora. (2021). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi* (5. utg.). De nasjonale forskningsetiske komiteene.
- Einarsdóttir, J., & Jónsdóttir, A. H. (2019). Parent-preschool partnership: Many levels of power. *Early years (London, England)*, 39(2), 175–189.
- Engelstad, F. (2013). *Hva er makt?* Universitetsforlaget.
- Eriksen, T. H., & Sajjad, T. A. (2020). *Kulturforskjeller i praksis: Perspektiver på det flerkulturelle Norge* (7. utg.). Gyldendal.

- Fandrem, H. (2011). *Mangfold og mestring i barnehage og skole migrasjon som risikofaktor og ressurs*. Cappelen Damm Akademisk.
- Foucault, M. (1980). *Power/knowledge: Selected interviews and other writings, 1972-1977* (C. Gordon, Red.; C. Gordon, L. Marshall, J. Mepham, & K. Soper, Overs.; 1. utg.). Pantheon Books.
- Foucault, M. (1982). The subject and power. *Critical Inquiry*, 8(4), 777–795.
- Foucault, M. (2020a). *Power* (J. D. Faubion, Red.; R. J. Hurley, Overs.). Penguin Books.
- Foucault, M. (2020b). *Seksualitetens historie 1. Viljen til viten* (E. Schaanning, Overs.). Pax forlag a/s.
- Gilje, N., & Grimen, H. (2001). *Samfunnsvitenskapenes forutsetninger: Innføring i samfunnsvitenskapenes vitenskapsfilosofi*. Universitetsforlaget.
- Giæver, K. (2020). Tilgang til fellesskap i den flerkulturelle barnehagen. *BARN - Forskning om barn og barndom i Norden*, 38(2), 43–55.
- Glaser, V. (2023). *Foreldresamarbeid—Barnehagen i et mangfoldig samfunn* (3. utg.). Universitetsforlaget.
- Gullestad, M. (2002). *Det norske sett med nye øyne* (1. utg.). Universitetsforlaget.
- Hachfeld, A., Hahn, Schroeder, S., Anders, Y., & Stanat, P. (2011). Assessing teachers' multicultural and egalitarian beliefs: The teacher cultural beliefs scale. *Teaching and teacher education*, 27(6), 986–996.
- Hammer, S. (2017). *Foucault og den norske barnehagen: Introduksjon til Michel Foucaults analytiske univers*. Fagbokforlaget.
- Hampden-Turner, C., & Trompenaars, A. (2020). *Riding the Waves of Culture: Understanding Diversity in Global Business* (4. utg.). Nicholas Brealey Publishing.

- Hauge, A.-M. (2013). Likeverdig samarbeid. I S. Aamodt & A.-M. Hauge (Red.), *Snakk med oss: Samarbeid mellom foreldre, barnehage og skole i et flerkulturelt perspektiv* (s. 4–9). Gyldendal Akademisk.
- Hauge, A.-M. (2014). *Den felleskulturelle skolen* (3. utg.). Universitetsforlaget.
- Hofstede, G. (2011). Dimensionalizing cultures: The Hofstede model in context. *Online*, 2(1), 1–26.
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen*. Udir.
<https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (T. M. Anderssen & J. Rygge, Overs.; 3. utg.). Gyldendal akademisk.
- Lund, A. B. (2018). En studie av læreres forståelse av mangfoldsbegrepet. *Nordisk tidsskrift for pedagogikk og kritikk*, 4, 87–102. <https://doi.org/10.23865/ntpk.v4.608>
- Lund, H. H. (2022). Vi må gjøre som nordmenn, gå på tur og sånn, integrere oss»: Flyktningforeldres erfaringer med barnehagen. *Nordisk barnehageforskning*, 19(3), 192–214.
- Milner, H. R. (2007). Race, Culture, and Researcher Positionality: Working through Dangers Seen, Unseen, and Unforeseen. *Educational researcher*, 36(7), 388–400.
- Nordahl, T. (2015). *Hjem og skole—Hvordan etablere et samarbeid til elevenes beste?* (2. utg.). Universitetsforlaget.
- Pajares, M. F. (1992). Teachers' Beliefs and Educational Research: Cleaning up a Messy Construct. *Review of educational research*, 62(3), 307–332.
- Palludan, C. (2010). *Børnehaven gør en forskel*. Danmarks Pædagogiske Universitets Forlag.

- Postholm, M. B., & Jacobsen, D. I. (2018). *Forskningsmetode for masterstudenter i lærerutdanningen*. Cappelen Damm akademisk.
- Reyes, V. (2020). Ethnographic toolkit: Strategic positionality and researchers' visible and invisible tools in field research. *Ethnography*, 21(2), 220–240.
- Skott, J. (2015). The promises, problems, and prospects of research on teachers' beliefs. I H. Fives & M. G. Gill (Red.), *International handbook of research on teachers' beliefs* (s. 13–30). Routledge.
- Stugu, O. S. (2018). *Norsk historie etter 1905: Veggen mot velstandslandet* (2. utg.). Samlaget.
- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse* (5. utg.). Fagbokforlaget.
- Wolf, K. D. (2019). Samarbeid i barnehagen—«Like barn leker best»? *Norsk pedagogisk tidsskrift*, 2–03, 172–183.
- Aamodt, S. (2013). Likeverdige dialog og medbestemmelse – en forutsetning for samarbeid. I S. Aamodt & A.-M. Hauge (Red.), *Snakk med oss: Samarbeid mellom foreldre, barnehage og skole i et flerkulturelt perspektiv* (s. 20–26). Gyldendal Akademisk

Vedlegg 1: Sitater

Del A
Tema: Foreldresamarbeid
Oppstart

Deltaker	Sitat
Anne	før de begynner i barnehagen så har vi et noe som heter oppstartsamtale som vi inviterer de til å komme og snakke og hvis vi ser de får og en sånn bli kjent kveld der de kan komme på å bli kjent og da gjerne andre nye som skal begynne så de får liksom se området barnehagen med ungene og etterpå så er det jo snakke med de da på den oppstartsamtalen og spørre forskjellige spørsmål og nå har vi utarbeidet sånn at der er litt mer den er mer konkret altså sånn det står litt mer info for vi merket at vi mangler liksom litt
	Da må vi gestikulere eller gjerne vise med bilder eller altså hvis du er litt usikker bruk av tolk hvis det er behov for det da men de fleste kan litt enten de kan engelsk eller det går litt på
Beate	Jeg tenker relasjonsarbeidet er viktig veldig viktig i starten både det med at selvfølgelig relasjoner til barn det er jo en selvfølge men og til foreldrene at vi er imøtekommende og at vi møter vi bruker litt ekstra tid i de møtene og er det i garderobesituasjoner så er det viktig at vi trekker litt vekk og får gå i møte de istedenfor at det på en måte skal bli en sånn kao altså ikke kaosituasjon men at det kan bli en travel situasjon der vi på en måte skal gi litt beskjeder og sånn at det da er viktig at det er vårt ansvar at vi legger til rette for de møtene blir gode at vi da trekker oss vekk og snakker med de et annet sted sånn at de får tid til å forstå det som jeg sier men og at jeg og skal at de skal få på en måte fortelle og få føle at de er en del av det og at vi og skal ta til oss det som de forteller ifra hjemmet
	Men når det er sagt så er det ikke foreldrene sitt ansvar jeg tenker at det er jo her vi må være på og om de ikke er imøtekommende i de første møtene så må vi jobbe ekstra for at de skal bli det hva kan vi gjøre og vi må tenke litt annerledes OK dette fungerer ikke hva kan vi gjøre for at vi bedre møter de i disse situasjonene
	Jeg har opplevd at etter å ha brukt tolk spesielt så har det kommet en type spørsmål som han spiser ikke eller vi vi klarer ikke få han til å slutte med bleie eller ja da kommer det da kommer det mer spørsmål og så kommer vi litt jeg kommer på et litt mer likeverdig nivå da
Cecilie	Vi i barnehage er altfor dårlige bruke tolk for eksempel enten om det blir hverdagsnorsk eller bitte litt engelsk eller at vi bare kommuniserer med en forelder så jeg tenker det å bruke tolk
	Jeg har opplevd at etter å ha brukt tolk spesielt så har det kommet en type spørsmål som han spiser ikke eller vi vi klarer ikke få han til å slutte med bleie eller ja da kommer det da kommer det mer spørsmål og så kommer vi litt jeg kommer på et litt mer likeverdig nivå da

Dina	og vi har jo denne oppstartssamtalen med egne skjemaer som tilpasset flerkulturelle familier så det er jo prøve å spørre hva er viktig for dere og da er jo de skjemaene veldig greie
Emilie	det er jo vise forståelse og åpenhet og jeg tenker der var kanskje særlig oppstartssamtalen viktig at de hun fikk fortelle at ja at hun jeg
	men det være mye lettere å ha oppstartssamtale og at på en måte fulgt ja kunne de snakke litt jeg følte at de snakke litt mer fritt og det er jo det å gi litt sånn frie rammer om hva man skal snakke om oppstartssamtalen at det hvis jeg har noen spørsmål og sånn, men ja at de kan snakke litt fritt og ja at man viser litt interesse og for bakgrunnen og ja
Frida	Nei, det er dere veldig lite språk, så må vi bruke tolk bruke tolk i foreldresamtalene er ofte telefontolk eller og det er vanskelige samtaler så - vi har jo også benyttet her som vi gjerne har polsk så har vi polske ansatte som vi bruker de litt som å være med hvis det er veldig viktig at det blir forstått riktig vi må jo gjerne ha ty til engelsk hvis det er det de foretrekker

Kommunikasjon

Deltaker	Sitat
Anne	Jeg tror det vær nysgjerrig og ikke bare liksom stille spørsmål og så det de sier det er bare sant altså du må jo du må jo vise virkelig at du er interessert at jeg bryr meg
Cecilie	Det jeg vil si hvis vi skal sammenligne det er det at jeg [utydelig tale] flere og oftere råd til norskspråklige bare fordi at det er enklere jeg har nok sannsynligvis bedre relasjon til de fordi det er lettere å snakke norsk og har sikkert samme erfaring med oppvekst og barn i barnehage og så jeg tror nok at de vil få oftere råd og at det i og med at vi har en tettere relasjon vil være lettere å gi råd og og det motsatte er jo at de spør om råd ofte i forhold til sånn legging eller hva gjør de med det eller ofte hva gjør vi med den bleia og eller sånn jeg opplever nok at flerspråklige sjeldnere ta kontakt og søker om råd hvis jeg skal sammenligne
Dina	Det gjorde jo det, og det handler nok litt om at jeg snakker veldig fort og så glemmer jeg å snakke seinere jeg er ikke så veldig glad i å på en måte [snakker sent og tydelig] hva ønsker du av meg sant hvis jeg må begynne å snakke sånn så føler jeg at jeg ikke respekterer de men så der havner men det er jo nok jeg som tenker det det er jo ikke dem så som noen ganger så så jeg har jo så jeg har på eller prøvd å si at jeg jeg vet jeg snakker fort noen ganger og jeg har brukt utenlandske kollegaer som eksempel sant at hun kollegaen min og sier det men da merker jeg at moren på en måte sånn nå nå snakker du for fort at vi på en måte så ja, det tar jo tid man bygger det jo opp litt og litt men hun sier jo jeg tror det nesten hver eneste uke hun sier til meg nå snakker du for fort igjen og da da blir det jo og lettere for meg å på en måte gå inn i den beklager jeg skal snakke saktere og så kan vi le sammen av det for det blir jo men da er vi på en måte enige om det da er vi enige om at jeg skal gjøre det det er jo ikke for å jeg liker ikke noen ganger

	når jeg snakker sånn så føler jeg at jeg snakker til de akkurat som de er idioter
Emilie	Jeg føler noen ganger at min rolle er en annen i forhold til de familiene enn de norske for de norske familiene vet allerede ganske mye om hvordan samfunnet fungerer mens de familiene med annen bakgrunn der føler jeg at min rolle blir litt mer litt mer basic at jeg bare prøver å formidle litt sånn generelle ting ja og at det kanskje blir og litt mer av en rådgiver noen ganger så noen ganger blir jeg litt sånn bevisst over at det er litt jeg snakker jo forskjellig med når de henter og det er norsk familie og en ikke-norsk familie i gangen at jeg snakker forskjellig med de med de norske ok, det vet jeg OK her kan liksom skjemte på en denne norske måten liksom ha sånn small talk som jeg vet hvordan funker mens med de andre er det liksom litt mer sånn OK hvordan at det er litt ja at det jeg møter de jo annerledes kjenner jeg
Frida	Jeg tenker at det er viktig å være åpen og nysgjerrig og ha respekt for at vi er forskjellige ja det tenker jeg er veldig viktig og at aksept for at vi er forskjellige at det skal ikke nødvendigvis alltid være sånn og sånt vis og at med kommunikasjon og grunnleggende interesse så går det meste veldig greit

Del B
Tema: Kollegasamarbeid

Deltaker	Sitat
Anne	Nei jeg tror heller at det er det altså liksom det automatisk meg kan de altså meg gir de beskjeden til men de kan gå forbi to til og så de kunne ha sagt det i starten av rommet liksom de har ikke trengt å passere bare for å gi meg beskjed at jeg kan han få sove at to og en halv time der altså det sånn
Beate	men jeg tenker nok mest det er barnehage og måten de driver sin ledelse på og ned til de ansatte får de alle med har de drevet barnehagebasert læring for alle eller driver de litt på toppen der som de andre ikke får helt informasjon om og er ledelsen og bevisste på dette her med hvor viktig det er at alle ansatte er i utvikling at alle det tenker jeg og er interessant
Cecilie	Jeg vil beskrive det som en veldig god kultur blant pedagogiske ledere veldig godt klima for å drøfte teori og praksis og lett å spørre hvordan gjør du det og ja deling åpenhet delingskultur vil jeg beskrive det som der og så vil jeg si at det kommer an på hvilken avdeling du er på i forhold til
Emilie	for det har vært det har vært i forandring siden jeg begynte etter pandemien så var det i begynnelsen så var det veldig lukket for da var det sånn du skal ikke ha samarbeid du man skal holde seg for seg men tydeligvis har de hatt veldig mye samarbeid før pandemien så akkurat nå prøver vi å bygge opp det igjen og samarbeide tvers over avdelingsgrensene og det det er litt ja det er litt utfordrende når du føler at du og først må finne ut hvem er de andre og hvordan vil de jobbe og det er særlig min avdeling og den andre storbarnsavdelingen

	jeg er ikke den som oftest er det vi som hjelper de andre men jeg kan spørre om råd men det er litt sånn noen føler jeg er vil kanskje at man skal vite det selv altså at man ja det har ikke vært så mye råd kanskje og hjelp i starten fra andre jeg føler man ja i begynnelsen følte jeg ikke at kulturen var så veldig åpen og at jeg kunne forvente meg så mye både konstruktiv og ikke konstruktivt eller altså veiledning fra andre og det er jo ikke de sin jobb heller men men ja kulturen følte litt lukket i begynnelsen at det er liksom ikke helt var så lett å få
Frida	jeg tenker sånn når du jobber i team så er det veldig viktig å ha en klare forventninger til det at vi snakker høyt om det bruker avdelingsmøter til ting som gjerne er vanskelig eller kan misforstås eller til episoder som ble opplevd eller at vi snakker høyt om det og så har vi jo og en klar kjøreregel på at alle skal behandles med respekt både barn og voksne at vi skal ha [kjedespesifikt begrep] som vi jobber med den skal vi ha med oss i alle møter og da tenker jeg at det er ikke alltid de ligger lett men at vi kommer langt med å snakke høyt om ting men det vil alltid være forskjeller

Del C
Tema: Kultur
Barnehagelæreres rolle i møtet med andre kulturer

Deltaker	Sitat
Anne	Jeg tenker det å lytte det å høre på deres bekymringer og hvor de kommer fra hva slags forventning de har og det å og avklare hvordan det er å være i norske barnehager fordi det er gjerne kommer fra kulturer der de ikke er ute når det er regn eller sånt dette med å ha riktige klær hvordan gjør vi det i forhold til sånt med mange barn og hvordan blir det fulgt opp snakke litt med dem om det liksom hvis en har mulighet til det da og det å møte de og har de bekymringer så ta liksom imot det da
Beate	Jeg opplevde nok at det var litt fordommer og at jeg på en måte ikke det at jeg på en måte tenkte at jeg på en del av de fordommene men at det var det skapte en avstand da så jeg måtte bruke litt tid på en måte ikke akkurat reversere de tankene mine men og kanskje dette her er med å se det litt fra alle mulige perspektiver har nok vært min læringsreise da i møte med de i forskjell til sånn som det var når jeg var helt i starten på studiet så det har vært spennende og så kommer du jo så tett på familier og barn sant så det er jo ja du må virkelig snu om og dette her med å bli kjent og ønsket om å bli kjent med andre kulturer det tenker jeg er kjempeviktig
	Da var det nok litt mer avstand i forhold til de minoritetsspråklige altså flerspråklige fordi at jeg hadde ikke så mye kjennskap til det på [oppvekstplass] var det så å si ingen på altså i min barndom eller i min ungdomstid og egentlig ikke når jeg var ungdom heller jo hadde et par i min klasse som jeg egentlig fikk et ganske tett bånd til da men utenom det så hadde jeg nesten jeg hadde ikke noe kjennskap til noen

Cecilie	Ganske tidlig om veldig positive opplevelser med andre kulturer og bare bli tatt imot på en sånn god måte da så norsk oppvekst men noen innslag av andre kulturer som jeg hadde veldig godt av tenker jeg
Dina	jeg føler jo at jeg faktisk har jeg er jo oppvokst i et flerkulturelt samfunn
	jeg hadde jo en far som ble veldig irritert på meg når jeg ville liksom dra deres kultur inn for det han ville jo at ungene skulle være mest mulig norske og da der føler jeg ikke at jeg fikk det helt til selv om det var godt ment så ja, han var det var jo en far fra [verdensdel] og det jeg skulle jo gjerne sagt at det gikk seg til etter hvert for det tror jeg nok det hadde gjort men nei de den familien var ikke så lenge i barnehagen men de var nå må jeg tenke jeg husker ikke helt hva land kanskje det var [land] men han når vi hadde den oppstartssamtalen så var jeg jo litt der at vi synes jo og så var det jo i forbindelse med fn dagen som kom om at vi liksom prøvde å forklare litt og det er kanskje ja og det ble litt sånn at han nei det ønsket han ikke han så ikke vits med å snakke så mye om det og ja og da følte jeg jo jeg følte meg jo misforstått for det var jo på en måte godt ment men da måtte jeg jo liksom bremse littegrann og jeg er sikker på at vi hadde klart å funnet ut av det etter hvert
Emilie	fordi jeg vet hvordan det er å være i en annen kultur enn den jeg har selv og at jeg på en måte føler at det gjør det lettere for meg å samarbeide med de foreldrene fordi jeg føler at jeg kanskje skjønner litt mer hvordan de føler seg mens de andre ansatte noen ganger kanskje er litt mer strenge med de og bare det skal være sånn og sånn og sånn her er det sånn mens jeg prøver å ha litt mer forståelse for ja men jeg skjønner jo at dere ikke skjønner dette for det er jo veldig annerledes enn hva dere kanskje er vant til eller hva man forventer seg hos dere ja og så kanskje og det at jeg har at jeg er vant til en annen type kultur i barneoppdragelse
	Ja jeg ser forskjell så vet jeg jo aldri om det er en generasjons et generasjonsspørsmål eller om det er kulturelt om det liksom sin [utydelig] oppdrag om det har forandret seg så mye at det har blitt sånn eller om det er fordi jeg ble oppdratt i [europeisk land] og de i Norge men jeg tenker jo man tenker jo sånn at sånn var det ikke når jeg var liten da hadde vi tydelige grenser men vi fikk og leke mye ute etter ja skole og barnehage
	de andre er kanskje litt mer bestemt på hvordan ting skal være og at og vet hvordan ting skal være i ja her i barnehagen at mange av de har jobbet mange år i barnehagen og har en tydelig idé om det er sånn det skal være
Frida	Nei jeg er jeg er vel en typisk norsk altså jeg bor på [stedsnavn] kommer fra [navn på by] har en samboer og to små unger og driver og går i fjellet går på turer og feirer jul og har disse her standard jeg vet ikke helt hva du er ute etter men disse litt sånn standard verdiene

Møtet mellom kulturer

Deltaker	Sitat
Anne	Nei de ble vel nikke og ja ja ja og så er det spørs jo om de på en måte har forstått hva jeg har sagt

Beate	Jeg tenker det er en sårbarhet her tenker jeg i forhold til den ydmykheten at det er en sårbarhet på at de er takknemlige for at de får gå i en norsk barnehage og at de det opplever for meg som om at de på en måte nå har de vært så heldige og gjerne noen har kommet til Norge de har vært heldige de har fått en mulighet har fått en sjanse og så har de kommet til en norsk barnehage de kjempet de har trukket vinnerloddet og da skal vi på en måte bare være veldig sårbare om at altså ikke sårbare men men da skal vi bare være veldig takknemlige for det og da skal ikke vi stille noe mer krav til det
Cecilie	At de kan gi beskjed om sånne småting da har og hatt erfaring med at noen sier ja hvor jeg forteller hva karneval er viser karnevalsutstyr tenker dette her har jeg klart formidle på en god måte har ikke peiling kommer dagen etterpå i helt vanlige klær og er kjempeoverrasket over at det er karneval
	jeg tror det er denne her at vi stiller ikke spørsmål vi sier ja fordi vi skal ikke stille spørsmål til de som er en slags autoritetsperson eller har et eller annet sånn hermetegn ekspertrolle i barnehagen
Dina	men jeg synes at når språket er vanskelig når jeg ikke helt vet om de har forstått og mange bare sier ja og så ser jeg at de ikke har forstått likevel det er jo ja, når det er når det der verbalspråket er veldig dårlig det synes jeg er vanskelig for det da blir det enda vanskelig å komme over den der kulturelle kneiken og det å skape trygghet
	De vil jo ingen som vil føle seg dum å tape ansikt men jeg har i hvert fall lært at i mange kulturer så er det jo i hvert fall i mange asiatiske kulturer så sier de ja for man skal si ja og smile og for det det er jo en ting at man personlig ikke vil tape ansikt så det synes jeg er veldig greit å vite at og så er det likevel veldig vanskelig å forklare når noen kommer fra en kultur der de skal smile og si ja så er det veldig vanskelig å forklare at jeg vil at du skal si hva du tenker for det er jo vår kultur
	Jeg hadde og en far som syntes at jenta hans lekte for mye med guttene og det og var liksom litt sånn at jeg visste ikke helt det går jo helt på tvers av våre verdier liksom så det det er kjente jeg at jeg kunne ikke jeg kunne jo ikke for jeg kunne ikke møte ham på det det var jo helt umulig
	jeg har jo hatt muslimske menn som jeg merker ikke vil stå for nær meg og da kjenner jeg at det krasjer litt, jeg gjør jo det men jeg tenker at ok greit jeg trenger ikke egentlig å bruke så mye tid på det er bare sånn det er men jeg det blir unaturlig for meg på en måte
Frida	Hvis jeg tør å si med stort overvekt at det har vært positivt fordi at vi er nysgjerrige på hverandre og sine ting og mange har så jeg har jobbet med har jo bodd i Norge i mange år mens noen er nye og der vil det jo alltid være forskjeller det gjerne ting som de møter i barnehagen er ikke vant med å gjøre selv men som med litt kommunikasjon og sånn så er altså det er på en måte ting som vi tar som en selvfølge er ikke en selvfølge for andre
	Det er jo ikke noen hemmelighet at språk der og det er jo ofte det men og at verdisynet er såpass forskjellig på enkelte områder at det kan være vanskelig å tilpasse seg ikke fordi at noen mener at det skal være vanskelig men for det er bare er grunnleggende i oss at at det kan bli vanskelig det er vanskelig å forstå hvorfor vi gjør ting som vi gjør i barnehagen og de har

	<p>gjerne noen har gjerne en annen måte å tenke på oppdragelse og regler og rutiner og grenser som de møter i barnehagen som blir voldsom kulturforskjell da kan det bli litt utfordrende noen ganger er vanskelig å løse andre ganger klarer vi å løse det</p>
--	---

Del D
Tillit

Deltaker	Sitat
Anne	<p>Da måtte jeg da de bare nei nei nei det var ikke det de ser ikke noe problem og da måtte jeg jo liksom OK da må vi inn og bevise så jeg liksom tok hadde tatt kartlegging på barnet hadde skrevet hvor mange ord barnet kunne i oktober i november i desember og januar hadde vi nytt møte og så viser jeg hvor lite ord barnet bruker i løpet av en hverdag for å kommunisere og hva andre ting han bruker for å komme seg fram og at det er mest gråt og [lyd] og i januar da ja det er greit det kan det så en må liksom da må en enda mer konkret vise at dette ikke bare er syensing dette er faktisk min erfar altså min kompetanse er jeg ser barnet ditt</p>
Beate	<p>Å bygge gode relasjoner fra starten av og tid ha tid til de og så tenker jeg og dette her med at jeg at jeg etterhvert da er deres representant tale deres sak at jeg tar det videre og veileder de og prøver å trygge de på at de har en viktig stemme her som må ut og fram og dette her er med at jeg imøtekommer de både med levering men og ved henting</p>
	<p>noen opplever at de ikke gjør en god nok jobb noen har gjerne med seg at i Norge så så hvis du ikke gjør sånn og sånn så er det noe som heter barnevern så kommer til å ta ungene mine sant og en redsel med seg inn der og da vil de ikke heller stille krav sant</p>
Cecilie	<p>Det blir mer sånn hva følelse du sitter med etterpå og jeg tenker tilbakemelding på at samarbeidet fungerte godt det at du blir oppsøkt flere ganger for å få flere råd for eksempel eller at de plutselig står lengre i garderoben og snakker eller at de plutselig forteller at farfar kommer neste uke fordi da vi snakket om at dere har de noe å glede seg til og vi vet hva som skjer ja litt sånn litt sånne ting sånne små ting som det tenker jeg vil si noe om det foreldresamarbeidet fungerer fint</p>
Dina	<p>For meg så er det viktig at de føler seg respektert sant jeg klarer jo aldri å favne alt og men det der å ha en sånn gjensidig respekt da og med det så er det jo det at de at hvis jeg klarer å gi de en følelse av at jeg vil de vel</p>
	<p>Men det er jo viktig for meg at de føler at de at de at de føler at jeg respekterer de sant at det er jo en sånn det kan bety så mye forskjellig for forskjellige personer enten du er norsk eller har flerkulturell bakgrunn</p>
	<p>Så men men når på en måte stiller det spørsmålet hva er viktig for dere er det noe som er viktig i forhold til deres kultur religion</p>
Emilie	<p>jeg føler at de reagerer veldig positivt at de da vender seg kanskje litt mer til meg fordi de vet at de vil ikke at jeg føler at jeg vet at de skjønner at jeg forstår at det er litt mer åpenhet der kanskje</p>

	Og så er de kanskje også redde for å gjøre ting feil fordi hvis de gjør noe feil så sender vi barnevernet etter de det er sånn så at de er litt reservert i å fortelle ting om seg selv og hvordan de gjør ting men jeg føler at det å vise åpenhet at det gjør det lettere for de og bare være ærlig
Frida	Men jeg føler at jeg har opplevd trygghet og tillit fra foreldrene at de henvender seg til meg
	Og det er spesielt overfor grenser litt med samarbeid de har ikke helt tiltro på at vi har den kunnskapen at vi passer jo bare ungene har jeg opplevd litt vi passer altså de har ikke tiltro til utdanningen vår at vi passer på en måte ungene og at det er vanskelig å på en måte å ha respekt for at vi kan litt om det
	på en måte tror at alt dreier seg om barnevern og det er veldig vanskelig og veldig vondt for det er jo ikke det der de nesten ikke tør å komme med informasjon til oss for de tror at vi informerer barnevernet fordi de har hørt fra familier eller media at sånn er det og så blir de skremt

Del E
Barrierer for samarbeid
Fordommer

Deltaker	Sitat
Beate	Jeg hadde ikke noe kjennskap til noen så jeg jeg opplevde nok at det var litt fordommer og at jeg på en måte ikke det at jeg på en måte tenkte at jeg på en del av de fordommene men at det var det skapte en avstand da så jeg måtte bruke litt tid på en måte ikke akkurat reversere de tankene mine men og kanskje dette her er med å se det litt fra alle mulige perspektiver har nok vært min læringsreise da i møte med de i forskjell til sånn som det var når jeg var helt i starten på studiet
	Og så selvfølgelig holdninger og verdi verdisynet du har på andre mennesker og hvor du selv er i dette med holdninger og at du og er bevisst din egen rolle her at du skal alltid prøve å tenke det beste om andre i motsetning til å tenke at det skal skapes en avstand nå at du på en måte får fordommene frem da
	Det handler nok litt om personale som på en måte har hatt en avstand til det har vært en del at du blir på en måte litt preget av andre sine utsagn at det på en måte er med å skape en avstand de sier nå har de ikke klær igjen
	det er jo åpenhet for det men samtidig så tror jeg nok ikke det er noe vi har fokus på å snakke så mye om for jeg tenker jo mer fordommer vi snakker om mer skapes men jeg tenker det er viktig at det er oppe og i tema og at det på en måte kan være en del av det som handler om utviklingsarbeid hos oss for eksempel litt andre ting og som vi jobber med så er det jo viktig at vi sier det sånn som det er og at hva fordommer kan være at vi gjerne skriver det opp, hva fordommer vi kan ha men at vi da må tenke bevisst hva vi kan gjøre for å bli en bedre versjon av oss selv at det er fokus at det er det vi har fokus på

Cecilie	Ja altså jeg har opplevd vet ikke om det er fordommer men jeg husker vi hadde en ansatt som sa at det var så kjekt å ha mange fra Asia for de holdt alltid ungene hjemme når det regnet for de likte ikke at ungene var ute true story ja så det har blitt sagt og litt sånn merke den der holdningen med litt sånn hoderisting og oppgitthet og foreldre som sender med for eksempel pomes frites i matpakken så er det jo det å ikke være med på ja det er jo håpløst at de sender vi den pomes friten istedenfor å tenke her er det foreldre som er kanskje redd for at barnet ikke får i seg nok mat i barnehagen og tenker på hun som sitter med den stakkars tørre skiven også da send et bilde av at hun koser seg med den skiven kan jo faktisk være et lite tiltak men ja er litt sånn oppgitthet litt sånn hoderisting
	Da husker jeg at det er litt med denne hoderistingen at åh nå kommer dit liksom og tror at de kan bare bestemme og bestille da mens jeg tenker hvis du kommer fra et land hvor du ikke hvis du ikke kan drikke det vannet så er jo det ganske
Dina	Og så ikke minst det at du må snakke med folk det er så utrolig lett å på en måte Google på nettet så tror du at du vet noe om en kultur og så jeg har jo blitt ledd av sant at du tenker at det er sånn og sånn
	men det er hvertfall sånn at man har man har sykt mye fordommer det tror jeg jeg har lært liksom ikke bare mot kultur men man lager seg jo noen forestillinger som er ja og det kommer man jo alltid til å gjøre det er jo det er faktisk sånn det er men.

Usikkerhet

Deltaker	Sitat
Beate	Det tenker jeg handler igjen om dette her med den der kritiske sansen vi har ikke lov å mene noe det er ikke vår stemme er ikke viktig inn her for vi er så heldige som har fått dette tilbudet eller språkbarriere eller at det ikke har vært denne disse gode møtene i fra starten av at de ikke er trygge nok på egentlig å ta det med personalet og de som jobber i barnehage fordi at de er så usikre på deres egen rolle de har ikke nok kjennskap til det
Cecilie	Vet ikke hvordan vi kunne vi kunne garantert håndtert det bedre jeg tror at google hvor vondt er det jeg kunne burde sikkert ringte helsestasjonen eller gjort noe annet men hadde at ingen av oss hadde vært i den situasjonen før
Dina	Og det og var liksom litt sånn at jeg visste ikke helt det går jo helt på tvers av våre verdier liksom så det, det er kjente jeg at jeg kunne ikke jeg kunne jo ikke for jeg kunne ikke møte ham på det det var jo helt umulig
Emilie	Jeg tror de kan være litt redde noen ganger i forhold til hva vi forventer i barnehagen det ser det liksom som skole så de sender barna fordi de de som barnet er alltid i barnehagen de de føler at det er feil hvis de har barna hjemme [...] ja at for eksempel når de skal melde ferie i vinterferien nå for eksempel så er det en mor som sier ja er det nesten unnskyldende sier hun

	ja men bare mitt skal ha fri og jeg bare ja og det er helt fint det liksom opp til dere det hvis dere vil ta fri så går det fint
--	--

Vedlegg 2: Intervjuguide

Kristine Byre

Våren 2022

Tema: Flerkulturelt foreldresamarbeid

Start med å gi informasjon:	<ol style="list-style-type: none">1. Hensikten med intervjuet2. Pass på at samtykkeerklæring er signert3. Hva er jeg interessert i å vite noe om?
Åpningsspørsmål:	<ol style="list-style-type: none">4. Kan du fortelle litt om deg og din erfaring fra arbeid i barnehage?5. Kan du si noe om din erfaringsbakgrunn når det kommer til arbeid med familier fra ulike kulturer?6. Kan du beskrive barnehagen du jobber i?7. Hvordan vil du beskrive kulturen i barnehagen du jobber i?
Egen opplevelse av kultur	<ol style="list-style-type: none">8. Kan du fortelle om din kulturelle bakgrunn?9. Har du opplevd at din kulturelle bakgrunn påvirker samarbeid med foreldre som kommer fra en annen kultur enn deg?10. I så tilfelle, kan du utdype?11. Hva tenker du er viktig når du samarbeider med familier med en annen kulturell bakgrunn enn din?
Erfaringer med flerkulturelt foreldresamarbeid	<ol style="list-style-type: none">12. Hva tenker du er viktig når du samarbeider med familier med en annen kulturell bakgrunn enn din?13. Har du opplevd samarbeid med minoritetskulturelle foresatte hvor du synes samarbeidet har fungert godt?14. Hva tenker du er grunnen til at dette samarbeidet fungerte?15. Har du opplevd samarbeid med minoritetskulturelle foresatte hvor du synes samarbeidet har vært utfordrende?16. Hva tenker du er grunnen til at det ble utfordringer i samarbeidet?
Egen rolle i møtet med andre kulturer	<ol style="list-style-type: none">17. Har du opplevd at din kulturelle bakgrunn påvirker samarbeid med foreldre som kommer fra en annen kultur enn deg?18. I så tilfelle, kan du utdype?

	<p>19. Hvordan opplever du din rolle i møtet med foreldre med en annen kulturell bakgrunn enn din?</p> <p>20. Hva tenker du minoritetskulturelle foreldrene ønsker av deg?</p> <p>21. Jeg lurer på hvilke tilbakemeldinger minoritetskulturelle foreldre har gitt deg om hvordan de opplever samarbeidet. Kan du si noe om dette?</p> <p>22. Jeg vil gjerne vite hvordan du opplever at foreldre med en annen kulturell bakgrunn enn din, responderer på de råd og den veiledning du gir. Kan du fortelle noe om dette?</p> <p>23. Er det noe mer du ønsker å fortelle om det vi har snakket om i dag?</p>
--	--

Vurdering av behandling av personopplysninger

13.01.2023

Referansenummer

102022

Vurderingstype

Standard

Dato

13.01.2023

Prosjektittel

«Barnehagens møte med familier fra andre kulturer»

Behandlingsansvarlig institusjon

Universitetet i Stavanger / Fakultet for utdanningsvitenskap og humaniora / Institutt for grunnskolelærerutdanning, idrett og spesialpedagogikk

Prosjektansvarlig

Hans Erik Bugge

Student

Kristine

Prosjektperiode

02.01.2023 - 30.06.2023

Kategorier personopplysninger

- Alminnelige

Lovlig grunnlag

- Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 30.06.2023.

Kommentar

OM VURDERINGEN Sikt har en avtale med institusjonen du forsker eller studerer ved. Denne avtalen innebærer at vi skal gi deg råd slik at behandlingen av personopplysninger i prosjektet ditt er lovlig etter personvernregelverket. TAUSHETSPLIKT Deltagerne i prosjektet har taushetsplikt. Intervjuene må gjennomføres uten at det fremkommer opplysninger som kan identifisere barn/foreldre. FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER Vi har vurdert at du har lovlig grunnlag til å behandle personopplysningene, men husk at det er institusjonen du er ansatt/student ved som avgjør

hvilke databehandlere du kan bruke og hvordan du må lagre og sikre data i ditt prosjekt. Husk å bruke leverandører som din institusjon har avtale med (f.eks. ved skylagring, nettspørreskjema, videosamtale el.) Personverntjenester legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32). MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til oss ved å oppdatere meldeskjemaet. Se våre nettsider om hvilke endringer du må melde: <https://sikt.no/melde-endringer-i-meldeskjema> OPPFØLGING AV PROSJEKTET Vi vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet. Lykke til med prosjektet!

Vil du delta i forskningsprosjektet

«Barnehagens møte med familier fra andre kulturer»

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å bli kjent med dine erfaringer og refleksjoner om flerkulturelt foreldresamarbeid. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Dette er et mastergradsprosjekt hvor målet er å få en forståelse om hvordan barnehagelærere opplever møtet med familier med en annen kulturell bakgrunn enn norsk. I prosjektet skal vi intervju seks barnehagelærere, og hvert intervju vil vare i omtrent en time. Det vil bli tatt lydopptak. Det er ønskelig å undersøke om deltakernes refleksjoner kan gi innsikt i strukturer og fenomener som kan være enten til hinder for kommunikasjon, eller åpne dører for et godt samarbeid.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Universitetet i Stavanger er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

For å finne deltakere kontakter vi styrere i barnehager i Stavanger, Sandnes, Sola og Randaberg med oppfordring til å viderefremme henvendelsen til deres barnehagelærere. Barnehagelærerne som ønsker å delta kan kontakte oss på epost kr.bore@stud.uis.no. Skulle det være flere mulige deltakere enn prosjektet trenger, vil utvalget velges ved loddtrekning.

Du er bedt om å delta fordi din rolle som barnehagelærer, og din erfaring kan være til hjelp for å belyse problemstillingen, og gi innsikt i hvordan du opplever flerkulturelt foreldresamarbeid.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer dette en time med intervju. Intervjuet kan enten foregå på din arbeidsplass eller på Universitetet i Stavanger. Du trenger ikke forberede noe i forkant. Det vil bli tatt lydopptak og notater under intervjuet. Intervjuet vil omhandle dine erfaringer og refleksjoner over flerkulturelt foreldresamarbeid.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

- Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.
- De som vil ha tilgang til materialet er Kristine Byre (student), Hans Erik Bugge (Veileder) og Tanu Biswas (Medveileder).
- Navnet og kontaktopplysningene dine vil jeg erstatte med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data. Denne listen vil oppbevares innelåst til prosjektets slutt (30.06.2023), for så å destrueres. Det innsamlede datamaterialet vil lagres på en kryptert harddisk. Datamaterialet vil behandles anonymt, og personer vil ikke kunne gjenkjennes i masteroppgaven.

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen avsluttes 30.06.2023. Etter prosjektslutt vil datamaterialet med dine personopplysninger destrueres.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Universitetet i Stavanger har Personverntjenester vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Universitetet i Stavanger ved:
Hans Erik Bugge (Veileder) E-post: hans.e.bugge@uis.no
Tanu Biswas (Medveileder) E-post: tanu.biswas@uis.no
Kristine Byre (Student) E-post: kr.bore@stud.uis.no
- Vårt personvernombud: personvernombud@uis.no

Hvis du har spørsmål knyttet til Personverntjenester sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- Personverntjenester på epost (personverntjenester@sikt.no) eller på telefon: 53 21 15 00.

Med vennlig hilsen

Hans Erik Bugge

Kristine Byre

(Veileder)

(Student)

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «Barnehagens møte med familier fra andre kulturer», og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju med lydopptak
- at opplysninger om meg og lydopptak fra intervju behandles frem til prosjektet er avsluttet, 30.06.2023.

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)